लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

बेलौरी नगरपालिका, कंचनपुर

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

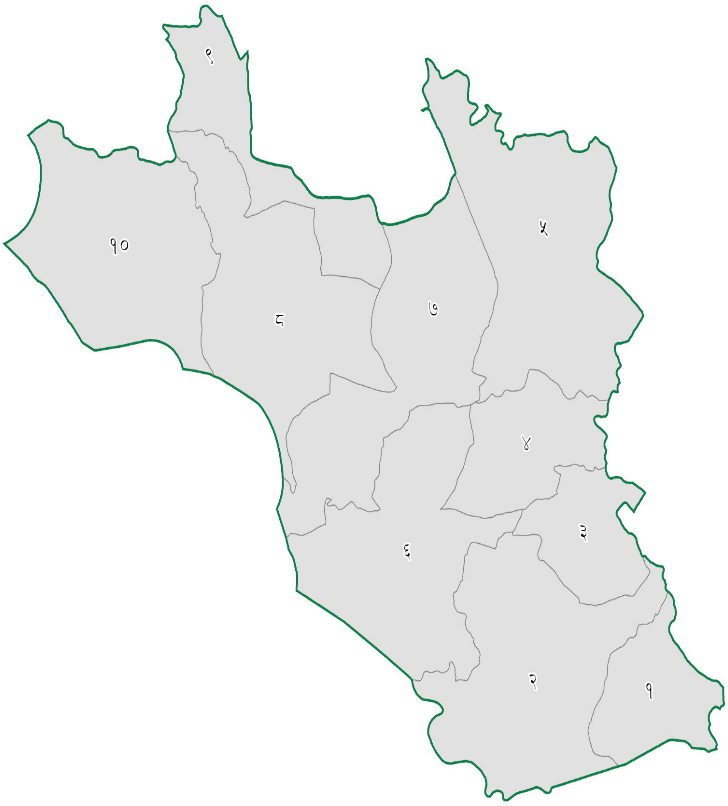

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

बेलौरी नगरपालिका, कंचनपुर

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि

(VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be A Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य

(MISSION)

राष्ट्रलाई स्वतन्त्र एवं गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide independent and Quality Audit Service to the Nation)

मूल्य मान्यता

(CORE VALUES)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८०।८१ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुर्‍याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८२ वैशाख

महालेखापरीक्षक

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशानालय, सुदुरपश्चिम प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.:2081/82 मिति : २०८२-२-११

च.न.:FAR/2080-81/LOC/685

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

श्री प्रमुखज्यू,
बेलौरी नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय,
कञ्चनपुर।

कैफियतसहितको राय

हामीले बेलौरी नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौं।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेश भएको यस आर्थिक वर्षको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरु समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ एवं स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ लगायत सम्बन्धित प्रचलित कानुन बमोजिम सारभूतरूपमा सही र यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

कैफियतसहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

१. नगरपालिकाको आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ। नगरपालिकाले पेश गरेको एकीकृत वित्तीय विवरण (म.ले.प.फा.नं. २७०) मा नेपाल सरकारबाट बजेट अख्तियारी प्राप्त गरी खर्च भएको सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण कार्यक्रमको रू.१९ करोड ६ लाख ९३ हजार, स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको रू.८५ लाख ३२ हजार र पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजनाको रू.१४ लाख ४६ हजार समेत रु.२० करोड ६ लाख ७१ हजार समावेश गरेको छैन।
२. नगरपालिकाको रू.१ अर्ब २५ करोड ९१ लाख ४७ हजारको लेखापरीक्षण गरिएकोमा रू.६ करोड ७३ लाख ४७ हजार बेरुजू देखिएको छ। सो मध्ये असुल गर्नुपर्ने रू.१ करोड ८२ लाख ८१ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू.६२ लाख, नियमित गर्नुपर्ने रू.१ करोड ३४ लाख ६७ हजार र पेस्की बाँकी रू.२ करोड ९३ लाख ९८ हजार रहेको छ। गत वर्षसम्म रु.२८ करोड १२ लाख १५ हजार बेरुजु बाँकी रहेकोमा हालसम्मको अद्यावधिक बेरुजु रू.३४ करोड ८५ लाख ६२ हजार रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।
३. नगरपालिकाले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचामावित्तीय विवरण तयार गरेकोमा लेखा टिप्पणीहरु ८, १४, १७, सम्पत्ति तथा राजस्व लगायतका विवरणहरु खुलासा गरेको छैन।

लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान,लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ।

एकीकृत वित्तीय विवरण तयार गर्ने नगरपालिकासँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसका लागि स्वीकृत आचारसंहिताअनुसार हामीले काम गरेका छौं। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त भएका आधार र प्रमाणहरू राय व्यक्त गर्न पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्नेमा हामी विश्वस्त छौं।

अन्य बेहोरा

लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा स्रोत साधनको प्राप्तिको प्रक्षेपण यथार्थपरक नभएको, लक्ष्यअनुसार राजस्व असुली नभएको, कर्मचारीको दरबन्दी अनुसार स्थायी पदपूर्ति नभएका कारण विकास- निर्माण र सेवा प्रवाहमा असर परेको, विभिन्न शीर्षकमा प्रदान गरिएको अनुदानको पर्याप्त अनुगमन नभएको, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको लगायतका बेहोरा औंल्याइएको छ।

वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापनको जिम्मेवारी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम वित्तीय जिम्मेवारी र जवाफदेहिता जिम्मेवार व्यक्तिमा रहेको हुन्छ । त्यसैगरी नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भई महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट लागु भएको नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) बमोजिम आर्थिक कारोबारको सही र यथार्थ अवस्था चित्रण हुने गरी वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा जालसाजी वा त्रुटिका कारण वित्तीय विवरण सारभूतरूपमा गलत आँकडा रहित बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागु गर्ने जिम्मेवारी नगरकार्यपालिका व्यवस्थापनमा रहेको छ। नगर कार्यपालिका, नगरपालिका प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय विवरण समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आँकडारहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी रायसहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम लेखापरीक्षण कार्यसम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय कारोबारको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुँदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूतरूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

(पशुपति कुमार काफ्ले)

नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट फछ्र्यौट			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
९०	४१	६,७३,४७,०७1	०	०	०	०	९०	४१	६,७३,४७,०७1	१,८२,८१,४८५	१,३४,६७,०६९	६२,००,२६४	०	०	१,९६,६७,३३3	२,९३,९८,२५२

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्यौंट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
कञ्चनपुर	२८,१२,१५,००८	०	०	२८,१२,१५,००८	०	६,७३,४७,०71	३४,८५,६२,०७९

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
०	०	०	०	०

(८०७७६४०४३०० - बेलौरी नगरपालिका, कंचनपुर)

बेलौरी नगरपालिका , कञ्चनपुर

परिचय

१ **परिचय**

(क) कार्यालय परिचय :- स्थानीय शासन पद्दति सुदृढ गरी विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यास संस्थागत गर्दै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न यस पालिकाको स्थापना भएको हो। स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वय प्रवर्द्दन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व र पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ। यस पालिकामा १० वडा रहेका छन। पालिकाको क्षेत्रफल १२३ वर्ग किलोमिटर र जनसंख्या ५३५४४ रहेको छ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हुनेछ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ। स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८१।९।६ देखि २०८१।९।९ सम्म रहेको छ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ। लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ। आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- पालिकाको आय व्यय रू.१ अर्ब २५ करोड ९१ लाख ४७ हजारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ। सोको विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणमा परीक्षण गरिएका मुख्य विषयहरु :- लेखापरीक्षण योजना अनुसार परीक्षण गरिएका विषयहरु अनुसूची

— २ मा संलग्न छ ।

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **वित्तीय विवरणको विश्लेषण**

२.१ **वित्तीय प्रतिवेदन** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७२ मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा दफा ७६(२) मा स्वीकृत ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। स्वीकृत सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार पालिकाको कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ। पालिकाले उपलव्ध गराएको स्थानीय तहको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) सम्बन्धमा निम्नानुसार देखिएको छ।

प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (बजेट र गैरबजेट निकाय)							
क्र.स./ आर्थिक सङ्केत	विवरण	चालु आ.ब.को कारोबार			गत आ.ब. को कारोबार		
		नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा	नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा
	राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति						
११०००	कर	१३००९५३३३.६५	०	१३००९५३३३.६५	११९५०९५५४.१३	०	११९५०९५५४.१३
१३०००	अनुदान	४३१३५३९९१.३१	०	४३१३५३९९१.३१	४८५२४०९८७.७३	०	४८५२४०९८७.७३
१४०००	अन्य राजस्व	८२२०९२३.८९	०	८२२०९२३.८९	७००२४२५.९९	०	७००२४२५.९९
क	कुल जम्मा प्राप्ति	५६९६७०२४८.८५		५६९६७०२४८.८५	६११७५२९६७.८५		६११७५२९६७.८५
३	चालु	४२०८९९०२५.८४	०	४२०८९९०२५.८४	४४५२०९४७७.४३	०	४४५२०९४७७.४३
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा	२४०१६६९४०.६२	०	२४०१६६९४०.६२	२५६७१६९२५.१६	०	२५६७१६९२५.१६
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग	१६९५८२८१०.४२	०	१६९५८२८१०.४२	१६०७०६३४३.७७	०	१६०७०६३४३.७७
२५०००	सहायता (Subsidy)	१२८६८१५.००	०	१२८६८१५.००	९४०००.००	०	९४०००.००
२६०००	अनुदान	०.००	०	०.००	१११०९७२३.००	०	१११०९७२३.००
२७०००	सामाजिक सुरक्षा	७८९००५८.००	०	७८९००५८.००	१५२९५९९०.५०	०	१५२९५९९०.५०
२८०००	अन्य खर्च	१९७२४०१.८०	०	१९७२४०१.८०	१२८६४९५.००	०	१२८६४९५.००
४	पूंजीगत	१८१२८२७७९.३५	०	१८१२८२७७९.३५	१७५६३०७६१.१३	०	१७५६३०७६१.१३
३१११०	भवन तथा संरचना	१६१९११२२.८६	०	१६१९११२२.८६	३४६९०४९६.१६	०	३४६९०४९६.१६
३११२०	सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स	१९५०५२७.४०	०	१९५०५२७.४०	३६५५१८५.००	०	३६५५१८५.००
३११३०	अन्य पूँजीगत खर्च	२१४१९५२.००	०	२१४१९५२.००	४४७४२२४.००	०	४४७४२२४.००
३११४०	सुरक्षा उपकरण	९९२४७९.००	०	९९२४७९.००	३९६६३०.००	०	३९६६३०.००
३११५०	सार्वजनिक निर्माण	१५९७८०६४२.०९	०	१५९७८०६४२.०९	१३२०२१८२७.९७	०	१३२०२१८२७.९७
३११६०	निर्मितसरचनाको सुधार खर्च	२२६०५६.००	०	२२६०५६.००	०.००	०	०.००
३११७०	पूँजीगत सुधार खर्च	०.००	०	०.००	३९२३९८.००	०	३९२३९८.००
ख)	कुल जम्मा भुक्तानी	६०२१८१८०५.१९		६०२१८१८०५.१९	६२०८४०२३८.५६		६२०८४०२३८.५६
ग)	बचत /कमी (ग = क-	-३२५११५५६.३४		-३२५११५५६.३४	-९०८७२७०.७१		-९०८७२७०.७१

	ख)						
घ)	धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/घट (+/-)	-७९९३७२७.५०		-७९९३७२७.५०	५०१७५३७.७१		५०१७५३७.७१
घ.१)	कट्टी रकम भुक्तानी/ दाखिला गर्न बाकी						
ङ)	यस आ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत /(कमी)) (ङ = ग+घ)	-४०५०५२८३.८४		-४०५०५२८३.८४	-४०६९७३३.००		-४०६९७३३.००
च)	गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात	९५६२६६४७.३३		९५६२६६४७.३३	९९६९६३८०.३३		९९६९६३८०.३३
छ)	विनिमय नाफा/घाटा तथा अन्य समायोजन						
ज)	आ.व. अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)	५५१२१३६३.४९		५५१२१३६३.४९	९५६२६६४७.३३		९५६२६६४७.३३

२.२ **वित्तीय विवरणको यथार्थता** - पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कनको गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ। सोही प्रणालीबाट स्थानीय तहको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गरिएको छ। पालिकाले स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रममा रू.८५३२३९५।३०, पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजनामा रू.१४४६४००।००, र समाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रू.१९०६९२९३८ समेत गरी रू.२००६७१७३३।३० सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको छैन। पालिकाबाट भएका सबै कारोबारहरु वित्तीय विवरण (म.ले.प.फा.न. २७०)मा समावेश गर्नुपर्दछ।

२.३ **बैङ्क हिसाब विवरण** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोबार, आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजस्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरण अनुसार लेखाङ्कन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। सोही बमोजिम पालिकाले कारोवारको बैङ्क हिसाब मिलान विवरण (म.ले.फा.नं. २७० को टिप्पणी ६.२) तयार गरी हिसाब भिडान गर्नुपर्दछ। पालिकाले पेश गरेको विवरण अनुसार देहाय बमोजिम यो वर्षको अन्त्यमा स्रेस्ता अनुसार मौज्दात रू. ५,५१,२१,३६३।४९ र बैङ्क अनुसार मौज्दात रू.५,५२,३८,५६३।४९ देखियो। बैंकमा बढी देखिएको रू.१,१७,२००।०० भएकोमा निम्नानुसार धरौटी खाता र विवध खर्च खाता तर्फको बढि देखिएको सम्बन्धमा हिसाव मिलान गरेको देखियो।

संकेत	कोष खाता	गत बर्षको मौज्दात रकम	घट/बढ नगद	मौज्दात रकम	नगद मौज्दात	बैक स्टेटमेन्ट अनुसार	फरक
ग १.१	आन्तरिक राजस्व खाता	०		०	०	०	०
ग १.२	बाँडफाँडबाट प्राप्त राजस्व खाता	०		०	०	०	०
ग १.३	आन्तरिक अनुदान खाता	०		०	०	०	०
ग ६.१	स्थानीय तह विभाज्य कोष खाता	०		०	०	०	०
ग ४.१	स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता	५,६६,९४,५९९.३७	-३,२५,११,५५६.३४	२,४१,८३,०४३.०३	०	२४१८३०४३.०३	०
ग ३.१	स्धानीय तह धरौटी खाता	१,१९,२५,५८३.०५	-१६,८७,०४५.१७	१,०२,३८,५३७.८८	०	१०१३००१९.८८	१०८५१८
ग २.१	चालू खर्च खाता- विजोर वर्ष	०		०	०		०
ग २.२	चालू खर्च खाता- जोर वर्ष	०		०	०		०
ग २.३	पूँजिगत खर्च खाता- विजोर वर्ष	०		०	०		०
ग २.४	पुँजीगत खर्च खाता- जोर वर्ष	०		०	०		०
ग २.७	विविध खर्च खाता	४,१२,४९४.०१	-४,०१,५७१.८३	१०,९२२.१८	०	२३६६४०.१८	-२२५७१८

ग ५.१	स्थानीय तह विविध कोष खाता	१,८३,२१,५६२.००	-४१,६३,१२३.००	१,४१,५८,४३९.००	०	१४१५८४३९	०
ग ७.२	स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	८२,७२,४०८.९०	-१७,४१,९८७.५०	६५,३०,४२१.४०	०	६५३०४२१.४	०
जम्मा		९,५६,२६,६४७.३३	-४,०५,०५,२८३.८४	५,५१,२१,३६३.४९	०.००	५,५२,३८,५६३.४९	-१,१७,२००.००

३ खर्च बिश्लेषण

पालिकाले यो वर्ष कुल आन्तरिक आयबाट रू.२१३२८७२२।०० राजस्व बाँडफाँटबाट रू.११४९५४५२३।००, अनुदानबाट रू.४५०२७०८३२।०० तथा अन्य प्राप्ति रू.२१७४९७५२।०० लगायत रू.६०८३०३८२९।०० प्राप्त भएकोमा चालु तर्फ रू.४२०८९९०२६।०० तथा अन्यकोष तर्फको भुक्तानी रू.४८६६०३२०।०० र पुंजीगत तर्फ रू.१८१२८२७७९।०० समेत रू.६५०८४२१२५।०० खर्च भएको छ। खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा ३.२७ प्रतिशत रहेको छ। पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान, आन्तरिक आय तथा राजस्व बाँडफाँटको रकमबाट ६४.६६ प्रतिशत चालु र २७.८५ प्रतिशतमात्र पुंजीगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ। यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम सञ्चालनमा न्युन खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको देखिन्छ। प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ।

४ त्रैमासिक पूँजीगत खर्च

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वियन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार त्रैमासिक पूँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ। जस अनुसार यो वर्ष पुँजिगत खर्च रू.१८ करोड १२ लाख ८३ हजार खर्च भएकोमा दोस्रो त्रैमासिकमा रू.५ करोड ५९ लाख १५ हजार अर्थात ३०.८४ प्रतिशत, तेस्रो त्रैमासिकमा रू.३ करोड ६८ लाख ५० हजार अर्थात २०.३३ प्रतिशत र चौथो त्रैमासिकमा रू. ८ करोड ८५ लाख १८ हजार अर्थात ४८.८३ प्रतिशत खर्च गरेको देखियो। यसरी नै आषाढ महिनामा मात्र रू. ३ करोड ६३ लाख ३ हजार अर्थात २०.०३ प्रतिशत खर्च देखिनुले बर्षान्तमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन। स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार त्रैमासिक रुपमा सन्तुलित हुने गरी खर्च व्यवस्थापन गरिनुपर्दछ। वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप बर्षान्तमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

बजेट उपशिर्षक	कुलखर्च	त्रैमासिक खर्च				आषाढ महिनाको खर्च
		प्रथम	दोस्रो	तेश्रो	चौथो	
पुंजीगत खर्चतर्फ	१८१२८२७७९	०.००	५५९१५२८९.०१	३६८४९८०१.००	८८५१७६८९.३४	३६३०२५०७
प्रतिशत	१००.००	०.००	३०.८४	२०.३३	४८.८३	२०.०३

५ क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को ६६ र ६७ मा स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बिषयक्षेत्रगत बजेटको सीमा निर्धारण गर्ने र सोही सीमा भित्र रहि बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकिकरण गरी बजेट तर्जुमा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार यो वर्षको क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखियो। उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकासमा सबैभन्दा बढी ४७.०१ प्रतिशत र सुशासनमा सबै भन्दा घटीमा ०.६२ प्रतिशत रहेको छ। पालिकाले आफ्नो आवधिक योजना बनाई दिगो विकासका अल्पकालिन तथा दिर्गकालिन लक्ष्य तय गरी बजेट कोडिङ मार्फत प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा बजेट विनियोजन गर्नु पर्दछ।

क्र.सं.	क्षेत्र/उप क्षेत्र	विनियोजन	खर्च	खर्च (%)
१	आर्थिक विकास	२९६०१०००	२४४८१२०८	४.०७
२	सामाजिक विकास	३१३६८००००	२८३११४०३७	४७.०१
३	पूर्वाधार विकास	१९४२३९०००	१४७९३९७६४	२४.५७
४	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	३९१८०००	३७४५२६५	०.६२
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	१६६८४०६५७	१४२९०१५३१	२३.७३
कुल जम्मा		७०८२७८६५७	६०२१८१८०५	१००.००

६ **आवधिक योजना**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको विकासका लागि आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले आवधिक योजना तयार गरेको छ। आवधिक योजना अनुसार वार्षिक बजेट तथा मध्यमकालिन खर्च संरचना तर्जुमा गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ ।

७ **बजेट पेश, पारित र अख्तियारी**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र सभामा पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्त भित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस पालिकाको उपप्रमुखले मिति २०८०/०३/१० मा रु.७२ करोड २२ लाखको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा सभाबाट मिति २०८०।०३।१० मा पारित भएको छ। यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले मिति २०८०।३।१७ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखियो। आर्थिक वर्ष भित्र सम्पन्न गरिसक्ने गरी बजेट, कार्यक्रम र योजना व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ।

८ **बजेट सीमा निर्धारण समिति**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्रथमिकिकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरु बैशाख १० गते भित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। साथै आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले बैशाख १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था छ। पालिकाले त्यस्तो समिति गठन गरेको देखिएन। ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमा लगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालना गर्न सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ।

९ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गर्न कुनै मापदण्ड तथा कार्यविधि तयार गरेको नदेखिएकोले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ।

१० **मिडियाको नाम खुलाई बजेट**

स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा वजेट तर्जुमा दिगदर्शन, २०७४ मा स्थानीय तहले वजेट तर्जुमा गर्दा समाजका सबै वर्ग क्षेत्रको अधिकतम सहभागिता सुनिश्चित गर्ने विषय समेतलाई ध्यान दिनुपर्ने उल्लेख छ। बजेटमा निर्धारित रकम खर्च गर्ने विधि खरिद कानून अनुसार हुने गर्दछ। पालिकाले यो वर्षको बजेटमा सूचना प्रशारण शिर्षकमा रू.८ लाख विनियोजन भएको अवस्थामा पुनः निम्नानुसार मिडीया संस्था मार्फत सूचना प्रशारण गर्ने भनि रू.७५००००।०० बजेट मै उल्लेख गरेको देखियो। सूचना प्रशारण गर्ने कार्य खरिद कानून अन्तर्गत रहि उक्त सेवा खरिद गर्नुपर्नेमा खरिद कानुनको कार्यान्वयन लाई प्रभावित हुने गरी सोझै मिडीयालाई सूचना प्रशारण सेवा वापतको रकम भुक्तानी हुने गरी बजेट विनियोजन गरिएको कार्य उचित देखिएन।बजेट अनुशासन कायम हुनुपर्दछ।

क्र स	मिडीया संस्थाको नाम	बजेट रकम	भुक्तानी रकम
१	एन बि मिडीया नेटवर्क	१५००००।००	१५००००।००
२	दीप न्यूज पत्रिका	१५००००।००	१५००००।००
३	बेलौरी अनलाइन	१५००००।००	१५००००।००
४	रेडियो बेलौरी एफ एम	१५००००।००	१५००००।००
५	रेडियो सुदूर संचार एफ एम	१५००००।००	१५००००।००
	जम्मा	७५००००।००	७५००००।००

११ **रकमान्तर**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७९ मा स्थानिय निकायले रकमान्तर गर्दा कार्यपालिकाले स्वीकृत वार्षिक बजेटको अधिनमा रही कुनै शीर्षकबाट पूँजीगत शीर्षकमा पच्चीस प्रतिशत नबढाई रकमान्तर गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ। त्यस्तै स्थानीय तहमा वजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पत्ति हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४ को बुदा ३.१ मा पूँजीगत खर्चको रुपमा विनियोजित भएको रकम चालु खर्चमा रकमान्तर नगर्ने उल्लेख गरेको छ। यो वर्ष पालिकाले ६६ योजना तथा कार्यक्रमबाट रू.५ करोड ३२ लाख ३८ हजार घटाएकोमा १०३ योजना तथा कार्याक्रममा रू.६ करोड ७ लाख ३८ हजार वढाएको देखिन्छ। पालिकाले २९ चालु प्रकृतिका योजना तथा कार्यक्रमबाट रू.२ करोड २५ लाख ८५ हजार रकमान्तर गर्दा ५१ चालु प्रकृतिका योजनामा रू.२ करोड २५ लाख ८५ हजार र ५२ पुजीगत योजनामा रू. ३ करोड ८१ लाख ५३ हजार रकमान्तर गरी वढाएको देखियो। बजेट विनियोजन तथा योजना तर्जुमा दक्षता हासिल गर्नुपर्दछ।

१२ **निर्णयाधिकार**

पालिकाले स्थानीय तहको सार्वजनिक खरिद नियमावली तयार गरेको देखिएन। पालिकाले यो वर्ष निम्नानुसार खरिद तर्फको लागत अनुमान नगर प्रमुखले नै स्वीकृत गरेको देखियो। सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीमा जन प्रतिनिधिले खरिद कार्यमा संलग्न हुन सक्ने व्यवस्था देखिदैन। त्यसै गरी सार्वजनिक खरिद नियमावलीमा भएका सबै व्यवस्थाहरु हुबहू स्थानीय तहमा लागु हुने अवस्था देखिदैन। सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ मा नगरप्रमुखलाई लागत अनुमान स्वीकृत गर्ने तथा म्याद थपको लगायतका निर्णय गर्ने अधिकार रहेको देखिएन। तसर्थ पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली तयार गरी खरिद सम्बन्धी निर्णयहरुलाई बैधानिकता दिनुपर्दछ।

क्र स	विवरण	निर्णय	निर्णय गर्ने अधिकारी
१	बेलौरी न पा रिडरोड अधुरो सडक निर्माण	लागत अनुमान स्वीकृत	नगर प्रमुख

१३ **गत वर्षको भुक्तानी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ९.२(घ) मा बहुवर्षीय खरिद र विशेष परिस्थितिबाट सृजित दायित्वमध्ये आगामी वर्ष भुक्तानी गर्न बाँकी रकम समावेस गरेर बजेट बनाउनु पर्ने व्यवस्था छ। त्यस्तै आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम १३ अनुसार कोलेनिकाबाट भुक्तानी बाँकीको विवरण प्रमाणित गराई राख्नुपर्ने व्यवस्था छ तर पालिकाको हकमा पालिकाले गतवर्षको भुक्तानी दिन बाँकीको खाता तथा कच्चावारी (म.ले.प.फा.नं. २२१) प्रमाणित गराई राख्नु

पर्दछ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार यो वर्षको बजेटमा गत वर्षको भुक्तानी दिन बाँकीको व्यवस्था गरी रू.४२३३२३१९।९८ भुक्तानी दिएको छ। आगामी वर्ष दायित्व सृजना गर्ने गरी बजेट व्यवस्थापन गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापकोनाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	खर्च
१	गत आ.व. कोभुक्तानी बाँकी लागत साझेदारी कृष्ण आ.वि. रिछाहा वडा नं. ६	३१११२	नेपालसरकार - समानिकरण अनुदान	५१४७२३.
२	गत आ.व. कोभुक्तानी बाँकी स्याली खोला ट्रस पुल स्टिल पार्ट्स सप्लाई वडा नं. ५ र ६	३११५९	नेपालसरकार - समानिकरण अनुदान	०.००
३	गत आ.व.कोभुक्तानी बाँकी	३११५९	आन्तरिकश्रोत	४१४०५.
४	गत आ.व.कोभुक्तानी बाँकी कभर्ड हल निर्माण वडा नं. ८	३१११२	राजस्वबाँडफाँट – स्थानीय	२२०८७००.
५	गत आ.व.कोभुक्तानी बाँकी डबल स्पान स्ल्याब कल्भर्ट निर्माण वडा नं. ७	३११५१	राजस्वबाँडफाँट - संघीय सरकार	३३१४८७७.२८
६	गत आ.व.कोभुक्तानी बाँकी ड्रेन तथा सडक स्तरोन्नति वडा नं. ३	३११५१	राजस्वबाँडफाँट- संघीय सरकार	७५००००.
७	गत आ.व.कोभुक्तानी बाँकी बजार ड्रेन निर्माण वडा नं. ४	३११५१	राजस्वबाँडफाँट - संघीय सरकार	१५५६९२०.
८	गत आ.व.कोभुक्तानी बाँकी रिङ्ग रोड खण्ड वडा नं. ४	३११५१	राजस्वबाँडफाँट - संघीय सरकार	१९९०६२७.
९	गत आ.व.कोभुक्तानी बाँकी रिङ्ग रोड वडा नं.५४३२ र १	३११५१	आन्तरिकश्रोत	१२००००००.
१०	गत आ.व.कोभुक्तानी बाँकी वडा कार्यालय निर्माण वडा नं. ५	३१११२	राजस्वबाँडफाँट – स्थानीय	०.००
११	गत आ.व.कोभुक्तानी बाँकी वडा कार्यालय वडा नं. १०	३१११२	राजस्वबाँडफाँट - संघीय सरकार	३४२३२११.
१२	गत आ.व.कोभुक्तानी बाँकी वडा नं. ५ र १० को सडक कालोपत्रे	३११५१	आन्तरिकश्रोत	८५९२७६२.
१३	गत आ.व.कोभुक्तानी बाँकी सडक कालोपत्रे वडा नं. ४५६ र ७	३११५१	राजस्वबाँडफाँट - संघीय सरकार	१६४१८९०.
१४	गत आ.व.कोभुक्तानी बाँकी सडक बोर्डको योजना	३११५१	राजस्वबाँडफाँट - संघीय सरकार	१२८०५८५.
१५	गत आ.व. को भुक्तानी बाँकी	२२५२१	नेपालसरकार - समानिकरण अनुदान	११५००००.
१६	गत आ.व. कोभुक्तानी बाँकी	२२५२१	राजस्वबाँडफाँट - संघीय सरकार	२०१४०९.८
१७	गत आ.व. कोभुक्तानी बाँकी	२२५२१	आन्तरिकश्रोत	३६६५२०९.९
	जम्मा			४२३३२३१९.९८

१४ दायित्व बाकी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा १२ मा बजेट तर्जुमा गर्दा प्रचलित कानून बमोजिम सृजित दायित्वको लेखाजोखा गर्नु पर्ने र अर्थ मन्त्रालयको कार्य संचालन निर्देशिका, २०७७ को बुँदा न ४.१.३ मा बजेट अनुमान गर्दा गत वर्षको भुक्तानी दिन बाकी दायित्वको लागि आवश्यक बजेट अनुमान गरे पश्चात मात्र अन्य पुजिगत कार्यक्रमको लागि बजेट अनुमान गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले निम्नानुसार गत वर्षको भुक्तानी दिन बाकी लगायत क्रमागत तथा अधुरो योजनाको शिर्षकमा रू.३६१६२९७५।०० यो वर्षको बजेटमा राखि ब्ययको अनुमान गरिएको देखियो। आगामी वर्षको लागि समेत दिर्घकालिन अवधिको लागि दायित्व सृजना हुने गरी कार्यक्रम तथा योजना छनौट गर्दा दिगो विकास हुने रोजगारमूलक प्रकृतिका आयोजना छनौट गर्नु पर्नेमा साना साना योजनाहरु छनौट गरी सोको लागि थोरै रकम विनियोजन गर्ने र अधुरो योजनाको रुपमा आगामी वर्ष समेत सोही साना योजनाहरुमा बजेट निरन्तर विनियोजन गर्न लगाउने प्रवृत्तिले बजेट खर्च उत्पादनमूलक नहुनुका साथै नयाँ नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा समेत प्रभाव परेको देखीयो। अत यस प्रकारको बजेट व्यवस्थापनमा नियन्त्रण कायम हुनु पर्दछ।

सि.नं.	कार्यक्रमको नाम	कारोबारको संक्षिप्त व्यहोरा	भुक्तानी पाउनेको नाम	भुक्तानी दिन बाँकी रकम
१	बेलौरी न.पा. रिङ्ग रोडको अधुरो खण्ड निर्माण (क्रमागत)	बेलौरी न.पा.को रिङ्ग रोड सडक वडा नं. ५-४-३-१ र २ निर्माण कार्य तेस्रो रनिङ्ग बिल	अमृत कन्स्ट्रक्शन, बेदकोट ७, कञ्चनपुर	१८७२७४६८
२	बेलौरी न.पा. रिङ्ग रोडको अधुरो खण्ड निर्माण (क्रमागत)	बेलौरी न.पा.को रिङ्ग रोड सडक वडा नं. ५-४-३-१ र २ निर्माण कार्य चौथो रनिङ्ग बिल	अमृत कन्स्ट्रक्शन, बेदकोट ७, कञ्चनपुर	५५५७७९२
३	बेलौरी न.पा. रिङ्ग रोडको अधुरो खण्ड निर्माण (क्रमागत)	बेलौरी न.पा.को रिङ्ग रोड सडक वडा नं. ५-४-३-१ र २ निर्माण कार्य अन्तिम बिल	अमृत कन्स्ट्रक्शन, बेदकोट ७, कञ्चनपुर	८९४८४२०
४	सडक निर्माण	सडक निर्माण	पि.एन.बि. डेभलपर्स	
५	खानेपानी विस्तार	वडा नं. १० मा खानेपानी विस्तार	निविराद सहिद स्मृति खानेपानी आयोजना	२०००००
६	खानेपानी विस्तार	वडा नं. ५ मा खानेपानी विस्तार	वडा नं. ५ खानेपानी संस्था	५१०००
७	फर्निचर खरिद	फर्निचर खरिद	डि.एस. इन्कर्पोरेट प्रा.लि.	७५३७६९
८	सडक बत्ति मर्मत	वडा नं. १ मा सडक बत्ति मर्मत	न्यू सरोज इलेक्ट्रोनिक्स	२७५९०
९	सडक बत्ति मर्मत	वडा नं. ७ मा सडक बत्ति मर्मत	न्यू सरोज इलेक्ट्रोनिक्स	१९६७५
१०	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	क्याप्स सप्लायर्स	३९४८५
११	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	क्याप्स सप्लायर्स	५४७४५
१२	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	न्यु भट्टराई किराना पसल	९२६८५
१३	विविध खर्च	कम्प्युटर मर्मत	एस टेक कम्प्युटर रेपेरिङ्ग सेन्टर	६८२५०
१४	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	एस टेक कम्प्युटर रेपेरिङ्ग सेन्टर	५४८००
१५	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	अर्जुन कलेक्सन	४७१००
१६	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	लक्ष्मी ट्रेड एण्ड सप्लायर्स	१९०००
१७	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	भागेश्वर ट्रेड सेन्टर	८४५२४
१८	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	भागेश्वरी मल्टि ट्रेड एण्ड सप्लायर्स	९९६९९
१९	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	भागेश्वरी मल्टि ट्रेड एण्ड सप्लायर्स	९९४००
२०	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	आरम्भ ट्रेड कन्सर्न	६१४७२
२१	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	वि जी मार्ट	१९२००
२२	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	अञ्जली ट्रेडर्स	४६६२
२३	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	मनोज ईम्पोरियम	९६४१७
२४	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	गोपाल एण्ड ब्रदर्स	८८८९७

२५	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	श्री न्यौपाने ट्रेडर्स एण्ड सप्लायर्स	१९५०६
२६	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	न्यू सुधा ट्रेड एण्ड सप्लायर्स	७४९१९
२७	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	उग्रतारा ट्रेडिङ्ग एण्ड सप्लायर्स	८१९२५
२८	विविध खर्च	गो.भौ.नं. 1390 सँग सम्बन्धित	उग्रतारा ट्रेडिङ्ग एण्ड सप्लायर्स	२८६०००
२९	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	बाशुलिङ्ग किराना पसल	५५७८९
३०	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	थ्यान्क्यु बिजनेस	९५४८५
३१	विविध खर्च	कार्यालय सामग्री	कान्तिपुर ट्रेडिङ्ग हाउस	९६६१५
३२	कार्यक्रम खर्च	दलित सशक्तिकरण ऐन निर्माण	ए. आर. रिसर्च सेन्टर	९१२४७
३३	कार्यक्रम खर्च	खेलकुद कार्यक्रम	बेलौरी बुदोकैदो फुलकन्ट्याक्ट कराते शाखा	३३९४०
३४	सूचना प्रकाशन	सूचना प्रकाशन	एन बि मिडिया नेटवर्क	८०००
३५	सूचना प्रकाशन	सूचना प्रकाशन	बेलौरी अनलाईन खबर प्रा. लि.	८०००
३६	सूचना प्रकाशन	सूचना प्रकाशन	प्रेस क्लब नेपाल	५०००
३७	सूचना प्रकाशन	सूचना प्रकाशन	सूचनाको हक मिडिया प्रा.लि.	१००००
३८	सूचना प्रकाशन	सूचना प्रकाशन	पुनर्वास टाईम्स	४१२००
३९	सूचना प्रकाशन	सूचना प्रकाशन	पुनर्वास टाईम्स	१४०००
४०	घरभाडा	घरभाडा	पार्वति देवी विष्ट	२५३००
	जम्मा			३६१६२९७५

१५ योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम स्थानीय तहले योजना बनाउँदा सहभागितमूलक, उत्पादनमूलक र प्रतिफलमुखी योजना छनौट गरी प्राथमिकिकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। साथै योजना बनाउँदा मध्यम तथा दीर्घकालीन प्रकृतिका आयोजनाहरुको सूची समेत तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार यो वर्ष निम्नानुसार रू.१ लाख भन्दा साना ३५ योजनामा रू. २६ लाख ९ हजार र रू.१ लाख देखि ५ लाख सम्मका ६८ योजनामा रू.१ करोड ८७ लाख ५७ हजार खर्च गरेको देखियो। साना तथा टुक्रे योजनामा बजेट विनियोजन गर्दा दिर्घकालिन उपलव्धि नहुँने हुँदा यस्ता कार्यमा नियन्त्रण गरी दिगो प्रतिफल प्राप्त हुने योजना छनौटलाई प्राथमिकतामा राखिनुपर्दछ। यो वर्ष पालिकाबाट सम्पन्न योजनाहरूको संख्यात्मक विवरण निम्नानुसार छन।

विवरण	योजना संख्या	बजेट खर्च रु
रु.१ लाख सम्म	३५	२६०८५५९
रु.१ देखि ५ लाख सम्म	६८	१८७५७०६७
रु.५ देखि १० लाख सम्म	४२	३४६५३७३५
रु.१० देखि २० लाख सम्म	१९	२७१७७१०२
रु.२० देखि ५० लाख सम्म	१०	२९७९४०७४
रु.५० लाख देखि माथी	७	६८२९२२४२
जम्मा	१८१	१८१२८२७७९

१६ **खरिद योजना**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ मा वार्षिक रू.१० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा खरिद गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने र नियम ८ मा वार्षिक रू.१० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ। प्राप्त विवरण अनुसार पालिकाले यो वर्ष विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत रू.१८ करोड १२ लाख ८३ हजार पुँजीगत खरिद तथा निर्माण कार्य गरेको देखियो। तर पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो। अतः पालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नु पर्दछ।

१७ **लक्ष्य प्रगति**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायीत्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५(१)मा वजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने प्रत्येक कार्यालयले अनुसुची २ बमोजिमको ढाँचामा त्रैमासिक प्रगति विवरण तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले त्रैमासिक तथा वार्षिक प्रगति विवरण बनाएको देखिएन। बजेट खर्च गर्ने जिम्मेवारी प्राप्त पदाधिकारीले बजेट खर्चको तोकिएको ढाँचामा वार्षिक प्रगति विवरण तयार गरी सम्बन्धित निकायमा पठाउन पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ।

कार्यक्रम/योजना	कुल कार्यक्रम	वार्षिकप्रगति स्थिति					
		शून्यप्रगति	१-२५%	२५-५०%	५०-७५%	७५-१००%	कुल खर्च
२२५२२	११९	१५	४	४	५	९१	५३४७८०२२.८१
३११००	२२०	३९	६	५	८	१६२	१८१२८२७७९.३५
जम्मा	३३९	५४	१०	९	१३	२५३	२३४७६०८०२.१६

- पालिकाबाट प्राप्त उल्लिखित विवरण अनुसार ३३९ कार्यक्रम तथा आयोजना मध्ये शुन्य प्रगती हुने ५४ योजना तथा कार्यक्रम छ। ७५ प्रतिशत भन्दा बढी प्रगती हासिल गर्ने योजना तथा कार्यक्रमको संख्या २५३ रहेको छ।
- शुन्य प्रगती हासिल हुनुको कारण बजेट नै अर्को कार्यक्रम तथा योजनामा रकमान्तर गरी लाने तथा बजेट भएपनि कार्यक्रम कार्यान्वयन नगरेको कारण शुन्य प्रगति भएको देखिन्छ ।
- ५४ योजना मध्ये बाहेक २८५ योजना तथा कार्यक्रममा रू.२३ करोड ४७ लाख ६० हजार खर्च गरेको छ।

लक्ष्य अनुसारको प्रगती हासिल गर्न पालिकाको ध्यान दिनुपर्छ ।

१८ **आन्तरिक लेखापरीक्षण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ मा स्थानीय तहले कानुन बमोजिम आफ्नो आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने उल्लेख छ। त्यसै गरी आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ३३ मा प्रत्येक

कार्यालयले त्रैमासिक रुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष आन्तरिक लेखापरीक्षण गरेको पाइएन। तसर्थ कानुनमा तोकिए बमोजिम आर्थिक कारोबारको त्रैमासिक रुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गराई आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

१९ **मन्दिर निर्माण तथा मर्मत**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा तहले खर्च गर्दा नियमितता मितव्यिता प्रभावकारिता कार्य दक्षता र औचित्यता समेतको आधारमा खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले यो वर्ष विभिन्न ३० वटा मन्दिरहरु निर्माण तथा मर्मतमा रू.६७९९५६७।०० विनियोजन गरी खर्च लेखेको छ। दिगो र उत्पादनमूलक क्षेत्रमा पुँजिगत बजेट बिनियोजन गरी स्थानीय रोजगारी सृजना तथा गरिवी निवारणमा केन्द्रित हुनु पर्नेमा मन्दिर निर्माण जस्ता धार्मिक कृयाकलापमा कूल नगरपालिकाको पुँजिगत बजेटको ८ प्रतिशत खर्च भएको देखियो । भक्तजनहरुको आस्था र दान भेटीबाट संरक्षण तथा सम्वर्द्धन गर्नु पर्ने गरी मन्दिरहरुको व्यवस्थापनमा सम्बन्धित उपभोक्ताहरु लाई जिम्मेवारी बढाई नगरपालिकाले स्थानीय वित्तीय आधार बढाउन बढी ध्यान दिनु पर्दछ।

२० **अनुदान फिर्ता**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४५ र सुदूरपश्चिम प्रदेश आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०८० को नियम ४४ मा क्रमस सङ्घीय सञ्चित कोषबाट र प्रदेश सञ्चित कोषबाट स्थानीय तहमा हस्तान्तरण भएको सशर्त, समपुरक र विशेष अनुदानको रकम सम्बन्धित आर्थिक वर्ष भित्र खर्च नभई बाँकी रहेको अवस्थामा उक्त रकम सम्बन्धित सङ्घीय ईकाइका कोषहरुमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। प्राप्त विवरण अनुसार यो वर्ष संघ र प्रदेशबाट प्राप्त उल्लिखित अनुदानको रकमको विवरण निम्नानुसार छन। प्राप्त अनुदान मध्ये यो वर्ष भरी खर्च नभई बाँकी रहेको रकम मध्ये असार मसान्तमा देहाय बमोजिमको रकम फिर्ता गरेको छ।

निकाय	अनुदान	प्राप्त	खर्च	बाँकी	फिर्ता गरको	दाखिला भौचर अनुसार
सघिय अनुदान	शसर्त चालु	२५००६८०००	२३१३७५८३०	१८६९२१७०	१८६९२१७०	१८६९२१७०
	शसर्त पुँजीगत	१८८०००००	१८७७६५४४	२३४५६	२३४५६	२३४५६
	समपुरक पुँजीगत	२२९९९७४०	२२९९९७४०	०	०	०
	जम्मा	२९१८६७७४०	२७३१५२११४	१८७१५६२६	१८७१५६२६	१८७१५६२६
प्रदेश अनुदान	शसर्त चालु	५५००००	३५१५५०	१९८४५०	१९८४५०	१९८४५०
	शसर्त पुँजीगत	२२०००००	२१९७२३५	२७६५	२७६५	२७६५
	समपुरक पुँजीगत	३५८४०९२	३५८४०९२	०	०	०
	जम्मा	६३३४०९२	६१३२८७७	२०१२१५	२०१२१५	२०१२१५
कुल अनुदान		२९८२०१८३२	२७९२८४९९१	१८९१६८४१	१८९१६८४१	१८९१६८४१

२१ **समपुरक अनुदान**

सुदूरपश्चिम प्रदेश आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०८० को नियम ४४ मा प्रदेश सञ्चित कोषबाट स्थानीय तहमा हस्तान्तरण भएको समपुरक अनुदानको रकम सम्बन्धित आर्थिक वर्ष भित्र खर्च नभई बाँकी रहेको अवस्थामा उक्त रकम प्रदेश संचित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यो वर्ष रामनगर उदयपुर खैराड सडक निर्माण योजना, बेलौरी न.पा. ५ को लागि प्रदेशबाट रू.३५८४०९२।०० प्राप्त भएकोमा फिर्ता शुन्य गरेको देखियो। स्रेस्ता साथ प्राप्त विवरणमा उक्त योजनाको लागि रू.५५७३९३२।०० खर्च भएको देखियो। जसको पचास प्रतिशतले हुने रू.२७८६९६६।०० र सोको ४ प्रतिशतले हुने कन्टिन्जेन्सी समेत गर्दा रू.२८९८४४४।०० मात्र प्रदेश समपुरक अनुदानबाट खर्च गर्नु पर्नेमा सबै रकम खर्च देखाएकोले प्रदेश संचित कोष फिर्ता हुनुपर्ने रू.६८५६४७।३६ देखियो। पालिकाबाट प्राप्त जानकारी अनुसार प्रदेश स्रोतको रकम पेश्की दिएको र वर्षको अन्त्य सम्म फस्योंट नहुदा

प्रदेश तर्फको रकम बढि खर्च देखिएको र पेश्की समेतलाई खर्च मान्दा अनुपात मिल्ने जानकारी प्राप्त भएता पनि वर्षको अन्त्य सम्म पेश्की फस्यौंट नगरी बढि खर्च देखाउन मिल्ने देखिदैन। उल्लिखित प्रदेश आर्थिक कार्यविधि नियमावली अनुसार अनुदान एक आर्थिक वर्षको लागि मात्र हुने र सो आर्थिक वर्षमा खर्च नभएको रकम फिर्ता हुनुपर्ने उल्लेख भए अनुसार वर्षको अन्त्य सम्म अनुपात मिलाई खर्च नभएको रकम प्रदेश संचित कोषमा फिर्ता गरेको प्रमाण पेश हुनुपर्दछ।

प्रमाण पेश नगरेको	६,८५,६४७.३६

२२ **अनुदानको अनुगमन**

समपुरक तथा बिशेष अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५ को बुँदा न ११ र सुदूरपश्चिम प्रदेश विशेष अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९ को बुदा नं. १२ मा अनुदानबाट संचालन हुने आयोजना प्रभावकारी रुपमा लक्षित प्रतिफल प्राप्त हुने गरी संचालन भए नभएको सम्बन्धमा सम्बन्धित स्थानीय तहको प्रमुखको नेतृत्वमा गठित समितिले नियमित अनुगमन गर्नुपर्ने र सोको चौमासिक रुपमा प्रगति प्रतिवेदन प्रदेश नीति तथा योजना आयोगले तोकेको विद्युतीय प्रणालीमा प्रविष्टि गरी सम्बन्धित मन्त्रालय, नेपाल सरकारको सम्बन्धित विषयगत मन्त्रालय, प्रदेश नीति तथा योजना आयोग, प्रदेश कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय र जिल्ला समन्वय समिति समक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्यसैगरी अनुदानबाट संचालित योजनाहरुको गुणस्तरको सम्बन्धमा लाभान्वित वर्ग र समुदाय तथा सार्वजनिक सुनुवाई मार्फत नागरिक समाजबाट समेत निगरानी गर्ने प्रणालीको विकास गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस पालिकाबाट निम्नानुसार योजनाहरु विशेष तथा समपुरक अनुदान अन्तर्गत संचालन भएकोमा उल्लिखित कार्यविधिमा भएको व्यवस्था बमोजिम नियमित अनुगमन गरी अनुगमन तथा प्रगति विवरण सम्बन्धित निकायहरुमा पठाइने प्रणालीको विकास गरेको छैन। त्यसै गरी नागरिक समाज तथा सार्वजनिक सुनुवाई मार्फत निगरानी हुने प्रणलीको विकास गरेको देखिदैन। तसर्थ कार्यविधिमा भएको व्यवस्थाको पालना गरी संचालित योजनाको गुणस्तर तथा सोबाट प्राप्त हुने लाभमा अभिवृद्धि गराउनु पर्दछ।

स्रोत	योजना	खर्च रकम
संघीय विशेष अनुदान	खाद्य सुरक्षका लागि गौशाला निर्माण	०
संघीय समपुरक अनुदान	महंगूलाल चौधरीकोम घरदेखि उदैयपुर हुँदै रिङरोड कलवट जोडने सडक (ड्रेन सहित)	२२४९९८५१।००
	बेलौरी न.पा. रिंगरोडको अधुरो सडक खण्ड निर्माण(क्रमागत)	८६६८४८५१।००
प्रदेश समपुरक	रामनगर उदयपुर खैराड सडक निर्माण योजना, बेलौरी न.पा. ५ (क्रमागत)	५५७३९३२।००
	रामपुर उदयपुर खैराड सडक निर्माण योजना वडा नं. ५ (क्रमागत)	०

२३ **स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन**

स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेख र सोको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य स्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कन सहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन। स्थानीय तहका प्राथमिकी करणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको सङ्कलन र अभिलेख राख्ने कार्य गर्नु पर्दछ ।

२४ **सेवा प्रवाहको स्थिति**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा ११ (२) मा पालिकाको काम कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था छ। पालिका तथा अन्तर्गतका वडाहरुबाट यस बर्ष सम्पादित सेवा प्रवाहको स्थिति निम्नानुसार रहेको छ। पालिकाबाट यो वर्ष नागरिकता सिफारिस, घरबाटो सिफारिस, जन्म तथा मृत्यु दर्ता, नाता प्रमाणित, बसाईसराई, सम्बन्ध बिच्छेद, बिवाह दर्ता र अन्य दर्ता तथा सिफारीस जस्ता विषयमा पञ्जिकरण तथा सिफारिस गरेको भएतापनि सोको आर्थिक वर्ष खुल्नेगरी स्पष्ट अभिलेख उपलव्ध गराउन सकेन। पालिकाले

ऐन बमोजिम प्रवाह गरेका सेवाको अभिलेख व्यवस्थित गर्नु पर्दछ। पालिकाले वडा कार्यालयबाट सम्पादित सेवालाई सरल सहज र व्यवस्थित तुल्याउँदै सेवा प्रवाहलाई सूचना प्रविधिमा आधारित सरल र प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ।

विवरण	जम्मा
स्वीकृत घरनक्सा दर्ता पास	विवरण प्राप्त नभएको
पञ्जिकरणतर्फ	
जन्मदर्ता	१२८५
मृत्युदर्ता	३८२
बसाईसराई दर्ता	२८६
विवाह दर्ता	५८७
सम्बन्धविच्छेद दर्ता	३१
पूर्वाधार विकास सडक निर्माण	विवरण प्राप्त नभएको
कालोपत्रे सडक निर्माण	विवरण प्राप्त नभएको
कालोपत्रे सडक मर्मत	विवरण प्राप्त नभएको
ग्राभेल सडक निर्माण	विवरण प्राप्त नभएको
ग्राभेल सडक मर्मत	विवरण प्राप्त नभएको

२५ **न्यायिक समिति**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ। समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ। तर लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतवर्ष फस्र्योट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाँकी १० र यो वर्ष थप भएको ५ गरी कुल ८ विवाद दर्ता भएकोमा १० वटा फस्र्योट भई ७ बाँकी देखिन्छ। न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फस्र्योट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ ।

गत आ.व सम्म फछ्र्यौट नभएको विवाद संख्या	यो आ.व मा दर्ता भएको विवाद संख्या	यो आ.व. मा कुल फछ्र्यौट भएको विवाद संख्या	कुल फछ्र्यौट बाँकी विवाद
१०	५	८	७

२६ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ बमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागू गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको परीक्षण सम्बन्धमा देखिएको व्यहोराहरू निम्नानुसार छन।

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ मा स्थानीय तहले आफ्नो कार्यालयबाट सम्पादन गरिने कार्य मितव्ययिता, प्रभावकारीता, नियमितता र दक्षतापूर्ण ढंगबाट सम्पादन गर्न र वित्तीय प्रतिवेदन प्रणालीलाई विश्वसनीय वनाउन तथा प्रचलित कानून बमोजिम कार्य सम्पादन गर्न आ-आफ्नो कामको प्रकृति अनुसारको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले त्यस्तो किसिमको कार्यविधि बनाएको देखिएन।
- पालिका प्रमुखले ३ दिनभन्दा बढी अवधिको भ्रमण आदेश कार्यपालिकाको वैठकबाट स्वीकृत वा अनुमोदन गराउनु पर्नेमा त्यसो नगरी आफैले स्वीकृत गर्ने गरेको देखियो।

- सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५ अनुसार नागरिक बडापत्रमा उल्लिखित सेवाहरुको कार्यान्वयन स्थिति अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तर्जुमा गर्नु पर्नेमा त्यस्तो अनुगमन गरेको देखिएन।
- निर्माण कार्यहरुको लागत अनुमान स्वीकृति, कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन आदिमा मिति र कर्मचारीको नाम उल्लेख गरेको देखिएन।
- अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ मा स्थानीय तहले सार्वजनिक खर्चको विवरण तयार गर्दा आगामी तीन आर्थिक वर्षमा हुने खर्चको प्रक्षेपणसहित मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले ऐनको व्यवस्था बमोजिमको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरी बजेट व्यवस्थापन गरेको देखिएन।
- वातावरणको संरक्षणको एकीकृत दीर्घकालीन योजना तयार गरेको देखिएन।

तसर्थ, पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई तोकिए बमोजिम प्रभावकारी र विश्वसनीय बनाई सेवाप्रवाह सुदृढ बनाउनु पर्दछ।

२७ कानून निर्माण एवम् कार्यान्वयन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ। यस पालिकाले हालसम्म २१ ऐन, ३ नियमावली, ३१ कार्यविधि लगायत ७ कानुन निर्माण गरी कार्यान्यनमा ल्याएको छ । साथै पालिकाले कानूनहरु निर्माण गरी सभा। कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरेतापनि उक्त कानूनहरु राजपत्रमा प्रकाशन गरेको छैन। तसर्थ उक्त कानूनहरु राजपत्रमा प्रकाशन गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्दछ ।

२८ म्याद ननाघेको पेश्की

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० कुनै व्यक्ति, फर्म, संस्था वा कम्पनीलाई पेश्की दिँदा नियमानुसार बैङ्क जमानत लिनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले निम्नानुसार विद्यालयलाई दिइएको पेश्की आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म बाँकी रहेकोमा नियमानुसार बैङ्क जमानत लिइएको देखिएन। विद्यालयलाई दिइने पेश्कीमा बैङ्क जमानत नलिइने भएकोले उक्त पेश्की आर्थिक वर्षको अन्त्यमा फर्स्यौट नहुदा म्याद नाघेको पेश्की हुने हुनाले निम्नानुसारको पेश्की रू.१०५०००००।०० नियमानुसार फछर्यौट गर्नु पर्दछ।

सि.नं.	पेश्की लिनेको नाम	विवरण	चालु आ.व.को पेश्की बाँकी
१	श्री जननमुना मा. वि रामनगर	केन्द्रबाटछनौट भएका नमुना विद्यालय तथा विशेष विद्यालयको भवन निर्माण तथा पुर्वाधारव्यवस्थापन अनुदान	६७०००००.
२	श्री जननमुना मा. वि रामनगर	केन्द्रबाटछनौट भएका नमुना विद्यालय तथा विशेष विद्यालयको भवन निर्माण तथा पुर्वाधारव्यवस्थापन अनुदान	१२०००००.
३	श्री जननमुना मा. वि रामनगर	केन्द्रबाटछनौट भएका नमुना विद्यालय तथा विशेष विद्यालयको भवन निर्माण तथा पुर्वाधारव्यवस्थापन अनुदान	२१०००००.
४	श्री शान्ति मा.वि शान्तिपूर	विद्यालयमाशैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम्कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	५०००००.
	जम्मा		१०५०००००.

पेश्की	१,०५,००,०००

२९ म्याद नाघेको पेश्की

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा पेश्की दिईएको रकम तोकिएको म्याद भित्र फर्स्यौट गर्नु गराउनु पेश्की लिने दिने दुवैको कर्तव्य हुने उल्लेख छ। पालिकाले देहायका व्यक्ति तथा संस्थालाई दिएको पेश्की आर्थिक वर्षको

अन्त्यसम्म फस्र्यौट नभई गत आ.व.को रू. ४४४९१४९३ र चालु आ.व.को रू. १६९०४२५२ गरी रू. ६१३९५७४५।०० म्याद नाघेको पेश्की बाँकी रहेको देखिन्छ। म्याद नाघेको फस्र्यौट गर्न बाँकी रहेकोले उक्त पेश्की नियमानुसार फस्र्यौट गर्नु पर्दछ।

सि.नं.	पेश्की लिने व्यक्ति/ संस्था	विवरण	म्याद नाघेको	
			चालु आ.व.को	गत आ.व.को
१	पुर्वि हिमशिखर कन्स्ट्रक्सन	औधोगिक ग्राम निर्माण वडानं. १	१२५००००.	
२	दोगडा भूमिराज कन्सट्रक्सन	समपूरकयोजना प्रदेश रामपुर उदयपुर खैराड सडक निर्माण योजना वडा नं. ५	५५४२५२.	
३	अमृत कन्स्ट्रक्शन	महंगूलालचौधरीकोम घरदेखि उदैयपुर हुँदै रिङरोड कलवट जोडने सडक (ड्रेन सहित)	४३५००००.	
४	अमृत कन्स्ट्रक्शन	संघीयसमपूरक योजना महंगुलाल चौधरीको घरदेखि उदयपुर हुँदै रिङ्ग रोड कल्भर्ट जोड्नेसडक (ड्रेन सहित)	४३५००००.	
५	अमृत कन्स्ट्रक्शन	संघीयसमपूरक योजना महंगुलाल चौधरीको घरदेखि उदयपुर हुँदै रिङ्ग रोड कल्भर्ट जोड्नेसडक (ड्रेन सहित)	३२००००० .	
६	अमृत कन्स्ट्रक्शन	महंगूलालचौधरीकोम घरदेखि उदैयपुर हुँदै रिङरोड कलवट जोडने सडक (ड्रेन सहित)	३२००००० .	
७	महेश राज गिरी	गाडि बिमातथा नवीकरण शुल्क		३५००००.
८	पि.एन.बी. डेभलपर्स	के एफ सीकटेजदेखि मानव धर्म जाने सडक कालोपत्रे बेलौरी न.पा.४		१८६००००.
९	लक्ष्मी उच्च मा वि जवदिया	विध्यालयकक्षाकोठा निर्माण अनुदान (२ कोठे र ४ कोठे भवन)		४५०००००.
१०	श्री जननमुना मा. वि रामनगर	केन्द्रबाटछनौट भएका नमुना विद्यालयविशेष विद्यालयको क्रमागत भवन निर्माण तथा कक्षा ११स्तोन्नति भएका प्राविधिक धार विद्यालयको ल्याव व्यवस्थापन अनुदान		६५०००००.
११	श्री जननमुना मा. वि रामनगर	केन्द्रबाटछनौट भएका नमुना विद्यालयविशेष विद्यालयको क्रमागत भवन निर्माण तथा कक्षा ११स्तोन्नति भएका प्राविधिक धार विद्यालयको ल्याव व्यवस्थापन अनुदान		१२०००००.
१२	श्री जननमुना मा. वि रामनगर	केन्द्रबाटछनौट भएका नमुना विद्यालयविशेष विद्यालयको क्रमागत भवन निर्माण तथा कक्षा ११स्तोन्नति भएका प्राविधिक धार विद्यालयको ल्याव व्यवस्थापन अनुदान		२४०००००.
१३	श्री बागेश्वरी आधारभुतविधालय भकुण्डा	विध्यालयकक्षाकोठा निर्माण अनुदान (२ कोठे र ४ कोठे भवन)		१४५१०००.
१४	श्री शान्ति मा.वि शान्तिपूर	विध्यालयकक्षाकोठा निर्माण अनुदान (२ कोठे र ४ कोठे भवन)		२२५००००.
१५	नेपाल विधुत प्राधिकरण	पानी तथाबिजुली		१५००००.
१६	विष्णु जैसी	कार्यक्रम खर्च		१३४०००.
	जम्मा		१६९०४२५२.	२०७९५०००.

जन नमुना मा वि, लक्ष्मी उच्च मा वि, बागेश्वरी आ वि, शान्ति मा वि, महेशराज गिरी र नेपाल विद्युत प्राधिकरणलाई गत वर्ष दिइएको पेश्की गत वर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा नै ब्यहोरा कायम भएकोमा यो वर्ष समेत फस्र्यौट भएको देखिएन। लामो समय व्यक्ति तथा

संस्थाहरुलाई पेश्की बाँकी रहनुको कारण मनासिव देखिएन। तसर्थ गत विगतको बाँकी पेश्की यथासिघ्र पर्स्यौट गर्न समबद्ध सबै पक्ष जिम्मेवार हुनुपर्दछ।

(नोटः गत विगतमा लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा लगति पेश्की व्यहोरा कायम भएकोमा यस दफामा लगति कायम नगरिएको।)

पेश्की	१,८८,९८,२५२

३० जिन्सी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ मा सोही नियमावलीको नियम ९४, ९५ र ९६ बमोजिम जिन्सी मालसामानको लगत खडा गरी राख्नुपर्ने, सोको निरीक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने, प्रतिवेदनमा उल्लेखित सामान मध्ये मर्मत गर्नुपर्ने सामान ३ महिना भित्र र लिलाम गर्नुपर्ने सामान ६ महिना भित्र लिलाम गरी सक्नु पर्ने व्यवस्था छ । महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले २०७७।८।७ मा २०७७।९।७ भित्र सवै तहका कार्यालयहरुलाइ २०७६।७७ सम्मको मौज्दात प्रबिष्टि र जिन्सी निरीक्षण फारम अनिवार्य रुपमा (PAMS)मा प्रविष्ट गर्ने र अनिवार्य रुपमा (PAMS) मा सरकारी सम्पत्तीको लेखाङ्कन गर्न परिपत्र गरेको छ । यस सम्बन्धि देखिएको व्यहोरा निम्नानुसार छः

- कार्यालयले गत विगत वर्षको मौज्दात रहेका र यस वर्ष खरिद भएका समानहरुको Public Asset Management System (PAMS) मा प्रविष्टी गर्नुपर्नेमा सो गरेको पाइएन । कार्यालयले सामान खरिद गर्दा हालसम्म Manual दाखिला गरेको छ । अनिवार्य रुपमा PAMS मा जिन्सी दाखिला गरि जिन्सी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्दछ।
- यस पालिका अन्तर्गतका साविक गाउँ विकास समितिबाट भएका सम्पत्ति हस्तान्तरण सम्बन्धमा अभिलेख अद्यावधिक गरेको छैन ।
- नियमावलीको व्यवस्था अनुसार जिन्सी निरीक्षण गराई सोको आधारमा मर्मत सम्भार, लिलामी लगायतका कार्य गरी जिन्सी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ। जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएका सामानहरुको मर्मत तथा लिलाम गरी जिन्सी अधावधिक गर्नुपर्दछ ।

३१ प्रशासकीय संगठन र कर्मचारी व्यवस्थापन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ। पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित ६५ दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा ४१ पदपूर्ति भएको देखिन्छ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरणअनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, प्रशासिकय अधिकृत, लेखा अधिकृत, इन्जीनियर. सहित २० पदहरु रिक्त रहेका छन्। दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ। तसर्थ रिक्त पदहरु पूर्ति गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

सि.नं.	स्वीकृत दरबन्दी विवरण			पदपूर्ती (२०८१ असार सम्म)				कैफियत
	पदको नाम	सेवा	पद संख्या	स्थायी	करार	रिक्त	जम्मा	
१	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	प्रशासन	१	१	०	०	१	कृषि सेवा लापो एण्ड डे.डे. समुह अधिकृत आठौं तह कार्यरत
२	अधिकृत	शिक्षा	१	०	०	१	०	
३	सि.डि.ई	इन्जि.	१	०	०	१	०	
४	अधिकृत	प्रशासन	१	०	०	१	०	
५	लेखा अधिकृत	प्रशासन	१	१	०	०	१	अधिकृत छैठौं कार्यरत
६	अधिकृत	शिक्षा	१	०	०	१	०	
७	जनस्वास्थ्य अधिकृत	स्वास्थ्य	१	०	०	१	०	
८	ईन्जिनियर	इन्जि.	१	०	०	१	०	
९	ईन्जिनियर	इन्जि.	१	०	१	०	१	छैठौं तह कार्यरत
१०	आ.ले.प.अधिकृत	प्रशासन	१	०	०	१	०	
११	अधिकृत	कृषि	१	१	०	०	१	अधिकृत छैठौं कार्यरत
१२	अधिकृत	कृषि	१	०	०	१	०	
१३	अधिकृत	प्रशासन	३	०	०	३	०	
१४	प.हे.न.	स्वास्थ्य	१	१	०	०	१	
१५	हेल्थ असिस्टेन्ट	स्वास्थ्य	१	३	०	०	३	सि.अ.हे.व छैठौं-2 सि.अ.हे.व पाँचौ-१
१६	सहायक	प्रशासन	९	४	०	५	४	
१७	लेखा सहायक	प्रशासन	१	१	०	०	१	
१८	प्रा.स.	शिक्षा	१	१	०	०	१	
१९	सब ईन्जिनियर	इन्जि.	६	२	२	२	४	
२०	महिला विकास निरीक्षक	विविध	१	१	०	०	१	
२१	कम्प्युटर अपरेटर	विविध	१	१	०	०	१	
२२	सर्भेक्षक	इन्जि.	१	०	०	१	०	
२३	प्रा.स.	कृषि	२	२	०	०	२	
२४	प.स्वा.प्रा.	कृषि	१	१	०	०	१	
२५	प.से.प्रा.	कृषि	२	१	०	१	१	
२६	प्रा.स.	कृषि	१	१	०	०	१	
२७	ना.प.स्वा.प्रा.	कृषि	२	२	०	०	२	

२८	ना.प.से.प्रा	कृषि	२	२	०	०	२	
२९	सहायक	प्रशासन	९	९	०	०	९	
३०	स.ले.पा.	प्रशासन	१	१	०	०	१	
३१	सहायक महिला विकास निरीक्षक	विविध	१	१	०	०	१	
३२	असिस्टेन्ट सव इन्जिनियर	इन्जि.	६	३	३	०	६	
३३	ना.प्रा.स.	कृषि	१	१	०	०	१	
जम्मा			६५	४१	६	२०	४७	

३२ वडा सचिवको पदपुर्ति

पालिका अन्तर्गतका वडा कार्यालयबाट संचालित सेवा प्रवाहमा महत्वपुर्ण भूमिका रहेका वडा सचिवको दरवन्दी र पदपुर्तिको अवस्था निम्नानुसार छन्।

वडा संख्या	वडा सचिवको दरवन्दी	वडा सचिवको पदपुर्ति	रिक्त वडा सचिव
१०	१०	१०	०

३३ कर्मचारी करार

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेषण गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको लागि तथा सेवा करारबाट लिईने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरबन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था छ। त्येसै गरी सो दफामा नगर प्रहरी, सवारी चालक, सयस, बगैंचे, प्लम्बर लगायतका पदमा मात्र प्रतिस्पर्धाको आधारमा करारमार्फत सेवा लिन सकिने व्यवस्था छ। पालिकाले कार्यालय सहयोगी, स्वास्थ्यकर्मी लगायत विभिन्न पदमा ८८ कर्मचारीहरु करारमा राखी यो वर्ष रू.३०९५७२१८.६२ खर्च लेखेको छ। उल्लिखित करार सेवाका पदहरु व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी निर्धारण भएका देखिएन। साथै प्रतिस्पर्धाको आधारमा कर्मचारी नियुक्त नगरी सोझै तथा पुराना कर्मचारीलाई नै निरन्तरता दिएको देखियो। कानुन बमोजिम करार सेवाबाट पुर्ति गरिने पदहरु प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट मात्र पुर्ति गर्नुपर्दछ।

३४ पदाधिकारी सुविधा

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र औचित्य समेत कायम राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाको यस वर्ष पदाधिकारी सुविधाको वापत रू. १२७३३२२८.७४ खर्च गरेकोमा पालिकाको आन्तरिक आय रू.२,१३,२८,७२२.१३ रहेको छ। जुन आन्तरिक आयको ५९.७० प्रतिशत हुन जान्छ। पालिकाले आफ्नो आन्तरिक आयको आकार र कर्मचारी तथा पदाधिकारी सुविधा बीचमा आवश्यक तादम्यता मिलाई चालु खर्चलाई व्यवस्थित र मापदण्डमा आधारित बनाउनु पर्दछ।

३५ पदाधिकारी बिमा

सुदूरपश्चिम प्रदेश अन्तर्गत स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५(पहिलो संशोधन समेत) मा यस प्रदेशमा स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरूले म्यादी जीवन बिमा व्यवस्था गरेको छैन।पालिकाले ४९ जना जन प्रतिनिधीहरूको म्यादी जिवन बिमा गरे वापत प्रभु महालक्ष्मी लाईफलाई रू.२६१९७०।०० भुक्तानी गरेको देखिन्छ। यस्ता खर्चलाई नियन्त्रण गर्नु पर्छ।

३६ प्रोत्साहन भत्ता

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८६(१) बमोजिम स्थानीय सेवा गठन, सञ्चालन व्यवस्थापन सेवाका शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी आधारभूत सिद्धान्त र मापदण्ड संघीय कानून बमोजिम हुने, दफा ८६(२) बमोजिम स्थानीय सेवाको गठन, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन र सेवाको शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था स्थानीय तहले बनाएको कानून बमोजिम हुने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष प्राविधिक कर्मचारीलाई प्रोत्साहन भत्ता वापत रू.८९९७२४।०० कर बाहेक भुक्तानी गरेको छ। निश्चित वस्तुनिष्ठ मापदण्ड समेत

नबनाई कार्यपालिकाको निर्णयलाई नगर सभाबाट अनुमोदन गराई खर्च लेखेको देखियो। निश्चित बस्तुगत मापदण्ड बनाई सोहो अनुसार प्रोत्साहन भुक्तानीलाई व्यवस्थित बनाउनु पर्दछ।

३७ भ्रमण खर्च र अभिलेख

भ्रमण खर्च नियमावली २०६४ को नियम २१ मा भ्रमणमा खटिने पदाधिकारी वा कर्मचारीले भ्रमण प्रारम्भ गरेपछि सम्वन्धित कार्यालयले भ्रमण आदेश नम्बर, भ्रमणमा खटिनेको नाम र दर्जा , खटिएको स्थान, मितिसमेत खुल्ने स्थान र बस, जिपको टिकटसमेत गरी अनुसूची ६ बमोजिमको ढाँचामा कार्यालय प्रमुखबाट प्रमाणित गरी भ्रमण अभिलेख राख्नुपर्ने र भ्रमणमा खटाउने पदाधिकारीले विश्वसनीय आधार र प्रमाण स्थापित हुने गरी आवश्यकता अनुसार आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको व्यवस्था समेत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष कर्मचारीलाई भ्रमणमा रू. १६८०२९७।००, पदाधिकारी भ्रमणमा रू. २४७९२०१।०० अन्य भ्रमण खर्च रु. ६७५४००।०० गरी जम्मा रू. ४८३४८९८।०० खर्च गरेकोमा भ्रमण अभिलेख खाता प्रमाणित, कोष प्रमाणित, बस वा माईक्रो बसको टिकट, र अनुगमन प्रतिवेदन राखेको पाईएन। जसले गर्दा अनुगमन तथा भ्रमणको सहि सदुपयोग भएको छ भन्ने आधार रहेन। भ्रमण पश्चात अनिवार्य रुपमा कामको जिम्मेवारी र व्यहोरा खुलेको अनुगमन प्रतिवेदन राख्ने व्यवस्था समेत गरी नियमावलीको व्यवस्था पालना गरिनुपर्दछ।

३८ मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को नियम ८(२) मा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने गरी टुक्रा, टुक्रा पारी खरिद गर्न नहुने उल्लेख छ। त्यस्तै सोही नियमावली, २०६४ को नियम ३ मा खरिदलाई बढि सुविधाजनक समुहमा विभाजन गर्ने वा प्याकेजमा समावेश गर्ने व्यवस्था छ। नियम ८ मा खरिद योजना बनाउदा खरिदको सम्भावित प्याकेज बनाउनु पर्ने र नियम ९ मा खरिद सम्बन्धी सम्पुर्ण काम एउटै सम्झौताबाट हुन सक्ने नसक्ने एकिन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यो वर्ष पालिकाले विभिन्न समयमा पटक पटक गरी निम्नानुसार रू. ७४०६९१४।०० को कार्यालय मालसमान खरिद गरेको देखियो। खरिदलाई खुला र प्रतिस्पर्धात्मक बनाई खर्चमा मितव्ययिता अपनाउनु पर्दछ।

३९ विविध खर्च

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र औचित्य समेत कायम राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष खाना, खाजा, सभा संचालन तथा अन्य विविध शिर्षकमा रू. ६४१९७७।०० खर्च गरेको छ। विविध खर्चलाई आन्तरिक आयको आकार सँग तादम्यता कायम गरी खर्चको औचित्य समेत पुष्टि हुनेगरी निश्चित वस्तुगत मापदण्ड बनाई मितव्ययिता कायम गर्न पालिकाको ध्यान जानु पर्दछ।

४० अन्य कार्यालयको खर्च

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता मितव्यिता प्रभावकारिता कार्य दक्षता र औचित्यता समेतको आधारमा खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले आफ्नो कार्य क्षेत्र भन्दा वाहिरको कार्यालय तथा संघ संस्थाको लागि बजेट विनियोजन गरी गरिएको निम्नानुसार खर्च मितव्ययी र बजेट प्रभावकारी भएको देखिएन पालिकामा यस्तो प्रकृतीको खर्चले थप व्ययभार वढ्दै जाने देखिन्छ।यस्तो प्रकृतीको खर्चमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

सि.नं.	विवरण	प्रयोजन	खर्च रकम
१	आदिवासी जनजाति महासंघ जिल्ला कार्यालय व्यवस्थापन	विभिन्न कार्यक्रमका लागि	५००००।००
२	नेपाल आदिवासी जनजाती महासंघ बेलौरी	विविध कार्यक्रम	४९९५३३।००
३	सशस्त्र प्रहरी	इन्धन	६००००।००
४	इलाका प्रहरीको	झ्याल निर्माण	१५०००।००
५	नेपाल पत्रकार महासंघ	ल्यापटप खरिद	१२९९७५।००
६	बेलौरी उद्योग बाणिज्य संघ	कर्मचारीको तलब	१०००००।००
७	बेलौरी मालपोत र नापि कार्यालय	कार्यालय व्यवस्थापन	४९८६६०।००
८	नेपाली कांग्रेस जिल्ला कार्य समिति	सम्मेलन संचालन	५००००।००
९	नेकपा एमाले कंचनपुर	जिल्ला अधिवेसन संचालन	४९०००।००
१०	ईलाका प्रहरी कार्यालय कन्चनपुर	ड्रग एनालाइजर मेशिन	९९२४७९।००
११	सशस्त्र प्रहरी कार्यालय	जवान कुरुवा घर निर्माण	३०००००।००
१२	ईलाका प्रहरी कार्यालय	चेकपोष्ट निर्माण	९६७८२०।००
	जम्मा		३७१२४६७।००

४१ नाफामूलक संस्थालाई अनुदान

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा वितरणमुखी खर्च नियन्त्रण गर्दै संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकम स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा दीर्घकालीन पुँजी निर्माण हुने कार्यमा खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। उल्लिखित व्यवस्था अनुसार नाफा कमाउने उद्देश्यले स्थापित संस्थालाई अनुदान उपलब्ध गराउन मिल्ने देखिदैन। यो वर्ष सम्झौता बहुउद्देश्यी सहकारी संस्था लि.लाई ८५ प्रतिशत अनुदानमा तोरीको तेल उत्पादन मेशिन खरिदको लागि सोझै प्रतिस्पर्धा वेगर रू.२४३३१६५।००अनुदान दिएको देखियो। अनुदानलाई राजस्वमा योगदान हुने, नागरिकलाई सहुलियत सेवा उपलव्ध हुने र अनुदान वितरणलाई पारदर्शी र सबैलाई समान अवसर प्राप्त हुनेगरी प्रतिस्पर्धामा आधारित बनाउनुपर्दछ। साथै यस्ता खर्चको विवरण पालिकाले आफ्नो वेभसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्नुपर्दछ।

४२ सफ्टवेयर खरिद

नेपाल सरकारको सूचना प्रविधि प्रणाली (व्यबस्थापन तथा सञ्चालन) निर्देशिका, २०७१ को बुँदा नं.४.१ मा कुनै सरकारी निकायले आफ्नो कार्य विद्युतीय माध्यमबाट सञ्चालन गर्नका लागि प्रयोग गर्ने सूचना प्रविधि प्रणालीको निर्माण गर्दा त्यस्तो प्रणाली सम्बन्धी कागजात तयार गरी मानक अनुरुप भए नभएको निर्धारण गर्न सूचना प्रविधि विभागबाट स्वीकृत गराउन पर्ने व्यबस्था रहेको छ। स्थानीय तहले यो वर्ष सफ्टवेयर खरिद गरी देहायबमोजिम रू.१३५६०००।०० खर्च गरेकोमा खरिद भएका सफ्टवेयरको सूचना तथा प्रविधि विभागबाट स्वीकृत लिएको देखिएन। यस्ता सफ्वेयर स्वीकृति लिई प्रयोग गर्नुपर्दछ।

क्र स	सफ्टवेयरको नाम	आपुर्तिकर्ता	भुक्तानी रकम	अवस्था
१	E-सिफारिस प्रणाली र Core App System	फ्रन्टलाईन डिजिटल नेटवर्क प्रणाली	४९८३३०	संचानमा नरहेको
२	करदाता/ सेवाग्राही ई-फाइलिङ्ग प्रणाली	जियो सोफ्ट टेक्नोलोजी प्रा.लि.	४९८३३०	संचालनमा नरहेको
३	कर भुक्तानीको	संग्रीला इन्फोटिक्स	३५९३४०	संचालनमा रहेको
	जम्मा		१३५६०००	

४३ ईन्धन खर्च

बेलौरी नगरपालिकाको कार्य संचालन निर्देशिका, २०८० मा सवारी साधन प्रयोग गर्ने व्यक्तिलाई सोही अनुसार विभिन्न परिमाणमा ईन्धन उपलव्ध गर्न सकिने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त पालिकामा देहाय अनुसारको सावारी साधान रहेकोमा निर्देशिकाले तोकिएको मापदण्ड अनुसार रू ३६३४३९३।०० खर्च हुनु पर्नेमा स्थानीय तहको लेखा प्रणालीमा (सुत्रमा) इन्धन खर्च रू ५१७८२४३।०० देखियो। पालिकाले मापदण्ड भन्दा बढी रू १५४३८५०।०० को खर्च गरेको छ। ईन्धन खपत सम्बन्धमा Public Asset Management System (PAMS) को पुर्ण रुपमा प्रयोग गरी इन्धन खर्चको व्यवस्थित अभिलेखाङ्कन गरी ईन्धन खर्चलाई मापदण्डमा आधारित बनाउनु पर्दछ। अतः मापदण्डमा निर्धारण भएको भन्दा बढि ईन्धन प्रयोग भई भएको खर्च नियमित हुनुपर्दछ।

सि.नं.	गाडी	संख्या	एक वर्षमा खप्त इन्धन (लि)	औषत दर (मु.अ.कर सहित) प्रति लि.	जम्मा रकम	कैफियत
१	कर्मचारीलाई मासिक १७००को दरले इन्धनको रूपमा भुक्तानी भएको रकम				६९२६८०	भुक्तानी भएको रकम जोरजम्मा
३	जेन्टर	१	६३५	१६०.४६	१०१८९२	विवरण प्राप्त
४	टिपिर	१	२९०४	१६०.४६	४६५९७६	विवरण प्राप्त
५	ट्रयाक्टर	१	१५८०	१६०.४६	२५३५२७	विवरण प्राप्त
६	स्कारपियो से १ झ २२८	१	३१४४	१६०.४६	५०४४८६	विवरण प्राप्त
७	स्कारपियो बा ९५१८	१	२४३१	१६०.४६	३९००७८	विवरण प्राप्त
८	जेसिबी	१	५४५१	१६०.४६	८७४६६७	विवरण प्राप्त
९	रोलर	१	२१८८	१६०.४६	३५१०८६	विवरण प्राप्त
	जम्मा				३६३४३९३	
					अनियमित भएको	१५,४३,८५०

४४ **मर्मत सम्भार खर्च**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९६ मा कुनै मालसामान मर्मत गर्नुपर्दा नियम १३ अनुसार लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने, प्रतिस्थापित पार्टपुर्जा दाखिला गर्नुपर्ने, नियमावलीको प्रक्रीया अवलम्बन गरी पार्टपुर्जा खरिद गर्नुपर्ने तथा मर्मत अभिलेख राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्येसै गरी म.ले.प.फा.नं. ४१४ र ४१४(क) बमोजिमको ढाँचामा मर्मत संभार तथा संरक्षण आवेदन फारम र म.ले.प.फा.नं. ४१५ बमोजिमको ढाँचामा मर्मत संभार तथा संरक्षण अभिलेख खाता राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार पालिकामा देहाय अनुसार सवारी साधन रहेकोमा मर्मतमा रु. २८५६३१७।०० खर्च गरेकोमा मर्मत आदेश फारम, मर्मत सम्पन्न फारम, मर्मत अभिलेख खाता तयार नगरी खर्च लेखेको पाइयो। तोकिएका फारमहरुको प्रयोग गरेको नदेखिएकोले मर्मत खर्चको यथार्थता परीक्षण गर्न सकिएन। मर्मतलाई मितव्ययी बनाउन तोकिएको ढाँचामा अभिलेखाङ्कन गरी अध्यावधिक गर्नुपर्ने तर्फ पालिकाको ध्यान दिनु पर्छ।

सि.नं.	सवारी साधन	संख्या
१	मोटर साइकल	३५
३	जेन्टर	१
४	टिपिर	१
५	ट्र्याक्टर	१
६	स्कारपियो से १ झ २२८	१
७	स्कारपियो बा ९५१८	१
८	जेसिबी	१
९	रोलर	१

४५ **आर्थिक सहायता**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहलाई आर्थिक सहायता, चन्दा, पुरस्कार एवम् संस्थागत अनुदान वितरण गर्न पाउने व्यवस्था रहेको देखिंदैन। पालिकाले आर्थिक सहायता प्रयोजन वापत यस वर्ष विभिन्न व्यक्तिलाई रू.१६४९९०८।०० आर्थिक सहायता वितरण गरेको देखियो।यस्तो विविध प्रकृतिको खर्चलाई आन्तरिक आयको आकार सँग तादम्यता कायम गरी खर्चको औचित्य समेत पुष्टि हुनेगरी निश्चित वस्तुगत मापदण्ड बनाई मितव्ययिता कायम गर्नुपर्दछ। साथै यस्ता खर्च पालिकाले आफ्नो वेभसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्नुपर्दछ।

४६ **घर भाडा**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने तथा आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) रीत पुगे वा नपुगेको जाँच भुक्तानी दिनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले स्वास्थ्य शाखाको स्टोर, प्रमुख प्रशासकिय अवास र कार्यालय प्रयोजनका लागि घर भडामा लिई रू.११८४६७४।८० भुक्तानी भएको देखियो। भाडामा लिइएका भवनहरु पालिकाको कार्यालय प्रयोजनको लागि प्रयोग भएको सुनिश्चतता हुनुपर्दछ।

४७ **प्रशिक्षक भत्ता**

बेलौरी नगरपालिकाको कार्यसञ्चालन निर्देशिका २०८० को बुदा नं. ६ (क)मा प्रशिक्षक तथा कार्यपत्र प्रस्तुतकर्ता प्रति सेसन २००० र कार्यपत्र तयारी रु १००० भुक्तानी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उद्यमशिलता विकास तालिम सञ्चालन गर्दा देहायका प्रशिक्षकलाई प्रति शेसन र कार्यपत्र बापत रू.४०००।०० का दरले भुक्तानी गरेको छ। यसरी बढी भुक्तानी भएको निम्नानुसार रू.१३६००।०० असुल हुनु पर्ने रू.

सि.नं.	नाम	सेसन संख्या	बढी दर	जम्मा भुक्तानी रकम	असुल गर्नु पर्ने रकम
१	खुसिराम चौधरी	८	१०००	८०००	६८००
२	दिपा रावत	८	१०००	८०००	६८००
जम्मा					१३६००

असुल गर्नुपर्ने	१३,६००

४८ **नियम पालन नगरी बिज्ञापन खर्च**

विज्ञापन (नियमन गर्ने) (पहिलो संशोधन) नियमावली, २०८० को नियम ६क. को उपनियम (२) मा सरकारी निकाय वा कार्यालयले सूचना तथा विज्ञापनको रकम भुक्तानी गर्दा सिधै सञ्चार माध्यम मार्फत कारोबार भएको भए सञ्चारमाध्यमले जारी गरेको विलबमोजिम

तथा विज्ञापन एजेन्सीमार्फत विज्ञापन गरेको भए सञ्चार माध्यमले जारी गरेको विलको प्रतिलिपि सहित एजेन्सीको सेवा शुल्क खुल्ने बिलको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने र यसरी भुक्तानी गर्दा बिज्ञापन (नियमन गर्ने) ऐन,२०७६ को दफा २१(२)(ख) बमोजिम खर्च रकमको तीन प्रतिशत रकम बिज्ञापन बोर्डको कोषमा जम्मा गर्ने व्यवस्था छ । यस कार्यालयबाट भुक्तानी भएका केही सूचना तथा विज्ञापनको नमुना छनोट गरी परीक्षण गर्दा सञ्चारमाध्यमले जारी गरेको विलबमोजिम तथा विज्ञापन एजेन्सीमार्फत विज्ञापन गरेको भए सञ्चार माध्यमले जारी गरेको विलको प्रतिलिपि सहित एजेन्सीको सेवा शुल्क खुल्ने बिलको आधारमा भुक्तानी नगरेको तथा तीन प्रतिशत रकम बिज्ञापन बोर्डको कोषमा जम्मा गरेको समेत देखिएन ।यस कार्यालयबाट विज्ञापनबापत भुक्तानी गर्दा उल्लिखित वेहोरा अनुसार भए नभएको कार्यालयबाटै यकिन गरी निम्न अनुसार भुक्तानी गर्दा ३ प्रतिशतले हुने रकम बिज्ञापन बोर्डमा जम्मा गरेको प्रमाण पेश हुनुपर्ने रु.

सि.नं.	भौ न मिति	विज्ञापन एजेन्सीकोनाम	कर लाग्ने रकम	३ प्रतिशतले हुने कर
१		अपि विज्ञापन एजेन्सी	११०२५०	३३०७.५०
२		आरके एडभर्टाइजिङ्ग एण्ड सप्लायर्स प्रा.लि.	१९३१८९	५७९५.६७
३		दिप न्यूज प्रा.लि.	१५००००	४५००.००
	६३।१०।९	अपि विज्ञापन ऐजेन्सी	१२४५८२	३७३७.४६
	६४।१०।९	अपि विज्ञापन ऐजेन्सी	१२४५८२	३७३७.४७
	१८०।२।२१	अपि विज्ञापन ऐजेन्सी	७९२००	२३७६.००
	१८१।२।२१	अपि विज्ञापन ऐजेन्सी	४२१७७	२३७६.००
		जम्मा		२५८३०.१०

असुल गर्नुपर्ने	२५,८३०.१

४९ **अन्य निकायको कर्मचारीलाई तलब**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता मितव्यिता प्रभावकारिता कार्य दक्षता र औचित्यता समेतको आधारमा खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले बेलौरी उद्योग बाणिज्य संघको दुई जना कर्मचारीको तलबका वापत कर बाहेकको रकम बेलौरी उद्योग बाणिज्य संघको खातामा रू.९९०००।०० भुक्तानी गरेको छ। व्यवसायीहरुको संगठनलाई पालिकाबाट रकम उपलव्ध गराई खर्च लेखिएको कार्य औचित्यपुर्ण देखिदैन। तसर्थ यसरी भुक्तानी भएको रकम सम्बन्धितहरुबाट असुल गर्नुपर्दछ।

असुल गर्नुपर्ने	९९,०००

५० **लघु उद्यम कार्यक्रम**

गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७७ को तालिका नं. १ मा उद्यमी सिर्जना तथा स्तोरन्नतिका लागि बजेट तर्जुमाको दायरा उल्लेख गरेको छ। पालिकाले यो वर्ष लघु उद्यम सम्बन्धी निम्नानुसार कार्यक्रमहरु सञ्चालनमा रू.१२९०२४७।०० खर्च गरी १५५ जनालाई विभिन्न शीप मुलक तालिम दिएको देखियो। यस्ता कार्यक्रमहरु यस कार्यविधिले तोकेका शर्तहरुमा रही कार्यान्वयन गर्नु पर्ने हुन्छ। यसरी कार्यान्वयन गर्दा कार्यक्रमको नियमित अनुगमन गरी प्रतिवेदन पनि अनिवार्य रहन्छ। एक कार्यक्रम भित्र विभिन्न कृयाकलापहरु रहन्छन। ती अन्तरसम्वन्धित रहन्छन र सबै क्रियाकलापहरु सम्पन्न भएपछिमात्र उक्त कार्यक्रमले सार्थकता पाउँछ।पालिकाबाट सम्पादित कार्यक्रमको नियमित अनुगमन भएको देखिएन। मार्गदर्शनले निर्देशित गरेबमोजिम अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा नियमित प्रतिवेदन भएको हुनुपर्दछ।

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	विनियोजित रकम	खर्च	गरेको काम	लाभान्वित सङ्ख्या
१	उद्यमशिलता विकास तालिम संचालन	८५०००।००	८४०५०।००	तालिम संचालन	३६ जना सहभागी
२	दुना- टपरी सिप विकास तालिम	२६५०००।००	२६१८२५।००	तालिम संचालन	१६ जना सहभागी
३	हेयर कटिङ सिप विकास तालिम	२६५०००।००	२६२९९५६.००	३ महिने तालिम संचालन	१२ जना सहभागी
४	हाउस वाइरिङ सिप विकास तालिम	३०००००।००	२८८५२७।००	३ महिने तालिम संचालन	८ जना सहभागी
५	दुनाटपरी स्तरोन्नती	१४००००।००	१३५९२५।००	तालिम संचालन	१६ जना सहभागी
६	चुरा-पोते माला स्तरोन्नती	८५०००।००	८४२१०।००	७ दिने स्तरउन्नति तालिम संचालन	१२ जना सहभागी
७	स्तरोन्नती प्रविधि हस्तान्तरण	१०००००।००	९०,००४।००	प्रविधि हस्तान्तरण	५ जना सहभागी
८	बजारिकरण अन्तरक्रिया	७००००।००	६२२५०।००	सहभागि सँग अन्तरक्रिया गरेको	३० जना सहभागी
९	लघु वित्तमा पहुँच	२२०००।००	२०५००।००	कार्यक्रम संचालन	२०जना सहभागी
जम्मा		**१३,३२,०००।००**	**१२,९०,२४७।००**		१५५ सहभागी

५१ रोजगारी सृजना

स्थानीयतहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ। यस कार्यक्रम व्यवस्थित रुपमा सञ्चालनका लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ तयार गरेको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत पालिका अन्तर्गत १० वडामा सुचिकृत ५१२ बेरोजगार मध्ये यो वर्ष ५ योजना सञ्चालन गरी ७९ जनालाई औसत ७७ दिनले ६०८३ दिन रोजगारी उपलव्ध गराई रु. ४०,६३,४४४।०० श्रमिक ज्याला खर्च गरेको छ । पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन। योजनामा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ। उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन। तसर्थ कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थित तवरले कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ। वर्षको करिब २१ प्रतिशत दिन मात्र रोजगार उपलब्ध गराएर कार्यक्रमको सार्थकता हासिल हुदैन। रोजगारी सृजना सहित स्थानीय तहमा भौतिक पूर्वाधार विकास तथा स्वरोजगारी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने प्रमुख लक्ष्य रहेकोले सोही अनुरुप स्थानीय नागरिकको उत्पादकत्व वृद्धि हुने स्वरोजगारमुलक कार्यक्रममा केन्द्रित हुन पर्दछ।

वडा नं.	सुचिकृत बेरोजगार संख्या	रोजगार संख्या	रोजगार प्राप्त गरेको दिन	प्रति व्यक्ति रोजगार प्राप्त गरेको दिन	कुल खर्च	प्रति व्यक्ति औषत रोजगारी आय	रोजगार प्रतिशत
१	३४	-	-	-	-	-	-
२	२९	-	-	-	-	-	-
३	९२	-	-	-	-	-	-
४	-	-	-	-	-	-	-
५	८६	२२	१८७०	८५	१२४९१६०।००	९६८६०।००	३७
६	२७	-	-	-	-	-	-
७	६२	२०	१५२०	७६	१०१५३६०।००	५०७६८।००	३३
८	५८	१९	८९३	४७	५९६५२४।००	३१३९६।००	३३
९	८४	-	-	-	-	-	-
१०	८३	१८	१८००	१००	१२०२४००।००	६८८००।००	२२
जम्मा	**५१२**	**७९**	**६०८३**		**४०,६३,४४४।००**		

५२ **त्रैमासिक वितरण**

सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि,२०७७ को परिच्छेद ५ मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण बैङ्कमार्फत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस पालिकामा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन तर्फ १० वडाका लाभग्राहीको खातामा भत्ता रकम जम्मा गर्न बैंक मार्फत प्रथम त्रैमासिकमा रू.४६८४१७०९।- दोस्रो त्रैमासिकमा रू.४७३८२९२४।- तेस्रो त्रैमासिकमा रू.४७९८७३०९।- र चौथो त्रैमासिकमा रू.४८८७३२३३।- समेत रू.१९१०८५१७५।– निकासा गरेको छ। यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा निम्नानुसार छन् ।

वडामा भएको खर्च	प्रथम त्रैमासिक	दोस्रो त्रैमासिक	तेस्रो त्रैमासिक	चौथो त्रैमासिक	जम्मा खर्च
वडा नं १	३२९३३११	३३१२१३९	३३४४९८०	३३४८४०५	१३२९८८३५
वडा नं २	४८८९३८५	४९४८८८३	४९२१२३६	५०२३७४२	१९७८३२४६
वडा नं ३	४५५८०४१	४६०६८६८	४६९८०६६	४७९७०५१	१८६६००२६
वडा नं ४	४७९७४८७	४८९९६०१	४९८६९२४	५०८५३५४	१९७६९३६६
वडा नं ५	४४२५९६०	४४९८८७८	४४६९६१४	४५४७१११	१७९४१५६३
वडा नं ६	६२४२५२८	६३३०३०३	६४४८८९५	६५९८३४८	२५६२००७४
वडा नं ७	२४४३३४४	२४३७१८६	२४८११६६	२५२७८१६	९८८९५१२
वडा नं ८	४५९८५७४	४६५३४५०	४७६५६३७	४८४०३४७	१८८५८००८
वडा नं ९	५७५३८२२	५७८८६४०	५८९४५६२	६००२५९५	२३४३९६१९
वडा नं. १०	५८३९२५७	५९०६९७६	५९७६२२९	६१०२४६४	२३८२४९२६
जम्मा	४६८४१७०९	४७३८२९२४	४७९८७३०९	४८८७३२३३	१९१०८५१७५

५३ के वाइ सी अद्यावधिक नभएको

सामजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुँदा नं. २४ अनुसार बैँकले सामाजिक सुरक्षा भत्ता सम्बन्धित लाभग्राहीको नाममा शुन्य मौज्दातमा खाता खोलि जम्मा गरिदिने र सम्बन्धित लाभग्राहीले कागजात पेश गरे पश्चात खाता सक्रिय हुने उल्लेख छ। बैँकले पालिका बाट प्राप्त सबै रकम सम्बन्धित लाभग्राहीको खातामा जम्मा गरेको फर्वाड फिड उपलब्ध गराए तापनि के कति लाभग्राहीको खाता अध्यावधिक भइ सक्रिय भए र के कति निश्क्रिय अवस्था छन् सो को विवरण उपलब्ध गराएको देखिएन। जसबाट खर्च रकम सबै लाभग्राही बुझे नबुझेकोमा एकिन हुन नसक्ने र खाता दोहोरो पर्न जाने भएकोले बैँकबाट खाता सक्रिय भएको विवरण प्राप्त गरी लाभग्राहीको खाता अध्यावधिक गर्नुपर्दछ।

५४ अनुगमन तथा निरीक्षण

सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७७ को दफा २७ (३) अनुसार गाउँ कार्यपालिका अध्यक्ष वा नगर कार्यपालिकाका प्रमुखले वा स्थानीय तहका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले भत्ता वितरण कार्य प्रक्रियाको निरीक्षण तथा अनुगमन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले सो कार्य गरेको पाइएन। यस तर्फ पालिका क्रियाशिल हुनुपर्ने देखिन्छ।

५५ पारदर्शिता

सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७७ को दफा ३२ मा स्थानीय तहको कार्यालयले लाभग्राहीको नाम दर्ता तथा नवीकरण प्रक्रिया, भत्ताको दर, प्राप्त हुने बैंक, लाभग्राहीले पुरा गर्नुपर्ने प्रक्रिया जस्ता भत्ता सम्बन्धि जानकारी स्थानीय सामाजिक संघ संस्था, गैरसरकारी संस्था, सामाजिक परिचालनमा संलग्न संस्था समेतको सहयोग लिएर अनिवार्य रुपमा प्रचार प्रसार गर्ने र भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरुको नामावली सम्बन्धित स्थानीय तहको वेभसाइटमा राख्ने व्यवस्था गरेकोमा कार्यालयले उल्लिखित व्यवस्था परिपालना गरेको पाइएन। कार्यविधिमा उल्लिखित व्यवस्था परिपालना गरी सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको पारदर्शिता प्रवर्द्धन गर्नुपर्दछ।

५६ वर्गगत सामाजिक सुरक्षा खर्च

यस पालिकाले यस आर्थिक वर्षमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता बापत यस बर्षमा ४ वटा बैँकबाट जम्मा रू.१९१०८५१७५ वितरण गरेको विवरण उपलब्ध गराएकोमा वर्गगत सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको विवरण निम्नानुसार छन।

सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने समुह	कायम संङ्ख्या	वितरण गरेको संङ्ख्या	निकासा रकम	वितरण गरेको रकम	फिर्ता
अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१०७५६	१०७३९	१२७९२५७४५	१२७८७३३६०	५२३८५
जेष्ठ नागरिक भत्ता (दलित)	८७८	८७८	६९२००३६	६९२००३६	०
जेष्ठ नागरिक एकल महिला	१६३३	१६३२	१३००५२७२	१३००४७४०	५३२
विधवा	३१०८	३१०६	२४५४८४६६	२४५४८००७	४५९
पूर्ण अपाङ्गता भत्ता	५९४	५९४	७०८०६५४	७०८०६५४	०
अति अशक्त अपाङ्गता भत्ता	१५५६	१५५४	९८४५९९९	९८४३८७१	२१२८
दलित बालबालिका	११८९	११८८	१८१५०३९	१८१४५०७	५३२
जम्मा	१९७१४	१९६९१	१९११४१२११	१९१०८५१७५	५६०३६

५७ शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्ति

स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ।पालिका अन्तर्गत विभिन्न तहका ३१ वटा सामुदायिक विद्यालयमा २८६ शिक्षक दरवन्दी रहेकोमा २८४ शिक्षकको पदपूर्ति रहेको छ। शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम ७७ को उपनियम (१) मा सामुदायिक विद्यालयको प्रत्येक कक्षामा सामान्यतया उपत्यका तथा तराई, पहाडी र हिमाली क्षेत्रमा क्रमश: ५०, ४५ र ४० विद्यार्थी हुनुपर्ने व्यवस्था छ।सोही नियमावलीको नियम १२क मा अधिकांश कक्षामा नियम ७७ बमोजिमको विद्यार्थी संख्या नभएकोमा विद्यालय गाभ्न सक्ने व्यवस्था छ। विद्यार्थी संख्याको आधारमा शिक्षक दरबन्दि कायम तथा पदपुर्ति हुनुपर्दछ।

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	दरबन्दी					पदपुर्ती				
		स्थायी	करार	राहत	पालिका स्रोत	जम्मा	स्थायी	करार	राहत	पालिका स्रोत	जम्मा
1	श्री महाकाली मा.वि. बेलौरी ६ बेलौरी	१४	३	१	९	२७	१४	३	१	९	२७
2	श्री जनज्योति मा.वि. बेलौरी ८ कलकत्ता	१५	२	१	३	२१	१५	२	१	३	२१
3	श्री लक्ष्मी मा.वि. बेलौरी २ जवदिया	१५	२	१	४	२२	१५	२	१	४	२२
4	श्री शान्ती मा.वि. बेलौरी ४ शान्तीपूर	७	२	६	२	१७	७	२	६	२	१७
5	श्री त्रिभूवन मा.वि. बेलौरी ९ रतनपूर	७	२	५	२	१६	७	२	४	२	१५
6	श्री कल्याण मा.वि. बेलौरी ७ पौलाहा	५	०	७	२	१४	५	०	७	२	१४
7	श्री शारदा मा.वि. बेलौरी ६ बेलौरी	७	०	४	१	१२	७	०	४	१	१२
8	श्री भगवानपूर मा.वि. बेलौरी १० भूडा	८	०	४	३	१५	८	०	४	३	१५
9	श्री सिद्धेश्वरी मा.वि. बेलौरी १० शिवनगर	५	०	७	१	१३	५	०	७	१	१३
10	श्री जनजागृती पूष्पलाल स्मृती मा.वि. बेलौरी ३ खिरिया	४	०	६	०	१०	४	०	६	०	१०
11	श्री गोरखनाथ मा.वि. बेलौरी ९ कूण्डा	३	०	५	३	११	३	०	४	३	१०
12	श्री सरस्वती मा.वि. बेलौरी ३ वूटावारी	६	०	३	०	९	६	०	३	०	९
13	श्री गणेश मा.वि. बेलौरी ७ वरैया	५	०	३	१	९	५	०	३	१	९
14	श्री जननमूना मा.वि. बेलौरी ५ रामनगर	२	०	३	१	६	२	०	३	१	६
15	श्री कृष्ण आ.वि. बेलौरी ५ रिछाहा	३	०	४	२	९	३	०	४	२	९
16	**श्री वागेश्वरी आ.वि. बेलौरी ५ भकूण्डा**	**४**	**०**	**३**	**२**	९	**४**	**०**	**३**	**२**	९
17	श्री दूर्गा आ.वि. बेलौरी १ मटैया	४	०	३	३	१०	४	०	३	३	१०
18	श्री कालिका आ.वि. बेलौरी ८ आमवगिया	३	०	३	१	७	३	०	३	१	७
19	श्री सिद्धकेदारनाथ आ.वि. बेलौरी ९ सित्तडीफाँटा	१	०	३	३	७	१	०	३	३	७
20	श्री दूर्गा आ.वि. बेलौरी ६ भूराकोट	३	०	०	२	५	३	०	०	२	५
21	**श्री सरस्वति आ.वि. बेलौरी १ वैशाखी**	**३**	**०**	**०**	**०**	३	**३**	**०**	**०**	**०**	३
22	श्री जनसेवा आ.वि. बेलौरी २ टेड्डुवा	३	०	०	०	३	३	०	०	०	३
23	**श्री जनप्रिय आ.वि. बेलौरी २ दिनापूर**	**३**	**०**	**०**	**२**	५	**३**	**०**	**०**	**२**	५
24	**श्री गौरीशंकर आ.वि. बेलौरी ३ मोतीपूर**	**२**	**०**	**१**	**०**	३	**२**	**०**	**१**	**०**	३
25	श्री वि. पि. स्मृति आ.वि. बेलौरी २ चारघरुवा	१	०	१	०	२	१	०	१	०	२
26	श्री आधारभुत विद्यालय बेलौरी १० सडकघाट	३	०	०	०	३	३	०	०	०	३
27	श्री अग्राशन आ.वि. बेलौरी ४ मोतिपूर	२	०	०	०	२	२	०	०	०	२
28	श्री कालेश्वर आ.वि. बेलौरी ५ भकुण्डा	१	०	२	३	६	१	०	२	३	६

29	**श्री शक्ती आ.वि. बेलौरी ८ कानपूर**	२	०	०	०	२	२	०	०	०	२
30	**श्री कृष्ण प्रसाद आ.वि. बेलौरी ५ उदयपूर**	०	०	२	३	५	०	०	२	३	५
31	श्री शूक्लाफांटाँ आ.वि. बेलौरी ९ अण्डैयाफाँटा	१	०	१	१	३	१	०	१	१	३
जम्मा		**१४२**	**११**	**७९**	**५४**	**२८६**	**१४२**	**११**	**७७**	**५४**	**२८४**

५८ **बढी निकासा**

अर्थ मन्त्रालयले मिति २०७९।४।३० मा गरेको परिपत्रको अनुसूची ७ मा शिक्षकको पद अनुसारको तलवमान निर्धारण गरेको छ। नमुना परीक्षणको क्रममा पालिकाले यो वर्ष श्री जनज्योति मा.वि.का शिक्षक भोज राज कपाडिलाई प्रथम, दोस्रो र तेस्रो त्रैमासिक मा १ ग्रेड बढी भुक्तानी भएको देखियो। पालिकाले तलव निकासा गर्दा ९ महिनामा हुन आउने गरि ग्रेड रकम रू.१३१०६.२५ बढि भुक्तानी भएको देखिएकोले सो सम्बन्धमा एकिन गरी सम्बन्धित विद्यालय मार्फत रकम असुल गरी संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला हुनुपर्दछ।

असुल गर्नुपर्ने	१३,१०६.२५

५९ **अनुदानको अनुगमन**

शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र द्वारा जारी कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका, २०८०।८१ मा भएको व्यवस्था अनुसार स्थानीय तहले अनुदान प्राप्त विद्यालयले निर्धारीत मापदण्ड र प्रक्रीया अनुरुप गरे नगरेको नियमित रुपमा अनुगमन गरी सोको एक प्रति प्रतिवेदन शिक्षा तथा मावन स्रोत विकास केन्द्रमा पठाउनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले अन्तर्गतका विद्यालयहरुलाई यो वर्ष निम्नानुसार ३ क्षेत्रमा रू.६३४००००।०० अनुदान निकासा गरेकोमा उल्लिखित व्यवस्था अनुसार नियमित अनुगमन गर्ने तथा प्रतिवेदन दिने गरेको देखिएन। कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकामा उल्लिखित व्यवस्था अनुसार नियमित अनुगमन हुनुपर्दछ।

सि.नं.	बिद्यालयलाई अनुदान	विद्यालय संख्या	जम्मा अनुदान रकम
१	विज्ञान प्रयोगशाला स्थापना	२	१३०००००
२	ICT स्थापना	३	१९५००००
३	प्राविधिकधार संचालित	२	३०९००००
जम्मा		७	६३४००००

६० **शिक्षक विद्यार्थी अनुपात**

विद्यालय समायोजन कार्यान्वयन निर्देशिका, २०७० ले न्यून विद्यार्थी भएका विद्यालयलाई जिल्ला शिक्षा समन्वय अधिकारीको सिफारिसमा जिल्ला शिक्षा समितिले बन्द गरी अर्को पायक पर्ने विद्यालयमा नियमानुसार समायोजन गर्न सक्ने उल्लेख छ। निर्देशिकाको बुँदा नं. १४.१ मा विद्यालय समायोजन सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि विद्यालयको तथ्याङ्क संकलन गरी सम्भाव्यता अध्ययन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम ७७(१) मा सामुदायिक विद्यालयहरुको प्रत्येक कक्षामा सामान्यतया उपत्यका तथा तराई, पहाडी र हिमाली क्षेत्रहरुमा क्रमश: ५०, ४५ र ४० विद्यार्थी हुनुपर्ने व्यवस्था छ। सोही नियमावलीको नियम १२क मा अधिकांश कक्षामा नियम ७७ बमोजिम विद्यार्थी संख्या नभएमा विद्यालय गाभ्ने व्यवस्था छ। यस पालिका अन्तर्गत रहेका ३१ सामुदायिक विद्यालयहरुमा पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार ६९९६ विद्यार्थीहरु अध्ययनरत छन् र शिक्षक विद्यार्थी अनुपात निम्नानुसार रहेको देखिन्छ:

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	दरबन्दी				पदपुर्ती				बिद्यार्थी संख्या	शिक्षक बिद्यार्थी अनुपात
		स्थायी	करार	राहत	पालिका स्रोत	स्थायी	करार	राहत	पालिका स्रोत		
1	श्री महाकाली मा.वि. बेलौरी ६ बेलौरी	१४	३	१	९	१४	३	१	९	६९८	1:26
2	श्री जनज्योति मा.वि. बेलौरी ८ कलकत्ता	१५	२	१	३	१५	२	१	३	६२१	1:30
3	श्री लक्ष्मी मा.वि. बेलौरी २ जवदिया	१५	२	१	४	१५	२	१	४	८४२	1:38
4	श्री शान्ती मा.वि. बेलौरी ४ शान्तीपूर	७	२	६	२	७	२	६	२	८९३	1:53
5	श्री त्रिभूवन मा.वि. बेलौरी ९ रतनपूर	७	२	५	२	७	२	४	२	४८२	1:30
6	श्री कल्याण मा.वि. बेलौरी ७ पौलाहा	५	०	७	२	५	०	७	२	२४२	1:17
7	श्री शारदा मा.वि. बेलौरी ६ बेलौरी	७	०	४	१	७	०	४	१	१९९	1:17
8	श्री भगवानपूर मा.वि. बेलौरी १० भूडा	८	०	४	३	८	०	४	३	४३८	1:29
9	श्री सिद्धेश्वरी मा.वि. बेलौरी १० शिवनगर	५	०	७	१	५	०	७	१	२९२	1:22
10	श्री जनजागृती पूष्पलाल स्मृती मा.वि. बेलौरी ३ खिरिया	४	०	६	०	४	०	६	०	३४८	1:35
11	श्री गोरखनाथ मा.वि. बेलौरी ९ कूण्डा	३	०	५	३	३	०	४	३	१५६	1:14
12	श्री सरस्वती मा.वि. बेलौरी ३ वूटावारी	६	०	३	०	६	०	३	०	१६२	1:18
13	श्री गणेश मा.वि. बेलौरी ७ वरैया	५	०	३	१	५	०	३	१	२२७	1:25
14	श्री जननमूना मा.वि. बेलौरी ५ रामनगर	२	०	३	१	२	०	३	१	२२०	1:37
15	श्री कृष्ण आ.वि. बेलौरी ५ रिछाहा	३	०	४	२	३	०	४	२	१०२	1:11
16	**श्री वागेश्वरी आ.वि. बेलौरी ५ भकूण्डा**	**४**	**०**	**३**	**२**	**४**	**०**	**३**	**२**	**८३**	**1:09**
17	श्री दूर्गा आ.वि. बेलौरी १ मटैया	४	०	३	३	४	०	३	३	१८८	1:19
18	श्री कालिका आ.वि. बेलौरी ८ आमवगिया	३	०	३	१	३	०	३	१	१२८	1:18
19	श्री सिद्धकेदारनाथ आ.वि. बेलौरी ९ सित्तडीफाँटा	१	०	३	३	१	०	३	३	१४६	1:21
20	श्री दूर्गा आ.वि. बेलौरी ६ भूराकोट	३	०	०	२	३	०	०	२	७४	1:15
21	**श्री सरस्वति आ.वि. बेलौरी १ वैशाखी**	**३**	**०**	**०**	**०**	**३**	**०**	**०**	**०**	**२०**	**1:07**
22	श्री जनसेवा आ.वि. बेलौरी २ टेड्ुवा	३	०	०	०	३	०	०	०	६०	1:20
23	**श्री जनप्रिय आ.वि. बेलौरी २ दिनापूर**	**३**	**०**	**०**	**२**	**३**	**०**	**०**	**२**	**३०**	**1:06**
24	**श्री गौरीशंकर आ.वि. बेलौरी ३ मोतीपूर**	**२**	**०**	**१**	**०**	**२**	**०**	**१**	**०**	**२८**	**1:09**
25	श्री वि. पि. स्मृति आ.वि. बेलौरी २ चारघरुवा	१	०	१	०	१	०	१	०	३१	1:16
26	श्री आधारभुत विद्यालय बेलौरी १० सडकघाट	३	०	०	०	३	०	०	०	५५	1:18
27	श्री अग्राशन आ.वि. बेलौरी ४ मोतिपूर	२	०	०	०	२	०	०	०	३६	1:18

28	श्री कालेश्वर आ.वि. बेलौरी ५ भकुण्डा	१	०	२	३	१	०	२	३	९५	1:16
29	**श्री शक्ती आ.वि. बेलौरी ८ कानपूर**	**२**	**०**	**०**	**०**	**२**	**०**	**०**	**०**	**१३**	**1:07**
30	**श्री कृष्ण प्रसाद आ.वि. बेलौरी ५ उदयपूर**	**०**	**०**	**२**	**३**	**०**	**०**	**२**	**३**	**२६**	**1:05**
31	श्री शूक्लाफांटाँ आ.वि. बेलौरी ९ अण्डैयाफाँटा	१	०	१	१	१	०	१	१	६१	1:20
जम्मा		१४२	११	७९	५४	१४२	११	७७	५४	६९९६	1:24

उल्लिखित विवरण अनुसार श्री वागेश्वरी आ.वि. बेलौरी ५ भकूण्डा, श्री सरस्वति आ.वि. बेलौरी १ वैशाखी, श्री जनप्रिय आ.वि. बेलौरी २ दिनापूर, श्री गौरीशंकर आ.वि. बेलौरी ३ मोतीपूर, श्री शक्ती आ.वि. बेलौरी ८ कानपूर, श्री कृष्ण प्रसाद आ.वि. बेलौरी ५ उदयपूर लगायतका विद्यालयहरुमा प्रति शिक्षक १० भन्दा न्युन विद्यार्थी रहेको देखियो। विद्यालय समायोजन कार्यान्वयन निर्देशिका, २०७० ले निर्धारण गरे भन्दा कम शिक्षक विद्यार्थी अनुपात रहेको अवस्था देखिएकोले शिक्षक विद्यार्थी मिलाउनु पर्दछ।

६१ **करार शिक्षकको तलव भत्ता**

शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयबाट आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को लागि स्वीकृत तथा शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रबाट प्रकासित कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकाको खण्ड २ मा स्वीकृत दरवन्दीमा कार्यरत स्थायी तथा अस्थायी/करार र शिक्षण राहत अनुदान कोटामा कार्यरत शिक्षक तथा प्रारम्भिक वाल विकास शिक्षकको तलव भत्ताको लागि वित्तीय हस्तान्तरण मार्फत जाने सशर्त अनुदानबाट खर्च लेख्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्यसै गरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा पालिकाको कार्यक्षेत्र तथा कार्यबोझ समेतको विश्लेषण गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा स्थायी र सेवा करारमा लिइने दरवन्दी प्रस्ताव तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। अस्थायी प्रकृतिको दरवन्दी सिर्जना गर्न नहुने व्यवस्था छ। पालिकाले दरबन्दी स्वीकृत नगरी निम्नानुसार विद्यालयहरुमा ५४ शिक्षक करारमा नियुक्त गरी यो वर्ष समानीकरण अनुदान / राजस्व बाँडफाट स्रोतबाट रू. ११५८६५००।०० तलब भत्ता वापत भुक्तानी गरेको देखियो। कार्यबोझ र पालिकाको आफ्नो आयको आकार समेतको आधारमा विद्यालयहरूमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपातका आधारमा सर्वेक्षण गरेर मात्र शिक्षकको दरबन्दी सिर्जना गरी शिक्षकको तलव खर्च लेख्नुपर्दछ। यो वर्ष पालिका अनुदानमा कार्यरत शिक्षक र विद्यालयमा रहेको शिक्षक विद्यर्थीको अनुपातको विवरण निम्नानुसार छन।

सि.नं	बिद्यालयको नाम	बिद्यार्थी संख्या	जम्मा कार्यरत शिक्षक संख्या	प्रति शिक्षक बिद्यार्थि	पालिका अनुदानमा कार्यरत शिक्षक संख्या	पालिका शिक्षक अनुदान रकम	दरबन्दी शिक्षक संख्या
१	श्री महाकाली मा.वि. बेलौरी ६ बेलौरी	६९८	२७	२६	९	७०३०००	१८
२	श्री जनज्योति मा.वि. बेलौरी ८ कलकत्ता	६२१	२१	३०	३	६०८०००	१८
३	श्री लक्ष्मी मा.वि. बेलौरी २ जवदिया	८४२	२२	३८	४	५५७५००	१८
४	श्री शान्ती मा.वि. बेलौरी ४ शान्तीपूर	८९३	१७	५३	२	५६१०००	१५
५	श्री त्रिभूवन मा.वि. बेलौरी ९ रतनपूर	४८२	१६	३०	२	३९६०००	१४
६	श्री कल्याण मा.वि. बेलौरी ७ पौलाहा	२४२	१४	१७	२	४६३५००	१२
७	श्री शारदा मा.वि. बेलौरी ६ बेलौरी	१९९	१२	१७	१	३१९०००	११
८	श्री भगवानपूर मा.वि. बेलौरी १० भूडा	४३८	१५	२९	३	५१०५००	१२
९	श्री सिद्धेश्वरी मा.वि. बेलौरी १० शिवनगर	२९२	१३	२२	१	४१६५००	१२
१०	श्री जनजागृती पूष्पलाल स्मृती मा.वि. बेलौरी ३ खिरिया	३४८	१०	३५	०	३६९५००	१०
११	श्री गोरखनाथ मा.वि. बेलौरी ९ कूण्डा	१५६	११	१४	३	५१०५००	८
१२	श्री सरस्वती मा.वि. बेलौरी ३ वूटावारी	१६२	९	१८	०	४५२०००	९
१३	श्री गणेश मा.वि. बेलौरी ७ वरैया	२२७	९	२५	१	४१६५००	८
१४	श्री जननमूना मा.वि. बेलौरी ५ रामनगर	२२०	६	३७	१	४०७५००	५
१५	श्री कृष्ण आ.वि. बेलौरी ५ रिछाहा	१०२	९	११	२	३८६५००	७
१६	श्री वागेश्वरी आ.वि. बेलौरी ५ भकूण्डा	८३	९	९	२	२८९०००	७
१७	श्री दूर्गा आ.वि. बेलौरी १ मटैया	१८८	१०	१९	३	४३००००	७
१८	श्री कालिका आ.वि. बेलौरी ८ आमवगिया	१२८	७	१८	१	३२२५००	६
१९	श्री सिद्धकेदारनाथ आ.वि. बेलौरी ९ सित्तडीफाँटा	१४६	७	२१	३	३३९०००	४

२०	श्री दुर्गा आ.वि. बेलौरी ६ भूराकोट	७४	५	१५	२	२८९०००	३
२१	श्री सरस्वति आ.वि. बेलौरी १ वैशाखी	२०	३	७	०	२९२५००	३
२२	श्री जनसेवा आ.वि. बेलौरी २ टेड्डुवा	६०	३	२०	०	१९५०००	३
२३	श्री जनप्रिय आ.वि. बेलौरी २ दिनापूर	३०	५	६	२	२८९०००	३
२४	श्री गौरीशंकर आ.वि. बेलौरी ३ मोतीपूर	२८	३	९	०	१९५०००	३
२५	श्री वि. पि. स्मृति आ.वि. बेलौरी २ चारघरुवा	३१	२	१६	०	१९५०००	२
२६	श्री आधारभुत विद्यालय बेलौरी १० सडकघाट	५५	३	१८	०	२२१०००	३
२७	श्री अग्राशन आ.वि. बेलौरी ४ मोतिपूर	३६	२	१८	०	१९५०००	२
२८	श्री कालेश्वर आ.वि. बेलौरी ५ भकुण्डा	९५	६	१६	३	२८९०००	३
२९	श्री शक्ती आ.वि. बेलौरी ८ कानपूर	१३	२	७	०	२९२५००	२
३०	श्री कृष्ण प्रसाद आ.वि. बेलौरी ५ उदयपूर	२६	५	५	३	३३६०००	२
३१	श्री शूक्लाफांटाँ आ.वि. बेलौरी ९ अण्डैयाफाँटा	६१	३	२०	१	३३९५००	२
जम्मा		६९९६	२८६	६२६	५४	११५८६५००	२३२

६२ **पालिका शिक्षक**

शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम ७७ को उपनियम (१) मा सामुदायिक विद्यालयको प्रत्येक कक्षामा सामान्यतया उपत्यका तथा तराई, पहाडी र हिमाली क्षेत्रमा क्रमश: ५०, ४५ र ४० विद्यार्थी हुनुपर्ने व्यवस्था छ।सोही नियमावलीको नियम १२क मा अधिकांश कक्षामा नियम ७७ बमोजिमको विद्यार्थी संख्या नभएकोमा विद्यालय गाभ्न सक्ने व्यवस्था छ।पालिका अन्तर्गतका निम्नानुसार ७ सामुदायिक विद्यालयमा कूल २६१ विद्यार्थी अध्ययनरत रहेकोमा ८ जना पालिका अनुदानबाट करार सहित ३० जना शिक्षक शिक्षक कार्यरत रहेको देखियो। प्रति शिक्षक १० भन्दा कम विद्यार्थी हुने विद्यालयमा पालिकाबाट अनुदान दिई शिक्षक राखिएको कार्य नियम सम्मत देखिएन। पालिकाले न्युन बिद्यार्थी भएका बिद्यालय अन्य बिद्यालयमा गाभ्ने वा अन्य प्रकृया संचालन गरी शिक्षक बिद्यार्थीको अनुपातमिलाउनु पर्दछ। आवश्यक नभएको अवस्थामा शिक्षक नियुक्त गरी राखिएको कार्य नियमित हुनुपर्दछ।

सि.नं	बिद्यालयको नाम	बिद्यार्थी संख्या	जम्मा कार्यरत शिक्षक संख्या	प्रति शिक्षक बिद्यार्थि	पालिका अनुदानमा कार्यरत शिक्षक संख्या	पालिका शिक्षक अनुदान रकम
१	श्री वागेश्वरी आ.वि. बेलौरी ५ भकूण्डा	८३	९	९	२	२८९०००
२	श्री सरस्वति आ.वि. बेलौरी १ वैशाखी	२०	३	७	०	२९२५००
३	श्री जनप्रिय आ.वि. बेलौरी २ दिनापूर	३०	५	६	२	२८९०००
४	श्री गौरीशंकर आ.वि. बेलौरी ३ मोतीपूर	२८	३	९	०	१९५०००
५	श्री शक्ती आ.वि. बेलौरी ८ कानपूर	१३	२	७	०	२९२५००
६	श्री कृष्ण प्रसाद आ.वि. बेलौरी ५ उदयपूर	२६	५	५	३	३३६०००
७	श्री शूक्लाफांटाँ आ.वि. बेलौरी ९ अण्डैयाफाँटा	६१	३	२०	१	३३९५००
जम्मा		२६१	३०	९	८	२०३३५००

अनियमित भएको	२०,३३,५००

६३ दिवा खाजा

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को लागि जारी गरेको कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकाको क्रियाकलाप न.२.७.११.१ मा दिवा खाजाको लागि स्थानीय तहले विद्यालयलाई रकम निकासा गर्दा पहिलो त्रैमासिकको लागि प्रति विद्यार्थी वार्षिक १८० दिन उपस्थित हुने आधारमा रकम निकासा गर्ने र दोस्रो त्रैमासिक देखि भौतिक रुपमा पूरा समय चलेको दिन(परीक्षामा सामेल भएको दिन समेत) खाजा उपलव्ध गराएका विद्यालयको प्रधानाध्यापक र वि.व्य.स अध्यक्षबाट विद्यार्थीको संख्यात्मक हाजिरी विवरण प्रमाणित गराई स्थानीय तहमा संकलन गरी संख्या यकिन भई अगाडि निकासा गरिएको रकम सदुपयोग भएको सुनिश्चित भएपश्चात मात्र थप रकम निकासा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष निम्नानुसार ३१ विद्यालयको लागि रू रू.५४२०२५०।०० दिवा खाजा वापत विद्यालयहरुलाई रकम निकासा गरेको देखियो। दिवा खाजा कार्यक्रमको लक्ष्य बमोजिम खर्च भएको सम्बन्धमा पालिकाले अनुगमन गरेको पाईएन। निकासा गरेको रकमको सदुपयोग भए नभएको र विद्यार्थीहरुले तोकिए बमोजिमका पौष्टिकयुक्त खानेकुरा पाए नपाएको सम्बन्धमा पालिका र अन्य सम्बन्धित निकायबाट प्रभावकारी रुपमा अनुगमन हुने गरेको नदेखिएकोले निकासा गरेको रकमको सही सदुपयोग भएको छ छैन एकिन हुन सकिएन त्यसैले पालिका र यससँग सम्बन्धित निकायले अनुगमन गरी सही सदुपयोगको सुनिश्चिता गर्नुपर्दछ ।

सि.नं	बिद्यालयको नाम	पहिलो त्रैमासिक	दोस्रो त्रैमासिक	तेस्रो त्रैमासिक	चौथो त्रैमासिक	कुल निकासा
१	श्री महाकाली मा.वि. बेलौरी ६ बेलौरी	६६१६५	२४८८५	३०७३५	२०१००	१४१८८५
२	श्री जनज्योति मा.वि. बेलौरी ८ कलकत्ता	१३५९३०	८६९४०	१०१४७५	६९९७५	३९४३२०
३	श्री लक्ष्मी मा.वि. बेलौरी २ जवदिया	१३४०२५	६४५००	७५८५५	४२६६०	३१७०४०
४	श्री शान्ती मा.वि. बेलौरी ४ शान्तीपूर	७९३०५	४२०३०	५०२६५	३१०००	२०२६००
५	श्री त्रिभूवन मा.वि. बेलौरी ९ रतनपूर	५९९४०	४३४८५	४८२५५	२६८८०	१७८५६०
६	श्री कल्याण मा.वि. बेलौरी ७ पौलाहा	७२७५०	४६६२०	५०७४५	३७९३५	२०८०५०
७	श्री शारदा मा.वि. बेलौरी ६ बेलौरी	३८६९५	१९९२०	२४०९०	१६८३०	९९५३५
८	श्री भगवानपूर मा.वि. बेलौरी १० भूडा	१५३७८०	७८९९०	९२५३५	५५५४५	३८०८५०
९	श्री सिद्धेश्वरी मा.वि. बेलौरी १० शिवनगर	६९९९०	४७१३०	५६५५०	३५८५०	२०९५२०
१०	श्री जनजागृती पूष्पलाल स्मृती मा.वि. बेलौरी ३ खिरिया	१०२८१०	७०४२५	७२२५५	४५०००	२९०४९०
११	श्री गोरखनाथ मा.वि. बेलौरी ९ कूण्डा	४८५८५	३३२२५	३५७७५	१७२२०	१३४८०५
१२	श्री सरस्वती मा.वि. बेलौरी ३ वूटावारी	५९४७५	३६४९५	४०३५०	२५२१५	१६१५३५
१३	श्री गणेश मा.वि. बेलौरी ७ वरैया	८२८१५	५७०७५	५६४३०	४१४१५	२३७७३५
१४	श्री जननमूना मा.वि. बेलौरी ५ रामनगर	९५६७०	६४६६५	७५९९०	५६५६५	२९२८९०
१५	श्री कृष्ण आ.वि. बेलौरी ५ रिछाहा	१७१७५	१२८४०	१३२००	८१६०	५१३७५
१६	श्री वागेश्वरी आ.वि. बेलौरी ५ भकूण्डा	४३३२०	२७२७०	२०९१०	३०६४५	१२२१४५
१७	श्री दूर्गा आ.वि. बेलौरी १ मटैया	१०६६३५	७४१३०	९२७००	५३७७५	३२७२४०
१८	श्री कालिका आ.वि. बेलौरी ८ आमवगिया	४५६७५	३९५४०	४२८२५	२७७८०	१५५८२०
१९	श्री सिद्धकेदारनाथ आ.वि. बेलौरी ९ सित्तडीफाँटा	८४९३०	५५६२०	६४९८०	५८३८०	२६३९१०
२०	श्री दूर्गा आ.वि. बेलौरी ६ भूराकोट	५८५७५	४०९७०	४६७४०	२८८४५	१७५१३०
२१	श्री सरस्वति आ.वि. बेलौरी १ वैशाखी	११९४५	७५४५	१०६६५	६१००	३५४५५
२२	श्री जनसेवा आ.वि. बेलौरी २ टेडुवा	४४०८५	३२५९५	३६३९०	२२४७०	१३५५४०
२३	श्री जनप्रिय आ.वि. बेलौरी २ दिनापूर	१९२४५	१५२२५	१७४१५	७५००	५९३८५
२४	श्री गौरीशंकर आ.वि. बेलौरी ३ मोतीपूर	१८८५५	१३१५५	१७९२५	११९३०	६१०६५
२५	श्री वि. पि. स्मृति आ.वि. बेलौरी २ चारघरुवा	२२००५	१४७३०	१८१६५	९७३५	६४६३५
२६	श्री आधारभुत विद्यालय बेलौरी १० सडकघाट	४०३५०	३००५०	३२९७०	२५३२०	१२८६९०
२७	श्री अग्राशन आ.वि. बेलौरी ४ मोतिपूर	२७६१५	१९८००	२१८१०	११८००	८१०२५
२८	श्री कालेश्वर आ.वि. बेलौरी ५ भकुण्डा	७४२००	४९८००	६३६९०	३४४२५	२२२११५
२९	श्री शक्ती आ.वि. बेलौरी ८ कानपूर	९८२५	७५१५	८९४०	७५००	३३७८०
३०	श्री कृष्ण प्रसाद आ.वि. बेलौरी ५ उदयपूर	४८९४५	२९८२०	३४७२५	१५२५५	१२८७४५

३१	श्री शूक्लाफांटाँ आ.वि. बेलौरी ९ अण्डैयाफाँटा	२९१६०	३९३१५	३१८००	२४१०५	१२४३८०
जम्मा		११०१६७५	१२२६३०५	१३८७१५५	९०५११५	५४२०२५०

६४ **नमुना विद्यालयको भौतिक निर्माण**

आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को लागि शिक्षा तथा मानव स्रोत केन्द्रबाट जारी कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकाको बुदाँ न ८.३ मा नमुना विद्यालय सुधार गुरुयोजना अनुरुप भौतिक निर्माण अनुदान वापत प्रति विद्यालय रू.१ करोड सम्बन्धित स्थानीय तह मार्फत अनुदान उपलव्ध गराएकोमा ५० प्रतिशत उक्त विद्यालयसँग सम्झौता भए पश्चात, ३० प्रतिशत स्ट्रक्चुरल कार्य सम्पन्न भए पश्चात र २० प्रतिशत कार्य सम्पन्न भए पश्चात सम्बन्धित विद्यालयलाई भुक्तानी गर्ने व्यवस्था छ। त्यसैगरी सोही खण्डमा नमुना विद्यालयको उक्त भौतिक निर्माणको कार्य स्थानीय तह र शिक्षा विकास समन्वय ईकाइले नियमित अनुगमन गरी सोको प्रतिवेदन शिक्षा तथा मावन स्रोत विकास केन्द्रमा पठाउनु पर्ने उल्लेख छ। यस्तो रकम निकासा गर्दा यो भन्दा पहिलाका कार्य सम्पन्न भएको हुनुपर्ने समेत व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष जन नमुना मा वि बेलौरी ५ लाई पटक पटक गरी रू.१ करोड उपलव्ध गराएकोमा कार्यान्वियन पुस्तिकाले उल्लेख गरे अनुसार कार्य सम्पन्न भएको तथा अनुगमन प्रतिवेदन समेत सम्बन्धित निकायमा पठाएको देखिएन। साथै पालिकाबाट प्राप्त विवरणमा गत वर्ष सम्म रू.३५२०००००।०० पेश्की उपलव्ध गराएकोमा पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार विद्यालयलाई रू.२३६९६४९३।०० पेश्की बाँकी रहेको देखाएको आधारमा रू ११५०३५०७।०० फर्स्यौट भएको हुनुपर्दछ। तर लेखापरीक्षणको क्रममा फर्स्यौटको कागजात पेश भएको अवस्था छैन। पालिकाले पेश गरेको विवरणको आधारमा उक्त विद्यालयलाई यो वर्षको अन्त्य सम्म रू.३३६९६४९३।०० पेश्की बाँकी रहेको देखिन्छ। विद्यालयलाई वर्षेनी ठुलो रकम पेश्की दिने र फर्स्यौट नगरी पेश्की बाँकी राख्ने कार्य मनासिव देखिएन। तसर्थ सम्बन्धित विद्यालय प्रशासनलाई जिम्मेवार बनाउदै उल्लिखित व्यवस्था अनुसार निर्माण कार्यसंग सम्बन्धित सम्पुर्ण कागजात र अनुगमन प्रतिवेदन पेश गराई पेश्की फर्स्यौट हुनुपर्दछ।

आ व	पेश्की भुक्तानी
२०७७।७८	१५००००००
२०७८।७९	१००००००००
२०७९।८०	१०२०००००
गत वर्षको अन्त्य सम्म दिएको जम्मा पेश्की	३५२०००००
पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार गत वर्षको अन्त्य सम्म पेश्की बाँकी	२३६९६४९३
यो वर्ष थप पेश्की	१००००००००
यो वर्षको अन्त्य सम्म कूल पेश्की बाँकी	३३६९६४९३

६५ **प्रति विद्यार्थी लागत**

विद्यालय समायोजन कार्यान्वयन निर्देशिका, २०७० ले न्यून विद्यार्थी भएका विद्यालयलाई जिल्ला शिक्षा समन्वय अधिकारीको सिफारिसमा जिल्ला शिक्षा समितिले बन्द गरी अर्को पायक पर्ने विद्यालयमा नियमानुसार समायोजन गर्न सक्ने उल्लेख छ। निर्देशिकाको बुँदा नं १४.१ मा विद्यालय समायोजन सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि विद्यालयको तथ्याङ्क संकलन गरी सम्भाव्य अध्ययन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिका अन्तर्गत रहेका ६७ सामुदायिक विद्यालयबाट प्राप्त विवरण अनुसार विद्यालयलाई भएको कूल निकासाको आधारमा प्रति विद्यार्थी लागतको विवरण निम्नानुसार छन। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार पालिका अन्तर्गतका निम्नानुसार ३१ सामुदायिक विद्यालय (वाल विकास केन्द्र समेत) लाई यो वर्ष कूल रू.१६ करोड ५९ लाख ५९ हजार (पालिका अनुदान समेत) चालु खर्चको लागि भएको निकासाको आधारमा प्रति विद्यार्थी लागत निम्नानुसार देखियो। प्राप्त विवरण अनुसार श्री शक्ती आ.वि. बेलौरी ८ कानपूरको प्रति विद्यार्थी लागत सबै भन्दा धेरै रू.१३२७८१।०० र श्री लक्ष्मी मा.वि. बेलौरी २ जवदियाको सबै भन्दा कम रू. १५१६५।०० देखिएको छ। प्रति विद्यार्थी लागतमा अस्वभाविक भिन्नता देखिनु मनासिव देखिदैन। देखियो। धेरै प्रति विद्यार्थी लागत भएको विद्यालयलाई अन्य विद्यालयहरुमा समायोजन गर्न आवश्यक अध्ययन गर्नुपर्दछ।

सि.न.	विद्यालयको नाम	विद्यालयगत जम्मा चालु निकासा रकम	बिद्यार्थी संख्या	प्रति बिद्यार्थी लागत
१	श्री महाकाली मा.वि. बेलौरी ६ बेलौरी	१३००२८८८	६९८	१८६२९
२	श्री जनज्योति मा.वि. बेलौरी ८ कलकत्ता	१३६५८५२३	६२१	२१९९४
३	श्री लक्ष्मी मा.वि. बेलौरी २ जवदिया	१२७६८६२७	८४२	१५१६५
४	श्री शान्ती मा.वि. बेलौरी ४ शान्तीपूर	१६०५४६८६	८९३	१७९७८
५	श्री त्रिभूवन मा.वि. बेलौरी ९ रतनपूर	९५३८२५८	४८२	१९७८९
६	श्री कल्याण मा.वि. बेलौरी ७ पौलाहा	७८९६०३०	२४२	३२६२८
७	श्री शारदा मा.वि. बेलौरी ६ बेलौरी	७१६०७५४	१९९	३५९८४
८	श्री भगवानपूर मा.वि. बेलौरी १० भूडा	८२२१८९६	४३८	१८७७१
९	श्री सिद्धेश्वरी मा.वि. बेलौरी १० शिवनगर	७८५९१५१	२९२	२६९१५
१०	श्री जनजागृती पूष्पलाल स्मृती मा.वि. बेलौरी ३ खिरिया	६७१४४८६	३४८	१९२९४
११	श्री गोरखनाथ मा.वि. बेलौरी ९ कूण्डा	४७२७२०१	१५६	३०३०३
१२	श्री सरस्वती मा.वि. बेलौरी ३ वूटावारी	६१२७५६१	१६२	३७८२४
१३	श्री गणेश मा.वि. बेलौरी ७ वरैया	५५५८६७४	२२७	२४४८८
१४	श्री जननमूना मा.वि. बेलौरी ५ रामनगर	३६५२९७१	२२०	१६६०४
१५	श्री कृष्ण आ.वि. बेलौरी ५ रिछाहा	४२९३४९७	१०२	४२०९३
१६	श्री वागेश्वरी आ.वि. बेलौरी ५ भकूण्डा	४४८४३४०	८३	५४०२८
१७	श्री दूर्गा आ.वि. बेलौरी १ मटैया	४५६७४२६	१८८	२४२९५
१८	श्री कालिका आ.वि. बेलौरी ८ आमवगिया	३८५६४१५	१२८	३०१२८
१९	श्री सिद्धकेदारनाथ आ.वि. बेलौरी ९ सित्तडीफाँटा	२६६६०४०	१४६	१८२६१
२०	श्री दूर्गा आ.वि. बेलौरी ६ भूराकोट	२१४४७१९	७४	२८९८३
२१	श्री सरस्वति आ.वि. बेलौरी १ वैशाखी	२३६६०७६	२०	११८३०४
२२	श्री जनसेवा आ.वि. बेलौरी २ टेडुवा	२२०५४६१	६०	३६७५८
२३	श्री जनप्रिय आ.वि. बेलौरी २ दिनापूर	२३१५४१८	३०	७७१८१
२४	श्री गौरीशंकर आ.वि. बेलौरी ३ मोतीपूर	२००३९२८	२८	७१५६९
२५	श्री वि. पि. स्मृति आ.वि. बेलौरी २ चारघरुवा	१४१५०३९	३१	४५६४६
२६	श्री आधारभुत विद्यालय बेलौरी १० सडकघाट	२३०७२५१	५५	४१९५०
२७	श्री अग्राशन आ.वि. बेलौरी ४ मोतिपूर	१३८५९५३	३६	३८४९९
२८	श्री कालेश्वर आ.वि. बेलौरी ५ भकुण्डा	२०९४८१५	९५	२२०५१
२९	श्री शक्ती आ.वि. बेलौरी ८ कानपूर	१७२६१५३	१३	१३२७८१
३०	श्री कृष्ण प्रसाद आ.वि. बेलौरी ५ उदयपूर	१४४०९६७	२६	५५४२२

३१	श्री शूक्लाफांटाँ आ.वि. बेलौरी ९ अण्डैयाफाँटा	१७४४६८८	६१	२८६०१
जम्मा		१६५९५९८९२	६९९६	२३७२२

६६ **शैक्षिक गुणस्तर**

सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधारको नीति तथा कार्यक्रम, २०७५ अनुसार सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वियन गर्दा स्थानीय सरकारको अग्रणी भुमिका हुने व्यवस्था अनुरुप सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार मार्फत नागरिकको छनौटको विद्यालयको रुपमा विकास गरी समाजमा सामुदायिक विद्यालयको ख्याति स्थापित गर्न स्थानिय तहले बाल विकास केन्द्रहरुको पुनर्वितरण तथा सञ्चालनमा सुधार, पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामाग्रीमा समसममयिक सुधार, प्रधानाध्यापकहरुको व्यवस्थापकिय एवम् नेतृत्व क्षमता बढाउने, शिक्षक छनौट प्रकृयामा सुधार, शिक्षक तालिम तथा पेसागत विकासलाई सुदृढिकरण, शिक्षक प्रशंसा तथा प्रोत्साहनको व्यवस्थागरी उत्प्रेणा अभिवृद्धि, शिक्षकको वृत्ति विकास प्रणालीमा परिवर्तन, विद्यार्थी मूल्याङ्कन प्रणालीमा सुधार, विद्यालय र नागरिकबीच सुमधुर सम्बन्ध, सहयोग र सहकार्य तथा प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षामा सुधार जस्ता कुराहरुलाई समेटि शैक्षिक गुणस्तर मापन मापदण्ड तयार गरीलागु गर्नुपर्नेमा सो सम्बन्धी कुनै पनि कार्य गरेको देखिएन। यसमा सुधारका लागि पालिकाको ध्यान जानु पर्दछ।

६७ **छात्रवृत्ति सहायता सार्वजनिकिकरण**

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ अनुसार आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा स्थानीय तहको अधिकारको सूची अन्तर्गत रहेको देखिन्छ। अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन , २०७५ को दफा २७ मा निजी लगानीका विद्यालयले प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षा देखि बाह्र कक्षा सम्मका कूल विद्यार्थी संख्या अनुसार पांचसय जनासम्म, पांचसय देखि आठसय जनासम्म र आठसय भन्दा बढी विद्यार्थी संख्या भएका विद्यालयले क्रमशः कम्तीमा दश, बाह्र र पन्ध्र प्रतिशत विद्यार्थीलाई निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्न स्थान आरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १५१ मा संस्थागत विद्यालयले गरीव, अपाङ्ग , महिला, दलित र जनजाति विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था छ। यसर्थ पालिकाले आफ्नो क्षेत्रका विद्यालयको अनुगमन गरी यस्ता छात्रवृत्ति कार्यक्रमको कार्यान्वयनको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्धनको लागी यसरी छात्रवृत्ति पाउने विद्यार्थीको नाम, ठेगाना र रकम पालिकाको र सम्वन्धित विद्यालयको वेभसाइटबाट सार्वजनिकरण गर्नु गराउनु पर्दछ ।

६८ **अनौपचारिक कारोवार**

सार्वनजिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १९ मा सार्वजनिक निकायले कुनै खरिद स्थायी लेखा नम्बर लिएका र मुल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका व्यक्ति फर्म सँग मात्र खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यो नियमले उपभोक्ता समिति समेतलाई स्थायी लेखा नम्बर लिनुपर्ने अनिवार्य गरेको छ। विद्यालय तथा विद्यालय व्यवस्थापन समितिहरु सार्वजनिक निकाय नै हुन। उल्लिखित नियमावलीको नियम ९७ मा उपभोक्ता समितिले आफुले सम्पादित सम्पुर्ण कार्यमा भएको खर्चको प्रमाण सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष भौतिक निर्माणको कार्य उपभोक्ता समिति मार्फत गराएकोमा पेश भएका खर्चका प्रमाण कागजातको रुपमा सेतो कागजमा भरपाई गरेका खर्चका भरपाईहरु पेश भएका छन। साना साना रकमको भरपाईलाई स्वभाविक मानिएता पनि रू.५० हजार भन्दा बढि रकमको भरपाई स्वभाविक देखिदैन। व्यवसायिक कारोवार गर्ने तर औपचारिक रुपमा दर्ता भई करको दायरामा नआउने व्यक्तिहरुलाई करको दायरामा आउन आवश्यक पहल गर्नुपर्दछ।साथै सम्बन्धित विद्यालय व्यवस्थापन समिति तथा लाभग्राही समितिले पेश गरेका यस्ता भरपाईले वास्तविक खर्चको प्रमाण पुष्टि गर्ने आधार विश्वासनीय देखिदैन। उदाहरणको रुपमा केही खर्चका प्रमाण निम्नानुसार छन। दया कृष्ण निर्माण सेवाबाट विजक पेश हुनुपर्दछ।

भौ न मिति	कामको विवरण	रकम बुझ्नेको नाम	विक्री गरेको सेवा वा वस्तु	भुक्तानी रकम
४७।९।१२	बेबरी आधारभूत स्वास्थ्य चौकी मर्मत	राम किसान चौधरी	बालुवा तथा गिटी ढुवानी	५९५००
१२७।१२।१४	मैसोरी गाँउ सन्तोष बोटको घर देखि झिगुड रानाको घर सम्म सडक स्तरोन्नति	तेज बहादुर खड्का	माटो विक्री तथा ढुवानी	६६०००
१७०।२।२	जमरपट्टि कचहरी घरको वाल निर्माण	चन्द्र चौधरी	बालुवा ढुवानी	५००००
१७३।२।६	सडकघट आ व वाल निर्माण	चन्द्र चौधरी	निर्माण सामाग्री ढुवानी	५९५५५
९२।११।१६	कालासैनी मन्दिर देखि दक्षिण ट्रेक निर्माण तथा ग्रावेल उ स	दयाकृष्ण निर्माण सेवा	रोलर ग्रेडर तथा अन्य सामान भाडा	८५०००।००
			प्रमाण पेश नगरेको	८५,०००

६९ **ल्याव स्थापना**

शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रले सबै स्थानीय तहहरुलाई राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत विद्यालयहरुमा स्थापना हुने आइसिटी ल्याव प्रणालीको लागि स्पेसिफिकेशन तयार गरी परिपत्र गरेको छ। सोही अनुसार यस कार्यक्रम अन्तर्गत खरिद गरिने कम्प्युटर तथा सूचना प्रविधिजन्य उपकरणहरुको स्ट्याण्डर्ड र स्पेसिफिकेशन हुनु पर्दछ। यस पालिकाबाट संचालित यस कार्यक्रम अन्तर्गत निम्नानुसार विद्यालयहरुले खरिद गरिएका उपकरणहरु उक्त मापदण्ड अनुरुप भए नभएको निरीक्षण प्रतिवेदन तयार गरेको देखिएन। अतः केन्द्रले तोके बमोजिम स्पेसिफिकेशनको आधारमा दररेट लिने तथा खरिद गरिएका उपकरणहरु उल्लिखित मापदण्ड बमोजिम भएको सुनिश्चितता हुनु पर्दछ।

क्र स	विद्यालयको नाम	कार्यक्रम	निकासा रकम
१	श्री सिद्धकेदारनाथ आ.वि. बेलौरी ९ सित्तडीफाँटा	विज्ञान प्रयोगशाला स्थापना	६५००००
२	श्री कृष्ण आ.वि. बेलौरी ६ रिछाहा	विज्ञान प्रयोगशाला स्थापना	६५००००
३	श्री महाकाली मा.वि. बेलौरी ६ बेलौरी	ICT स्थापना	६५००००
४	श्री लक्ष्मी मा.वि. बेलौरी २ जवदिया	ICT स्थापना	६५००००
५	श्री कालिका आ.वि. बेलौरी ८ आमवगिया	ICT स्थापना	६५००००
जम्मा			३२५००००

७० **छात्रवृत्ति**

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को लागि जारी गरेको कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकाको क्रियाकलाप न. २.७.११.१ मा सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुकोलागि विभिन्न आधारमा छात्रवृत्तिको दर निर्धारण गरेको छ। त्यसैगरी IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्क सँग सत्यापन गराई शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरुलाई रकम निकासा गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष निम्नानुसार ३१ विद्यालयहरुलाई छात्रवृत्ति वापतको रू. ७९५२०० निकासा गरेको छ।छात्रवृत्ति रकमको यथार्थ उपयोग सम्बन्धमा पालिकाबाट आवश्यक अनुगमन हुनुपर्दछ।

सि.नं	बिद्यालयको नाम	कुल निकासा
१	श्री महाकाली मा.वि. बेलौरी ६ बेलौरी	२९६००
२	श्री जनज्योति मा.वि. बेलौरी ८ कलकत्ता	६५२००
३	श्री लक्ष्मी मा.वि. बेलौरी २ जवदिया	६६०००
४	श्री शान्ती मा.वि. बेलौरी ४ शान्तीपूर	५१२००
५	श्री त्रिभूवन मा.वि. बेलौरी ९ रतनपूर	५५२००
६	श्री कल्याण मा.वि. बेलौरी ७ पौलाहा	३००००
७	श्री शारदा मा.वि. बेलौरी ६ बेलौरी	२४८००
८	श्री भगवानपूर मा.वि. बेलौरी १० भूडा	६८८००
९	श्री सिद्धेश्वरी मा.वि. बेलौरी १० शिवनगर	४२४००
१०	श्री जनजागृती पूष्पलाल स्मृती मा.वि. बेलौरी ३ खिरिया	४७६००
११	श्री गोरखनाथ मा.वि. बेलौरी ९ कूण्डा	२००००
१२	श्री सरस्वती मा.वि. बेलौरी ३ वूटावारी	३२४००
१३	श्री गणेश मा.वि. बेलौरी ७ वरैया	३१६००
१४	श्री जननमूना मा.वि. बेलौरी ५ रामनगर	२५६००
१५	श्री कृष्ण आ.वि. बेलौरी ६ रिछाहा	४८००
१६	श्री वागेश्वरी आ.वि. बेलौरी ५ भकूण्डा	१८४००
१७	श्री दूर्गा आ.वि. बेलौरी १ मटैया	३८०००
१८	श्री कालिका आ.वि. बेलौरी ८ आमवगिया	२४८००
१९	श्री सिद्धकेदारनाथ आ.वि. बेलौरी ९ सित्तडीफाँटा	२४८००
२०	श्री दूर्गा आ.वि. बेलौरी ६ भूराकोट	१४०००
२१	श्री सरस्वति आ.वि. बेलौरी १ वैशाखी	२८००
२२	श्री जनसेवा आ.वि. बेलौरी २ टेड्डुवा	९६००
२३	श्री जनप्रिय आ.वि. बेलौरी २ दिनापूर	४०००
२४	श्री गौरीशंकर आ.वि. बेलौरी ३ मोतीपूर	४४००
२५	श्री वि. पि. स्मृति आ.वि. बेलौरी २ चारघरुवा	६०००
२६	श्री आधारभुत विद्यालय बेलौरी १० सडकघाट	८०००
२७	श्री अग्राशन आ.वि. बेलौरी ४ मोतिपूर	४४००
२८	श्री कालेश्वर आ.वि. बेलौरी ५ भकुण्डा	१३६००
२९	श्री शक्ती आ.वि. बेलौरी ८ कानपूर	१२००
३०	श्री कृष्ण प्रसाद आ.वि. बेलौरी ५ उदयपूर	१६०००

३१	श्री शूक्लाफांटाँ आ.वि. बेलौरी ९ अण्डैयाफाँटा	१००००
जम्मा		७९५२००

७१ **छात्रवृत्ति वितरण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता मितव्यिता प्रभावकारिता कार्य दक्षता र औचित्यता समेतको आधारमा खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्था छ।पालिकाको शैक्षिक छात्रवृत्ति व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८० को बुँदा ७ वडा न ५ को वडा कार्यालयको सिफारिसका आधारमा निम्नानुसार ५ जनाले आवेदन दिएको र सबैलाई उपलव्ध गराएको देखियो। स्नातक तहका विद्यार्थीहरुलाई ४ वर्ष सम्म छात्रवृत्ति उपलव्ध गराउनु पर्ने र सोहि अनुसार प्रत्येक वर्ष अन्य विद्यार्थीहरु समेतलाई अवसर दिनुपर्ने देखिएबाट पालिकालाई दिर्गकालिन व्ययभार पर्ने कार्यक्रमको सम्बन्धमा स्रोत जुटाउने विकल्प सहित कार्यक्रम तय हुनुपर्दछ। छात्रवृत्तिको लागि न्यून संख्यामा परेको आवेदनले छात्रवृत्ति कार्यक्रमको प्रचारप्रसार प्रभावकारी भएको भन्न सकिने आधार स्पष्ट छैन। यस्ता कार्यक्रमहरु विद्यालय स्तरमा सूचना प्रसारण गरी वास्तविक लक्षित वर्गका विद्यार्थीहरुलाई लाभान्वित गराउन तर्फ पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ। यस्ता खर्चको पारदर्शिता अभिवृद्धि गर्न पालिकाले आफ्नो खर्चको विवरण वेभसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्नुपर्दछ।

क्र स	विद्यार्थीको नाम	अध्ययनको विषय	छात्रवृत्ति रकम
१	सम्झना चौधरी	होटेल म्यानेजमेण्ट	९४५००।००
२	महावीर चौधरी	होटेल म्यानेजमेण्ट	९४५००।००
३	बिजय चौधरी	होटेल म्यानेजमेण्ट	९४५००।००
४	कल्पना चौधरी	होटेल म्यानेजमेण्ट	९४५००।००
५	निराजन बहादुर कार्की	होटेल म्यानेजमेण्ट	९४५००।००
	जम्मा		४७२५००।००

७२ **न्यानो झोला कार्यक्रम**

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरेको आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा सशर्त अनुदान तर्फ स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरुको मार्गदर्शनमा प्रसुतिका आधारमा अनुमान गरी न्यानो झोलाको लागि अस्पतालहरुले सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली अनुसार तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार खरिद गरी सो अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट गुणस्तर परीक्षण गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। यस पालिका अन्तर्गतका ३ बर्थिङ सेन्टरमा ४४७ जना प्रसुति भएको अभिलेखबाट देखिन्छ । पालिकाको भण्डारमा खरिद गरिएका ५३ थान न्यानो झोला मौज्दातमा रहेका छन्। खरिद भएका त्यस्ता झोलाहरु तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट परीक्षण गरेको देखिएन । तसर्थ माग र आवश्यकताको वस्तुनिष्ठ आङ्कलन गरी गुणस्तरीय झोला खरिद गर्नुपर्दछ । लामो समय भण्डारण गर्दा सोको गुणस्तरमा ह्रास आउने हुनाले त्यसतर्फ समेत पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

गत बर्षको मौज्दात	**चालु बर्षको खरिद**	**दर रु.**	**प्रसुति सङ्ख्या**	**हालको मौज्दात**
०	५००	५३०।००	४४७	५३

७३ **स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन**

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ मा सशर्त अनुदान तर्फ स्थानीय तहबाट कार्यान्वयन गरिने कार्यक्रमका लागि जारी गरिएको कार्यक्रम सञ्चालन मार्गदर्शनमा उपचारात्मक सेवा, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थापन, क्षयरोग नियन्त्रण, स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार, परिवार कल्याण, इपियोडिमिलोजी तथा रोग नियन्त्रण लगायतका आधारभुत स्वास्थ्य सम्वन्धी विविध कार्यक्रमहरु पालिकाबाट सञ्चालन हुने व्यवस्था गरेको छ। यस्ता कार्यक्रमहरु यस कार्यविधिले तोकेका शर्तहरुमा रही कार्यान्वयन गर्नु पर्ने हुन्छ। यसरी कार्यान्वयन गर्दा कार्यक्रमको नियमित अनुगमन गरी प्रतिवेदन गर्नुपर्ने व्यवस्था समेत छ। मार्गदर्शनले

निर्देशित गरे बमोजिम नियमित अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा प्रतिवेदन भएको देखिदैन। जसले गर्दा यस्ता कार्यक्रमहरुको प्रभावकारिता मूल्याङ्कन गर्न सकिएन। अतः कार्याविधिको व्यवस्था अनुरुप अनुगमन तथा प्रतिवेदन गर्नु पर्दछ।

क्र.सं.	कार्यक्रम	खर्च	लाभग्राही
१	PNC Home Visit	१,४४,६००।००	४८२ जना
२	ग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड घुम्ति शिविर कार्याक्रम	२,९४,६००।००	७६३ जना
३	सस्थागत Delivery र सस्थालाई गएको रकम	१५,६१,०००।००	४४६ जना
४	चारपटक गर्भँवति जाँच	३,२४,०००।००	४०५ जना
५	गर्भपतन सेवा	२,६६,४००।००	३३३ जना
६	परिवार नियोजन किशोरकिशोरी तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम	९४,९८०।००	५० जना सहभागी
७	प्रजनन् स्वास्थ्य रुग्णताको एकिकृत स्कृनिङ तथा व्यवस्थापन VIA Camp	१,६७,३५२।००	१५२ जना

७४ औषधि खरिद

पालिकाकालाई आवश्यक पर्ने औषधि पालिकाबाट खरिद गर्नुपर्ने र तालुक निकायबाट प्राप्त हुने परिमाण यकिन गरी वार्षिक आवश्यकताको परिणाम विवरण तयार गरी पुल सिस्टमको आधारमा आपूर्ति व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ। आपूर्ति हुने औषधी वा अन्य सामानमा उत्पादन मिति, म्याद सकिने मिति, ब्याच नं., उत्पादक कम्पनीको नाम र नि:शुल्क वितरणको लागि लगायतका सूचना उल्लेख रहेको हुनुपर्दछ । आपूर्ति भएका औषधिको म्याद सकिने मिति भण्डार दाखिला समयदेखि कम्तिमा १८ महिना वाँकी हुनुपर्ने तथा भण्डारमा दाखिला गर्दा समेत उल्लेखित सबै विवरण खुलाउनुपर्दछ। आपूर्ति हुने औषधी तथा औषधिजन्य सामाग्रीमा उल्लेखित सूचना पूर्ण रुपमा रहेको छैन। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार यो वर्ष निम्नानुसार रू.४२४७६८०।०० को औषधिजन्य सामाग्री खरिद गरिएकोमा पालिकाबाट औषधिको प्रयोग र मौज्दात खुल्ने विवरण प्राप्त नभएकोले मौज्दात खरिद तथा उपयोगको परीक्षण गर्न सकिएन। अत: पालिकाले औषधि खरिद, उपयोग र मौज्दातको अवस्था यकिन गरी औषधि खरिदलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ। साथै औषधि खरिद सम्बन्धमा देखिएको व्हयोराहरु निम्नानुसार छन।

क्र स	भौ.न. मिति	औषधी आपुर्तिकर्ता	औषधी खरिद रकम
१	३४/०८०-०७-२०	सुविसु मेडिसिन सप्लायर्स	९९,२००।००
२	५०/०८०-०८-२१	सन्देश मेडिसिन सप्लायर्स	९९,२२७।००
३	८४/०८०-०९-२३	पञ्चदेव आयु फार्मेसी	३,००,०००।००
४	८९/०८०-१०-०५	युनिग्लोव ड्रग सप्लायर्स	९,७२,९४७।००
५	१२६/०८०-११-०९	सुबिसु मेडिसिन सप्लायर्स	७,९८,४००।००
६	२२४/०८१-०१-३१	एभरेष्ट सर्जिकल एण्ड सप्लायर्स	९८,२३१।००
७	२६०/०८१-०२-३१	बन्दना सर्जिकल सप्लायर्स	९४,९८०।००
८		अन्य विभिन्न फर्महरु	१७८४६९५।००
	जम्मा		४२४७६८०।००

- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ को उपनियम १(क) मा पच्चिस लाख रुपैयाँसम्मको औषधिजन्य मालसामान उत्पादकले राष्ट्रिय स्तरको समाचार पत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको बिक्री मूल्यमा सोझै खरिद गर्न सकिने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष रू.४२४७६८०।०० को औषधि तथा औषधिजन्य सामाग्री सोझै खरिद गरेको छ।

- खरिद गरेका उक्त औषधि कुन औषधि कम्पनीबाट उत्पादन भएको हो र सोको मूल्य राष्ट्रिय पत्रपत्रिकामा प्रकाशन समेत भएको नदेखिएको ।
- आपूर्ति हुने औषधि डव्लु.एच.ओ. सटिफइड हुनुपर्ने औषधिको उत्पादन मिति, ब्याच नं र म्याद समाप्त मिति उल्लेख गरी सम्बन्धित विषय विज्ञबाट मुचुल्का उठाई राख्ने नगरेको तथा उक्त औषधि बिक्रीको लागि होइन खुलाएको प्रमाण समावेश नभएको ।
- आपूर्ति भएका औषधी एंवम सर्जिकल समान स्टोर दाखिला हुनुअघि स्पेशीफिकेशन अनुसार भए/नभएको नखुलाएको कारण औषधिको गुणस्तर र म्याद सम्बन्धमा यकिन गर्न सकिएन ।
- औषधिको जिन्सी कितावमा आम्दानी बाँध्दा खरिद गरेको र जिल्लाबाट हस्तान्तरण भई आएको खुल्ने गरी व्यवस्थित रुपमा आम्दानी बाँध्ने नगरेको।
- औषधिको खर्च घटाउदा मागफारामको आधारमा घटाउनु पर्ने एकमुष्ट घटाउने गरेको ।

  तसर्थ औषधिको खरिद, आपूर्ती, दाखिला तथा खर्चको विवरण अद्यावधिक हुने गरी अभिलेख राख्ने, तोकीएको गुणस्तर अनुसारकै औषधि प्राप्त भएको नभएको एकीन गरी हस्तान्तरण तथा खरिद गरिएको औषधिको विवरण खुल्ने गरी अभिलेख राख्ने तथा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बांकी रहेको औषधिहरु जिम्मेवारी जिन्सी अभिलेख व्यवस्थित गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

७५ **अस्पताल भवन निर्माण**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२१ मा निर्माण व्यवसायीको ढिलाईको कारणले खरिद सम्झौता बमोजिमको काम सम्झौतामा तोकिएको म्याद भित्र सम्पन्न हुन नसकेमा निजले सार्वजनिक निकायलाई सम्झौता रकमको दश प्रतिशत सम्म पुर्व निर्धारित क्षतिपुर्ति तिर्नु पर्ने व्यवस्था छ। सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२० मा सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीले सम्झौताको अवधि भित्र निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न भरमग्दुर प्रयास गरेको, सार्वजनिक निकायले उपलव्ध गर्नु पर्ने कुनै कुरा उपलव्ध नगराएको वा कावु बाहिरको कुनै परिस्थिति सृजना भइ समयमा काम सम्पन्न गर्न नसकिएको अवस्था जाँचबुझ गर्दा देखिएमा म्याद थप गर्न सक्ने व्यवस्था छ। एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार (आधारभूत १५ शैया) अस्पताल भवन निर्माण कार्यको लागि मिति २०७८ असोज ५ गते सिएम प्राश्ना रश्मी जेभी र यस पालिका विच भएको सम्झौता अनुसार २०८१ असोज १५ गते भित्र कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने व्यवस्था भएकोमा कार्यापालिकाले १ वर्ष म्याद थप भई कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति २०८२ असोज १५ कायम भएको अवस्था छ। पालिकाले पेश गरेको विवरण अनुसार कूल सम्झौता मूल्य रू.१०८३७९३८५।०० (मु अ कर सहित) भएकोमा हाल लेखापरीक्षण अवधि सम्म रू.२००२०९९७।४२ भुक्तानी भएको छ।जुन १८.४७ प्रतिशत वित्तीय प्रगति हो। पालिकाले बारम्बार कार्य सुचारु राख्न पत्राचार गरेको अवस्थामा समेत निर्माण कार्य सुस्त गतिमा अगाडी बढेको देखियो। ३ वर्षको शुरु सम्झौता अवधि सकिएर थप अवधि शुरु भएको ३ महिना व्यतीत भै सकेको अवस्थामा समेत निर्माण व्यवसायीले कार्य प्रगति सन्तोषजनक नभएको देखियो। सम्झौता बमोजिम कार्य नभएमा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५९ मा विभिन्न उपचारका व्यवस्थाहरु छन। खरिद सम्झौता रद्द गर्ने, जमानत जफत गर्ने, कालो सुचीमा राख्ने लगायतका उपचार मार्फत खरिद सम्झौताको कार्यान्वयन हुनु पर्दछ।

७६ **कृषि पकेट क्षेत्र कार्यक्रम**

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन म्यानुअल २०७७ को बुदाँ नं. ४.१.४ अनुसार कार्यक्रम सञ्चालनको लागि न्युनतम क्षेत्रफल संख्या निर्धारण गर्ने, कार्यक्रम सञ्चालनको लागि लक्षित समुदाय/वर्ग छनौट गर्ने, तालिम तथा क्षमता विकास कार्यक्रम तथा उत्पादन मुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, सम्बन्धित कृषकसँग सम्झौता गरेर मात्र अनुदान उपलब्ध गराउने, कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा चौमासिक र वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित निकायमा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष निम्नानुसार ४ प्रकारका विउ वितरण कार्यक्रममा ५० प्रतिशतले हुने रू. २६२४५८०।०० अनुदान उपलब्ध गराएको देखियो। जसबाट ६६० जना कृषक लाभान्वित भएको विवरण पेश भएको देखियो। पालिकाले एकिकृत रूपमा पकेट विकास हुने गरि कार्यक्रम सञ्चालन नगरि पटक पटक कृषि औजार र विउ विजन खरिदको आधारमा अनुदान उपलब्ध गराइ खर्च गरेको देखियो। खर्च रकमको अनुगमन गरी मासिक तथा चौमासिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरेको छैन। जसबाट भुक्तानी रकम तोकीएको कार्यक्रममा खर्च

भएको नभएको तथा म्यानुअल अनुसार पकेट निर्माण हुने नहुने एकिन हुन र गरिएको खर्चबाट अपेक्षित प्रतिफल प्राप्त हुने देखिदैन। अतः कार्यक्रम सञ्चालन म्यानुअलले तोकेको प्रक्रिया पुरा गरी प्रतिफल प्राप्त हुने गरी खर्च गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

गो.भौ.नं. र मिति	कार्यक्रमको नाम	खर्च रकम रु.	लाभान्वित
१२३/०८१-०२-०७	५०% अनुदानमा चैते धानको क्षेत्र विस्तार	२,५०,०००।००	१८ जना ५ बिगाहामा
६/०८०-०७-१२	५०% अनुदानमा हाईब्रिड तरकारी विउ वितरण	२,४९,९२०।००	१८० जना कृषक
३०/०८०-०८-१९	५०% अनुदानमा मुङ तथा ढैचा विउ वितरण	३,३१,२००।००	१६२ जना
१२९/०८१-०२-१६	५०% अनुदानमा धानको उन्नत विउ वितरण	१७,९३,४६०।००	३०० जना कृषक
	जम्मा	२६२४५८०।००	६६० जना कृषक

७७ **कृषि अनुदान**

स्थानीय तहमा विनियोजन सशर्त अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०८० मा सशर्त कार्यक्रमहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा सहजिकरण र एकरुपता, सरोकारवालाहरुलाई सु-सूचित गर्ने र कार्यक्रमको कार्यान्वयन, अनुगमन एवं प्रगति प्रतिवेदन गर्ने व्यवस्था छ। कार्यक्रमको सञ्चालन प्रक्रिया मा लक्षित वर्गबाट माग संकलन गर्न सम्बन्धित स्थानीय तहले नियमानुसार समयमै सूचना प्रकाशन गर्नुपर्दछ, प्रस्ताव मूल्याङ्कन तथा छनौट कार्यको सिफारिसका लागि स्तानीय तहमा कार्यरत दुई जना प्राविधिक कर्मचारीले स्थलगत अनुगमनका आधारमा तयार पारेको प्रतिवेदनका आधारमा समितिले लाभग्राही छनौट गर्नुपर्दछ। परिच्छेद ४ को १४.६ मा प्रत्येक सिँचाई योजनाको लागि बढीमा रू.१ लाख ५० हजार वा लागत अनुमानको ५०% ले जुन कम हुन्छ सोही बमोजिम अनुदान दिने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष साना सिचाई निर्माण तथा सम्भार कार्यक्रम अन्तर्गत ४८ कृषक तथा कृषक समूहको लागि निम्नानुसार रू.१२५००००।०० खर्च गरेको छश्र ख। कार्यविधिमा उल्लिखित व्यवस्था अनुरुप कार्यक्रमको अनुगमन गरी मासिक तथा चौमासिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरेको देखिएन। जसले गर्दा कार्यक्रमको प्रभावकारिता परीक्षण गर्न सकिएन। अत: कार्यक्रम सञ्चालन म्यानुअलले तोकेको प्रक्रिया पुरा गरी प्रतिफल प्राप्त हुने गरी खर्च गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

क्र.सं	कार्यक्रमको नाम	बजेट रु.	खर्च रु.	लाभान्वित सङ्ख्या
१.	साना सिचाई निर्माण तथा मर्मत सम्भार कार्यक्रम	१२,५०,०००।००	१२,५०,०००।००	४८ वटा (समुह, कृषि सहकारी र फर्म)

७८ **कृषि पकेट क्षेत्र कार्यक्रम**

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन म्यानुअल २०७७ को बुदाँ नं. ४.१.४ अनुसार कार्यक्रम सञ्चालनको लागि न्युनतम क्षेत्रफल संख्या निर्धारण गर्ने, कार्यक्रम सञ्चालनको लागि लक्षित समुदाय/वर्ग छनौट गर्ने, तालिम तथा क्षमता विकास कार्यक्रम तथा उत्पादन मुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, सम्बन्धित कृषकसँग सम्झौता गरेर मात्र अनुदान उपलब्ध गराउने, कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा चौमासिक र वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित निकायमा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पकेट विकास कार्यक्रम अन्तर्गत धान पकेटको लागि यो वर्षमा ५० प्रतिशत अनुदानमा रू.३,२२,०४०।०० खर्च भएको छ। पालिकाले एकिकृत रूपमा पकेट विकास हुने गरि कार्यक्रम सञ्चालन नगरि पटक पटक कृषि औजार र विउ विजन खरिदको आधारमा अनुदान उपलब्ध गराइ खर्च गरेको देखियो। खर्च रकमको अनुगमन गरी मासिक तथा चौमासिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरेको छैन। जसबाट भुक्तानी रकम तोकिएको कार्यक्रममा खर्च भएको तथा म्यानुअल अनुसार पकेट निर्माण हुने सुनिश्चतता देखिएन। अतः कार्यक्रम सञ्चालन म्यानुअलले तोकेको प्रक्रिया पुरा गरी प्रतिफल प्राप्त हुने गरी खर्च गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

क्र स	गो.भौ.नं. र मिति	पकेट कार्यक्रमको नाम	भुक्तानी पाउने कृषक समुहको नाम	भुक्तानी रकम
१	२८६/०८१-०३-०७	धान पकेट निरन्तरता	सगरमाथा कृषक समुह	३,२२,०४०।००

७९ **तोरिको बिऊँ वितरण**

प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कृषि विकास कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी कार्याविधि, २०८० को बुदा नं. ४३ मा तेलहन बाली प्रवर्दन कार्यक्रममा तेलहन बालीको उन्नत बीउ ५० प्रतिशत अनुदानमा वितरण गर्न सकिने व्यवस्था छ। पालिकाले

(गो.भौ.नं. ५) मा ६४० जना कृषक हरुलाई शत प्रतिशत अनुदानमा रू.९,९९,०००।०० को तोरीको बिउ बितरण गरेको छ। कार्यविधि अनुसार ५० प्रतिशत मात्र अनुदान दिनुपर्नेमा शत प्रतिशत अनुदान दिएको देखियो। पालिकाले पालिकाको स्रोतबाट अनुदान वितरण गरिएकोले संघीय कार्यविधि आकर्षित नहुने जिकिर गरेता पनि लेखापरीक्षणको क्रममा पालिकाले अनुदान वितरण कार्यविधि पेश गरेको छैन। तसर्थ संघीय कार्यविधि भन्दा फरक गरी कार्यविधि समेत बनाई वितरण गरेको अनुदान नियमसम्मत नदेखिएकोले बढि वितरण गरेको अनुदान नियमित हुनुपर्दछ।

अनियमित भएको	४,९९,५००

८० **निष्क्रीय पेश्की बाँकी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५०मा पेश्की दिनुपर्ने गरी खरिद सम्झौता गर्दा काम पुरा हुनुपर्ने भनि तोकिएको म्याद भित्र काम पुरा नभई पेश्की बाँकी रहन गएमा त्यस्तो बाँकी पेश्की रकमको म्याद नाघेको मितिले वार्षिक १० प्रतिशतका दरले ब्याज र साँवा एकमुष्ठ बुझाउनु पर्ने कुरा सम्झौतामा नै उल्लेख गरी असुल गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।त्यसै गरी सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५२ मा पेश्की रकम तोकिएको प्रयोजनको लागि प्रयोग भएको नपाइएमा सम्बन्धित पक्षले पेश गरेको बैङ्क जमानत जफत गर्नुपर्ने उल्लेख छ।त्येसै गरी सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १३ निर्माण व्यवसायीले खरिद सम्झौताको काम त्यस्तो सम्झौतामा उल्लिखित समयावधिभित्र सम्पादन गरेको कारण पेश्की फर्स्यौट हुन नसकेमा बैङ्क जमानत जफत गरी सोमा १० प्रतिशत ब्याज समेत असुल गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले १५ सैयाको अस्पताल भवन निर्माणको लागि सिए प्रश्ना रश्मी जेभी लाई रू.१८७९००००।०० पेश्की दिएकोमा रू.१० लाख फर्स्यौट भई रू.१७७९००००।०० पेश्की बाँकी रहेको देखियो। पेश्की जमानतको म्याद १५ नोभेम्बर २०२४ सम्म मात्र रहेकोमा सोको म्याद थप समेत भएको देखिएन। पालिकाले खरिद नियमावलीको नियम ११३ अनुसार पेश्की जमानत जफत गर्न खोज्दा उच्च अदालत महेन्द्रनगरले खरिद सम्झौता अवधि बाँकि रहेकोले जफत गर्ने कार्य रोक्न अल्पकालिन आदेश दिएको देखियो। शुरु सम्झौता अवधि पुरै व्यतित भइसकेको अवस्थामा जम्मा १८ प्रतिशत मात्र प्रगति भएकोले ऐनको दफा ५२ अनुसार पेश्की रकम तोकिएको प्रयोजनमा प्रयोग भएको देखिएन। पेश्की जमानतको म्याद समेत सकिसकेकोले जमानत बेगरको पेश्की रकममा नियम १३ अनुसारको ब्याज समेत सम्बन्धितबाट असुल हुनुपर्दछ। (स्मरण रहोस, गत वर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा म्याद ननाघेको पेश्की बाँकीको रुपमा शैद्यान्तिक ब्यहोरा कायम भएको छ।)

असुल गर्नुपर्ने	१,७७,९०,०००

८१ **पाइप खरिद**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन २०७६ को दफा १९ मा स्वीकृत बजेट लक्ष्य अनुरुप खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष निम्नानुसार सप्लार्यसहरुबाट विभिन्न साइजका ह्युम पाइपहरु खरिद गरी विभिन्न वडा अध्यक्षहरुलाई वितरण गरी खर्च लेखेकोमा पाईपहरुको माग विवरण, लागत अनुमान जडान विवरण तथा खपतको प्रमाणित नाप जाँच सहितको विवरण संलग्न छैन। के कति परिमाणमा कहाँ खपत भयो सोको प्राविधिक नापी किताव सहितको खपत प्रमाणित हुने प्रमाण पेश हुनु पर्ने रु.

क्र स	भौ न मिति	आपुर्तिकर्ता	विवरण	भुक्तानी रकम
१	२४२.३.२०	रिजन ह्युम पाइप एण्ड कंक्रीट उद्योग	ह्युमपाइप खरिद	५३६५०१.
२	२४३.३.२०	मालिकार्जुन कंक्रिट उद्योग	ह्युमपाइप खरिद	९८००००.
		जम्मा		१५१६५०१

प्रमाण पेश नगरेको	१५,१६,५०१

८२ **डी पि आर निर्माण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७३ मा सभा बाट स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यता कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यो वर्ष निम्नानुसार रू२९५८९२९।०० को डि पि आर तयारीमा बजेट खर्च गरेको देखियो। तयार भएको डिपिआर अनुसार उक्त

योजनाहरुमा रू. ४७८७३२७३२।०० लाग्ने देखिएको छ। जुन पालिकाबाट संचालन हुन बर्षौ लाग्ने अवस्था छ। डी.पी.आर.तयार गर्दा कार्यालयको प्राविधिक जनशक्ति प्रयोग नगर्नाको कारण स्पष्ट गर्दै आगामी दिनमा आगामी दिनमा कार्यालयको प्राविधिक जनशक्तिबाट यस्तो कार्य गराउनु पर्दछ। साथै कार्यान्वयन नहुने कार्यमा डिपिआर तयार गर्ने र समयमा कार्यान्वयनमा नआउदा मुल्य वृद्धि तथा अन्य पारिस्थितिजन्य परिवर्तनका कारण औचित्य समेत समाप्त हुन सक्ने सम्भावना भएकोले कार्यान्वियन हुने तथा खरिद व्यवस्थापन हुन सम्भव भएका कार्यमा मात्र डिपिआर निर्माणमा खर्च गर्नु पर्दछ।

क्र स	डीपिआर भएका कार्यहरु	डिपिआर गर्ने फर्म	भएको खर्च	डिपिआरबाट कायम ल ई
१	डिपिआर तयारी वडा न ५ महंगुलाल चौधरीको घर देखि खौराड सडक निर्माण	जसलिङ ईन्जीनियरीङ् सोलुशन प्रा लि	८९९४८०.	१२९५४०४९२
२	डिपिआर महाकाली बेलौरी सुगर मील सडक निर्माण	बिर बेताल ईन्जिनीयरीङ् कन्सल्टेन्सी	३८६००८.	७२६२८३७०
३	डिपिआर वडा न ८ को विभिन्न सडक निर्माण	दुर्गा लक्ष्मी ईन्जिनीयरीङ कन्सल्टेन्सी	४३३३८१.	७२७३६६३८
४	डिपिआर वडा न ८ का विभिन्न सडक निर्माण	ब्रिमदेउ ईन्जिनीयरीङ् कम्पनी प्रा लि	४३६१९१.	८४७५२२६६
५	डिपिआर रिभ्यु १५ सैया अस्पताल	सिभिल लिङ्क ईन्जिनीयरीङ् कन्सल्टेन्सी	३५४८२०.	
६	डिपिआर वडा न ७ बरैया पचुई राना टोल देखि कलकत्ता हुलाकी सडक जोड्ने बाटो कालोपत्रे	पेसो कन्सल्टेण्ट	४४९०४९.००	११९०७४९६६
	जम्मा		२९५८९२९	४७८७३२७३२

८३ **डिपिआर रिभ्यु**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र औचित्य समेत कायम राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिका अन्तर्गत १५ सैयाको अस्पतालको पुरानो ड्रईङ तथा डिजाईन हराएर नँया डिजाईन तथा डिपिआर बनाउनु परेको भनि सिभिल लिङ्क ईन्जिनीयरीङ् कन्सल्टेन्सी मार्फत रू३५४८२०।०० खर्च गरी पुनः डिजाइन तथा डिपिआर निर्माण गरेको देखियो।जसले गर्दा पालिकालाई बढि व्ययभार समेत परेको अवस्था छ। अभिलेख व्यवस्थापन नगर्ने कर्मचारीहरु जिम्मेवार हुनुपर्दछ साथै बढि व्ययभार पारिएको रकम नियमित हनुपर्दछ।

अनियमित भएको	३,५४,८२०

८४ **सोझै खरिद**

सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा ८(२) मा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने गरी टुक्रा टुक्रा गरी खरिद गर्नु हुदैन भन्ने उल्लेख छ। त्यसै गरी सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ३ मा खरिदलाई बढी सुविधाजनक समुहमा विभाजन गर्ने वा प्याकेजमा समावेश गर्ने व्यवस्था छ। नियमावलीको नियम ८५ मा एक आर्थिक वर्ष भित्र एकै पटक वा पटक पटक गरी सीमा भन्दा बढी रकमको एउटै व्यक्तिबाट सोझै खरिद गर्न नहुने व्यवस्था छ। जस अनुसार रू.१० लाख भन्दा बढिको निर्माण कार्य र रू.२० लाख भन्दा बढिको परामर्श सेवा सोझै खरिद गर्न सकिने अवस्था देखिदैन। नियम ८ मा खरिद योजना बनाउदा खरिदको सम्भावित प्याकेज बनाउनु पर्ने र नियम ९ मा खरिद सम्बन्धी सम्पुर्ण काम एउटै सम्झौताबाट हुन सक्ने नसक्ने एकिन गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। यो वर्ष पालिकाले निम्नानुसार कूल रू.३०६२८५२८।०० मालसामान तथा निर्माण कार्य सोझै खरिद गरेको देखियो। जस अन्तर्गत प्याकेजमा समावेश गरी खरिदलाई प्रतिस्पर्धात्मक बनाउन सकिने खरिदहरु जस्तै शोभातालमा थारु होमस्टेको रंगरोगन तथा

चर्पि र सेफ्टि टंकी बनाउन रू.२८४०७४२।००, परामर्श सेवा खरिद रू.२५०९८८०।०० प्रहरी कार्यालयको गेट तथा हल निर्माण रू.२१६८२७६।०० र ह्यूम पाइप खरिद रू.१५१६५०१।०० समेत कुल रू.९०३५३९९।०० लाई एउटै प्याकेजमा समावेश गरी प्रतिस्पर्धात्मक खरिद विधिबाट खरिद गर्न सकिने अवस्थामा टुक्रा पारी सोझै खरिदको सीमामा ल्याई गरिएको सोझै खरिद गरेको देखियो। सोझै खरिद हुदा लागत अनुमानकै हाराहारीमा सम्झौता हुने भएकोले मु. अ. कर तथा ओभरहेड पनि जोडेर भुक्तानी हुदा निर्माण कार्य उपभोक्ता मार्फत भएको भन्दा पनि महंगो हुने र मालसामान खरिदमा समेत प्रतिस्पर्धा नहुने अवस्था देखियो। सार्वजनिक निकायले खरिदमा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने कुनै पनि कार्य गर्नु हुदैन। साथै प्याकेजमा समावेश गर्नुपर्ने कार्यलाई टुक्रा पारी सोझै गरिएको खरिद नियमित हुनुपर्दछ।

क्र स	भौ न तथा मिति	आपुर्तिकर्ता व्यक्तिको नाम	खरिद गरिएको वस्तु तथा सेवा	भुक्तानी भएको रकम
१	१०.७.१	विवेक विल्डर्स	वडा न ५ को विभिन्न सडक मर्मत	८३२६८६.
२	१६.७.२	रक्षा कन्स्ट्रक्सन	रामपुर स्वास्थ्य चौकी जाने सडक मर्मत	४५००७९.
३	२१.७.२३	जसलिङ ईन्जीनियरीङ् सोलुशन प्रा लि	डिपिआर तयारी वडा न ५ महंगुलाल चौधरीको घर देखि खौराड सडक निर्माण	८९९४८०.
४	४४.९.४	बिर बेताल ईन्जिनीयरीङ् कन्सल्टेन्सी	डिपिआर महाकाली बेलौरी सुगर मील सडक निर्माण	३८६००८.
५	१३०.१२.२४	दुर्गा लक्ष्मी ईन्जिनीयरीङ कन्सल्टेन्सी	डिपिआर वडा न ८ को विभिन्न सडक निर्माण	४३३३८१.
५	१५४.१.२६	ब्रिमदेउ ईन्जिनीयरीङ् कम्पनी प्रा लि	डिपिआर वडा न ८ का विभिन्न सडक निर्माण	४३६१९१.
६	२६१.३.२२	सिभिल लिङ्क ईन्जिनीयरीङ् कन्सल्टेन्सी	डिपिआर रिभ्यु १५ सैया अस्पताल	३५४८२०.
		जम्मा		**२५०९८८०.**
७	२५.७.२४	समृद्दि कन्स्ट्रक्सन	वडा न ७ मा सशस्त्र प्रहरी क्याम्पमा बोरिङ जडान	३८७७८६.
८	२६.७.२४	आरव कन्स्ट्रक्सन	प्रहरी चौकी हल निर्माण	८१२६७०.
९	१६७.२.१	जितेन्द्र धर्मेन्द निर्माण सेवा	ईलाका प्रहरी कार्यालयको गेट चेकपोस्ट निर्माण	९६७८२०.
		जम्मा		**२१६८२७६.**
१०	३४.८.२१	सिनर्जी आइ टी सोलुशन प्रा लि	ड्रग एनालाइजर मेशिन	९९२४७९.
११	५३.९.२४	गणेश निर्माण सेवा	वडा कार्यालयमा पार्कीङ् स्थलमा ब्लक बिछ्याउने कार्य	५१४१६८.
१२	५५.९.२४	देव ईन्टरनेश्नल	पाइप खरिद	९६९५४०.
१३	५९.१०.५	ईश्वर निर्माण सेव	वडा न ५ बघैया देखि प्रकाशको खेत सम्म सडक निर्माण	९७५०००.
१४	६०.१०.५	निराजन कन्स्ट्रक्सन	वडा न ५ हिक्मतपुर सडक निर्माण	१९७२००.
१५	८१.१०.२८	बाबा हुनैनाथ दार्चुला कन्स्ट्रक्सन	वडा न ८ मा माटो भरान तथा विद्युतिकरण	८१४५३३.
१६	८९.११.९	न्यू उग्रतारा निर्माण सेवा	वडा न १० को मेसिनरी ड्रेन र आरसिसि ड्रेन कभर निर्माण	९७९६९९.
१७	१३५.१२.२५	बिआरटी कन्स्ट्रक्सन	वडा न ५ सडक ग्राभेलिङ्	५८९०१५.
१८	१८३.२.१४	लालझडी निर्माण सेवा	शिद्दबाबा आ स्व के वाउण्ड्री वाल निर्माण	७४८३२५.
१९	१९१.२.२६	पिएनबि डेभलोपर्स	वडा न ६ सडक कालोपत्रे तथा ह्युमपाइप जडान	९७९८२७.
२०	२०३.२.२५	एस ए एन ब्रदर्स निर्माण सेवा	वडा न १० सडक माटो भरान तथा ह्युमपाइप जडान	५८००३७.
२१	२१४.२.३२	अशोक मनोज निर्माण सेवा	दुर्गा आ स्व के को गेट निर्माण	२२८४९६.
२२	२१९.३.९	न्यु शक्ति हार्डवेयर	वडा न ४ र ६ को भवन रंगरोगन	३९६४९८.
२३	२३५.३.१८	विपी निर्माण सेवा	वडा न ९ कार्यालय भवनको वाल बाउण्ड्री र सडक ग्राभेलिङ्	९५००००.

२४	२३८.३.१८	माँ पार्वती पूजा विल्डर्स	वडा न ६ को सडक ग्राभेलिङ	४९५२०३.
		जम्मा		**१०४१००२०**
२५	२४२.३.२०	रिजन ह्युम पाइप एण्ड कंक्रीट उद्योग	ह्युमपाइप खरिद	५३६५०१.
२६	२४३.३.२०	मालिकार्जुन कंक्रिट उद्योग	ह्युमपाइप खरिद	९८००००.
		जम्मा		**१५१६५०१.**
२७	२४४.३.२०	चन्द्रतारा निर्माण सेवा	रामनगर उदयपुर सडक खण्ड माटो भरान	२८८५५८.
२८	२४५.३.२०	अमृत कन्स्ट्रक्सन	वडा न ३ खिरीया स्कुल पछाडी रिटेनिङ् वाल निर्माण	९८००००.
२९	२४६.३.२१	दिपेश ईन्फोसिस	कम्प्युटरजन्य सामाग्री	८९३७७४.
३०	२५२.३.२२	बीर बेताल निर्माण सेवा	सनराइज स्कुल देखि प्लेग्राउण्ड सम्म ड्रेन निर्माण	९७५०००.
३१	२५४.३.२२	जगदम्बा बेताल कन्स्ट्रक्सन	शान्ति स्कुल देखि होस्टेल सम्म सडक ग्राभेलिङ्	९७३३४७.
३२	२५५.३.२२	नवरत्न कन्स्ट्रक्सन	वडा न ३ रिङरोड माटो भरान	१९८६७६.
३३	२५६.३.२२	दयाकृष्ण निर्माण सेवा	वडा न ८ धन ब कार्की देखि लक्ष्मणदत्तको घर सम्म ग्रावेलीङ्	४४७८०९.
३४	२५८.३.२२	श्री चाँडी बिल्डर्स	वडा न १ कृष्णराज चौधरीको घर देखि पुनाराम चौधरीको घर हुदै सडक ग्राभेलिङ्	७५४१४७.
३५	२५९.३.२२	न्यू मनिषा ईलेक्ट्रोनिक्स एण्ड सप्लायर्स	एसी खरिद	८५४३७५.
३६	२७५.३.२४	क्रीस निर्माण सेवा	हुलाकी सडक गीता चौधरीको घर देखि पुर्व नगर जोड्ने सडक कालोपत्रे	९८००००.
		जम्मा		**७३४५६८६**
३७	२७६.३.२४	केदार हटैराज कन्स्ट्रक्सन	वडा ५ मा शोभातालमा रहेको थारु होमस्टेमा रंगरोगन कार्य	८६७५४५.
३८	२७७.३.२४	जैपुरा निर्माण सेवा	वडा ५ मा शोभातालमा रहेको थारु होमस्टेको झ्यालढोका पल्ला र सेफ्टी टंकी निर्माण कार्य	९९९०७९.
३९	२७९.३.२४	शुभम कन्स्ट्रक्सन	वडा ५ मा शोभातालमा रहेको थारु होमस्टेको चर्पी र सेफ्टी टंकी निर्माण कार्य	९७४११८.
		जम्मा		**२८४०७४२.**
४०	२७८.३.२४	रक्षा कन्स्ट्रक्सन	दुम्ली हरिस बिष्टको घर देखि भागिराम चौधरीको घर सम्म सडक ग्राभेलिङ्	५९६८२५.
४०	२८१.३.२४	आरव कन्स्ट्रक्सन	वडा न २ को कार्यालय भवन वाउण्ड्री वाल निर्माण	९६३९११.
४१	२८२.३.२५	डेमन विल्डर्स	थारु छात्रावास विल्डर्स	९९३९२२.
		जम्मा		**३०६२८५२८।००**

अनियमित भएको	९०,३५,३९९

८५ मालसमान तथा उपकरण खरिद

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा १३ मा सार्वजनिक निकायले कुनै मालसामान तथा उपकरण खरिद गर्दा तयार गरिने बोलपत्र सम्बन्धी कागजातमा मालसामानको प्राविधिक स्पेशीकेसन उल्लेख गर्नु पर्ने र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम २१ मा सोही प्राविधिक स्पेशिफिकेशनमा आधारित भई सम्झौता गर्नु पर्ने तथा नियम ११५ मा आपुर्ति गरिएका मालसामान निर्धारित प्राविधिक स्पेसिफिकेशन बमोजिम भए नभएको निरीक्षण तथा परीक्षण गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष खरिद गरेका निम्नानुसार माल सामान तथा उपकरणहरुको सम्बन्धित विषय विज्ञको सहायतामा प्राविधिक स्पेशिफिकेसन तयार पारेको देखिएन भने उपयुक्त प्राविधिक विशेषता निहित रहेको भनि सम्बन्धित विषय विज्ञबाट निरीक्षण समेत भएको देखिएन जसले गर्दा खरिद गरिएका सामान गुणस्तरीय तथा आवश्यक प्राविधिक विशेषता निहित भए नभएको एकिन गर्न सकिएन। मेसिनरी उपकरण खरिद गर्दा नियमावलीको प्रावधानको पालना हुनु पर्दछ।

क्र स	आपुर्तिकर्ता व्यक्तिको नाम	खरिद गरिएको वस्तु तथा सेवा	भुक्तानी भएको रकम
१	न्यू मनिषा ईलेक्ट्रोनिक्स एण्ड सप्लायर्स	एसी खरिद	८५४३७५।००
२	घटाल आई टी ट्रेड एण्ड सप्लायर्स	सोलर बत्ति खरिद तथा जडान	७३६०००।००
३	सिनर्जी आइ टी सोलुशन प्रा लि	ड्रग एनालाइजर मेशिन	९९२४७९।००

८६ **बोलपत्रको मुल्याङ्कन**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ६५ को उपनियम २ मा बोलपत्र मूल्याङ्कन गर्दा बोलपत्रदाताले सन्तोषजक रुपमा कार्य गर्न नसक्ने गरी न्यून कबोल अङ्क उल्लेख गरेको वा निर्माण कार्यको क्षेत्र वा प्राविधिक स्पेशिफिकेसन गलत रुपमा बुझि वा नबुझि अस्वभाविक न्यून कबोल अङ्क उल्लेख गरेको छ छैन भन्ने कुरा बोलपत्र मूल्याङ्कन समितिले जाँच गर्नु पर्दछ । त्यसरी न्यून कबोल अङ्क उल्लेख गरेको अवस्थामा त्यस्तो बोलपत्रदाता सँग दर विश्लेषण सहित स्पष्टिकरण माग गर्नु पर्दछ । मूल्याङ्कन समितिले मागेको स्पष्टिकरण सन्तोषजन भएमा त्यस्तो बोलपत्र दाता सँग निजको कबोल अङ्कको आठ प्रतिशतले हुने रकम बराबर थप कार्य सम्पादन जमानत लिई बोलपत्र स्वीकृत गर्ने सिफारिस गर्न र स्पष्टिकरण सन्तोषजनक नभएमा त्यस्तो बोलपत्र अस्वीकृत गर्न सार्वजनिक निकायलाई सिफारिस गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष ठेक्का व्यवस्थापन भएका निम्नानुसार निर्माण कार्यको लागत अनुमानको ३८ प्रतिशत देखि ५० प्रतिशत सम्म घटेर कबोल अङ्क प्रस्ताव गरी बोलपत्र पेश गरेको छ। लागत अनुमानको करिव ५० प्रतिशत लागतमा तोकिएको गुणस्तरमा र तोकिएको पारिमाणको कार्य हुन सक्ने अवस्था स्वभाविक नदेखिदा समेत बोलपत्र मूल्याङ्कन समितिले नियममा भएको व्यवस्था अनुसार दर विश्लेषण सहित स्पष्टिकरण माग गरेको देखिएन। साथै कार्यसम्पादन जमानत समेत तोकिए बमोजिम थप माग नगरी बोलपत्र स्वीकृत गरी सम्झौता गरेको देखियो। लागत अनुमान भन्दा अस्वभाविक न्यून कबोल अङ्क प्रस्ताव भएको अवस्थामा पालिकाले नियममा भएको व्यवस्थाको अनुसरण गरी ठेक्का व्यवस्थापनमा आइपर्न सम्भाविक जोखिम व्यवस्थापनमा ध्यान दिनु पर्दछ।

क्र स	कामको विवरण	निर्माण ब्यबसायीको नामर ठेगाना	सम्झौतार भुक्तानी सम्बन्धी विवरण		लागत अनुमान भन्दा कवोल अङ्क घटेको प्रतिशत
			लागत अनुमान विवरण	सम्झौतारकम	
१	Upgrading Road at ward no 8	S.A.N. Brothers Nirman Sewa	१८००५९३.४६	९०७६७२.००	४९.५९
२	Upgrading Road at ward no 9	S.A.N. Brothers Nirman Sewa	१७०७५२४.९१	८६००१०.८६	४९.६३
३	Upgrading Different Section Road at ward no 10	S.A.N. Brothers Nirman Sewa	३११५१७८.३८	१६७०५८९.५०	४६.३७
४	Upgrading of Road at ward no 3	M.S. Construction	१५०१८४९.४३	८८४३८८.५०	४१.११
५	Construction of ward no 10 Office Building	Ganesh Nirman Sewa	११३१००६३.००	६६६१०८०.००	४१.१०
६	Ramnagar Udaypur Khairad Road Blacktop	Dogadha Bhumiraj Construction	१५३३८२९२.००	९३२७५२९.००	३९.१९
७	Construction of Boundry Wall on Industrial Village Premises	Purbi Himsikhar Construction	१२७०६९०१.५८	७८५७३७६.००	३८.१६

८७ डिपिआर वापतको भुक्तानी

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ मा वास्तविक कार्य सम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। वडा न. ५ महंगुलाल चौधरीको घर देखि उपयपुर खैराड सडकको ८ किमि सडकको डिपिआर गर्ने कार्यको लागि लागत अनुमान तयार गरिएको र जसको लागि प्रति किलोमिटर रू.२०५०००।०० निर्धारण गरेको देखियो। सोही लागत अनुमानको आधारमा आहवान गरिएको दररेटमा जसलिन ईन्जिनीयरिङ सोलुशन प्रालिसँग सम्झौता भएको देखियो। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त सर्भे तथा प्लान प्रोफायल अनुसार ६९४० मिटरको मात्र सर्भे तथा प्लान प्रोफायल एवम क्रस सेक्सनको ड्रईङ तयार भएको देखिएकोले १०६० मिटरको हुने रू.२१७३००।०० र सोमा लाग्ने मुअकर समेत असुल हुनुपर्दछ।

असुल गर्नुपर्ने	२,४५,५४९

८८ न्यून प्रतिस्पर्धा

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को प्रस्तवनामा खरिदलाई खुला र प्रतिस्पर्धी बनाउने उद्देश्य लिएको छ।त्यसै गरी ऐनको दफा २४ मा आपसमा मिलोमतो गरी दाखिला भएको बोलपत्र उपर कुनै कारवाही नहुने व्यवस्था छ। यो वर्ष पालिकाबाट भएमा खरिदका ठेक्का प्रक्रियाको परीक्षण गर्दा ईविडिङ् मार्फत नै बोलपत्र आह्वान भएको देखिएको भएता पनि न्यून प्रतिस्पर्धा भई ठेक्का बन्दोबस्त हुने गरेको देखियो। खरिदमा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने सम्भावित अवस्थाको मूल्याङ्कन गरी नियमानुसार खरिदलाई प्रतिस्पर्धात्मक बनाउन पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ।

सि नं	कामको विवरण	फर्मको नाम	लागत अनुमान	ठेक्का अंक	घटी प्रतिशत
१	Aarav Construction	Construction of Single Slab Culvert	३४०७६८९	३४०५८३६	०.०५%

८९ न्यून प्रगति

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२० मा सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीले सम्झौताको अवधि भित्र निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न भरमग्दुर प्रयास गरेको, सार्वजनिक निकायले उपलव्ध गर्नुपर्ने कुनै कुरा उपलव्ध नगराएको वा काबु बाहिरको कुनै परिस्थिति सृजना भई समयमा काम सम्पन्न गर्न नसकिएको अवस्था जाँचबुझ गर्दा कानुन बमोजिम म्याद थप गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले पेश गरेको विवरण अनुसार निम्नानुसारका ठेक्काको म्याद थप भएको अवस्थामा नियममा भएको उल्लिखित अवस्था सृजना भएको पुष्टि हुने प्रमाण संलग्न गरेको देखिएन। निम्नानुसार ठेक्काको सम्झौता अवधि १०० प्रतिशत देखि १५० प्रतिशतसम्म व्यतीत भैसकेको अवस्थामा पनि वित्तीय प्रगति न्यून रहेको देखियो। प्रत्येक पटक कोभिड १९, भारी वर्षा, हिमपात, मूल्य वृद्दिको कारण देखाई म्याद थप भएकोमा

उल्लिखित अवस्था प्रत्येक वर्ष सृजना भएको कारण स्वभाविक देखिदैन। पर्याप्त कारण पुष्ठि हुनुका साथै भौतिक तथा वित्तीय प्रगति सम्झौताको अवधि अनुसार अनुपातिक रुपमा हुनु पर्दछ।

रु हजारमा								
क्र स	**योजनाको नाम**	**निर्माण व्यवसायीको नाम**	**ठेक्का सम्झौता भएको मिति**	**म्याद थप समेतबाट सम्पन्न हुनुपर्ने अन्तिम मिति**	**शुरु सम्झौता अवधिको थप प्रतिशत**	**सम्झौता रकम भेरिएस सहित**	**हाल सम्मको भुक्तानी**	**वित्तीय प्रगति**
१	१५ सैयाको अस्पताल निर्माण	सिएम प्रश्ना रश्मी जेभी	२०७६।६।१५	२०८२।६।१५	१५०	१०८३७९३८५।००	०	०
२	रामनगर उदयपुर खैराड सडक कालोपत्रै	दोगडा भुमिराज कन्स्ट्रक्नस	२०८०।९।२५	२०८१।३।३२	१००	९३२७५२९।००	५५७३९३१	६०

९० **कार्य सम्पादन जमानतको म्याद न्यून**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११० मा कार्य सम्पादन जमानतको म्याद निर्माण कार्यको हकमा त्रुटि सच्याउने अवधि भन्दा कम्तिमा एक महिना बढि अवधिको हुनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिका ले यो वर्ष ठेक्का सम्झौता भएका निम्नानुसार योजनामा ठेकेदारले तोकिएको भन्दा न्यून अवधिको म्याद भएको कार्य सम्पादन जमानत पेश गरेको अवस्थामा पनि ठेक्का सम्झौता भएको देखियो । अत सम्बन्धित निर्माण व्यावसायीबाट पुर्ण अवधिको कार्य सम्पादन जमानत पेश गराउनु पर्दछ ।

योजनाको नाम	ठेकेदारको नाम	सम्झौताको अन्तिम म्याद	कार्य सम्पादन जमानतको अन्तिम म्याद	कार्य सम्पादन जमानतको हुनु पर्ने अन्तिम म्याद	कार्यसम्पादन जमानतको रकम
कबर्ड हल निर्माण वडा न ८	बाबा हुनै नाथ दार्चुला कन्स्ट्रक्सन	२०८०।११।३०	२०८१।११।१	२०८१।१२।३०	२१३६०००।००

९१ **औद्योगिक ग्राम निर्माण**

औद्योगिक ग्राम घोषणा तथा सञ्चालन कार्यविधि, २०७५ को बुदा न ३ मा औद्योगिक ग्राम स्थापनाको लागि जग्गा छनौट गर्दा पहाडमा पैतिस रोपनी हुनु पर्ने र बुदा न ४ मा औद्योगिक ग्राम भित्र उद्योग स्थापनाको लागि प्लट, प्रशासनिक तथा सेवा केन्द्र, विपद व्स्थापनको लागि खाली जग्गा, खुला मैदान तथा पार्क, न्यूनतम ७ देखि १० मिटर चौडाई भएका मुल तथा सहायक सडकहरु हुनु पर्ने व्यवस्था छ।त्यसैगरी औद्योगिक ग्राम भित्र औद्योगिक ग्राम प्रशासनिक भवन, बैङ्क तथा वित्तीय संस्था, दिवा शिशु स्याहार केन्द्र, अग्नि नियन्त्रणको व्यवस्था, उत्पादित वस्तु प्रदर्शनी कक्ष, शौचालय तथा स्नान गृह, क्यान्टिन, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, पार्कीङ् तथा गोदाम घर लगायतको सेवा उपलव्ध हुने कल्पना गरिएको छ। पालिकालाई उद्योग मन्त्रालय मार्फत आ व २०७७।७८ मा औद्योगिक ग्राम स्थापना तथा निर्माणको लागि रू.९२ लाख प्राप्त भएको गत वर्ष अर्थात आ व २०७९।८० सम्म कुनै खर्च भएको देखिएन। यो वर्ष उक्त रकमबाट बाउण्ड्री वालमा रू.३६०४९३८।०० खर्च भएको देखियो। औद्योगिक ग्राम निर्माणको लागि बनेको डिपिआरमा रू.२७ करोड ४४ लाखको लागत अनुमान रहेकोमा बाँकी बजेट व्यवस्थापन हुने सुनिश्चितता समेत देखिदैन। हाल निर्माण गर्ने भनिएको जमिन सार्वजनिक जमिन भएको जानकारी प्राप्त भएकोले जमिनको स्वामित्व समेत पालिका वा उक्त औद्योगिक ग्रामको नाममा भएको देखिदैन। साथै कार्यविधिमा तोकिए बमोजिमको संरचना र सुविधा उक्त संरचना भित्र हुन सक्ने अवस्थाको जानकारी भएन। निर्धारित उद्देश्यको लागि बजेट उपयोग हुनुपर्दछ।

९२ **विल विजक**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ मा वास्तविक कार्य सम्पादनको आधारमा विल विजकको भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्यसै गरी ठेक्का अन्तर्गत संचालित निर्माण कार्यको बिओक्यूमा उल्लिखित पिएस वापतको रकमको खर्चको प्रमाण समेत पेश गर्नुपर्ने हुन्छ। पालिकाले यो वर्ष निम्नानुसार खरिद सम्झौता अन्तर्गत पिएस वापतको रकम भुक्तानी गरेकोमा खर्चका विजक पेश नभएकोले यथार्थ विल पेश गर्नुपर्ने अन्यथा असुल गर्नुपर्ने

क्र स	योजनाको नाम	निर्माण व्यवसायीको नाम	भुक्तानीको विवरण	भुक्तानी रकम	कैफियत
१	बेलौरी नगरपालिका रिङरोड अधुरो सडक निर्माण	अमृत कन्स्ट्रक्सन	एज विल्ट ड्रईङ	१०००००।००	विल पेश नभएको
२	बेलौरी नगरपालिका रिङरोड अधुरो सडक निर्माण	अमृत कन्स्ट्रक्सन	सुचना बोर्ड	४००००।००	विल पेश नभएको
३	रामनगर उदयपुर खैराड सडक निर्माण	दोगडा भूमिराज कन्स्ट्रक्सन	सूचना बोर्ड	२००००।००	विल पेश नभएको
४	शिवालय हनुमान अभियान फाँट मन्दिर पर्यटकीय प्रवर्द्दन पिकनिक स्पट निर्माण	गणेश निर्माण सेवा	ल्याव टेस्ट	६०००।००	विल र रिपोर्ट नभएको
५	वडा न १० कार्यालय भवन निर्माण	गणेश निर्माण सेवा	एज विल्ड ड्रईङ	३००००।००	विल पेश नभएको
६	महंगुलाल चौधरीको घर देखि उदयपुर सीता नगर कालोपत्रे	अमृत कन्स्ट्रक्सन	सूचना बोर्ड	२६५४८।००	बिल पेश नभएको
	जम्मा			२२२५४८।००	

प्रमाण पेश नगरेको	२,२२,५४८

९३ **एज विल्ट ड्रईङ् पेश नभएको**

सार्बजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को निम १२५ मा खरिद सम्झौता बमोजिमको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको ३० दिन भित्र सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीले निर्माण भए बमोजिमको एज बिल्ट नक्शा सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष निम्नानुसार निर्माण कार्य सकिएकोमा नियममा भएको व्यवस्था अनुसार एज बिल्ड ड्रईङ् पेश गरेको देखिएन।नियममको व्यवस्था पालना हुनुपर्दछ।

क्र स	योजनाको नाम	निर्माण व्यवसायीको नाम	कार्य सम्पन्न रकम
१	शान्तिपुर होस्टेल निर्माण	बासुलिङ्ग कन्स्ट्रक्सन	२११४०४४।००
२	कवर्ड हल निर्माण वडा न ८	बाबा हुनैनाथ दार्चुला कन्स्ट्रक्सन	७७९९९५५।००

९४ **गुणस्तर परीक्षण**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९ को उपनियम २ मा लागत अनुमान तयार गर्दा गुणस्तर परीक्षणको छुट्टै आइटम बनाई लागत अनुमानमा समावेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्येसै गरी सडक विभागबाट जारी Standard Specification of Road and Bridge works, 2073 को बुदा नं १२०१ मा सडकमा गरिने ग्रावेलको गुणस्तर सम्बन्धमा व्यख्या गरिएको छ। सोको लागि आवश्यक पर्ने फिल्ड डेन्सिटी टेस्ट, म्याटेरियल आइडेन्टिफिकेशन टेस्ट जस्ता परिक्षणको फ्रिक्वेन्सी समेत तोकिएको छ। पालिकाले यो वर्ष उपभोक्ता समितिहरु मार्फत सडक ग्रावेल गर्ने कार्य गरिएकोमा सडक विभागले तोकेको गुणस्तर परिक्षण नगरी भुक्तानी गरेको देखियो। निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण नगर्दा निर्माण सामाग्री र सम्पन्न निर्माण कार्यमा तोकिएको गुणस्तर निहित रहेको छ भन्न सकिने अवस्था देखिएन। नियममा तोकिए बमोजिम गुणस्तर परीक्षण गर्नुपर्दछ।

क्र स	भौ न तथा मिति	आपुर्तिकर्ता व्यक्तिको नाम	खरिद गरिएको वस्तु तथा सेवा	भुक्तानी भएको रकम
१	१०.७.१	बिबेक विल्डर्स	वडा न ५ को विभिन्न सडकमा ग्रावेलिङ	८३२६८६
२	६२.१०.७	उपभोक्ता समिति	धम्मल चौधरीको घर देखि उमाकान्त पन्तको घर सम्म बाटो ग्रावेल	२३९४६१
३	९२.११.१६	उपभोक्ता समिति	कालासैनी मन्दिर देखि दक्षिण टेक सम्म ग्रावेल	६०५८६९
४	२३८.३.१८	माँ पार्वती पूजा विल्डर्स	वडा न ६ को सडक ग्राभेलिङ	४९५२०३.
५	२५४.३.२२	जगदम्बा बेताल कन्स्ट्रक्सन	शान्ति स्कुल देखि होस्टेल सम्म सडक ग्राभेलिङ्	९७३३४७.
६	२५६.३.२२	दयाकृष्ण निर्माण सेवा	वडा न ८ धन ब कार्की देखि लक्ष्मणदत्तको घर सम्म ग्रावेलीङ्	४४७८०९.
७	२५८.३.२२	श्री चाँडी बिल्डर्स	वडा न १ कृष्णराज चौधरीको घर देखि पुनाराम चौधरीको घर हुदै सडक ग्राभेलिङ्	७५४१४७.
८	२७८.३.२४	रक्षा कन्स्ट्रक्सन	दुम्ली हरिस बिष्टको घर देखि भागिराम चौधरीको घर सम्म सडक ग्राभेलिङ्	५९६८२५.
			जम्मा	४९४५३४७

९५ **सुरक्षित नागरिक आवास**

सुरक्षित नागरिक आवास कार्यन्वयन कार्यविधि २०७५ को बुदा ५(७) र ५(८) मा क्रमस पहिलो किस्ता वापत ६० प्रतिशत र दोस्रो किस्ता बापत ४० प्रतिशत रकम उपलव्ध गराउनु पर्ने व्यवस्था छ। यो वर्ष यस कार्यक्रमको लागि रू.१३ लाख संघीय अनुदान प्राप्त भएकोमा १० जनालाई दोस्रो किस्ता वापत रकम उपलव्ध गराई रू.१६४४९९।०० खर्च गरेको विवरण पेश गरेको छ। पालिकाबाट सुरक्षित नागरिक आवासको लागि सुचिकृत लाभग्राही व्यक्तिको विवरण प्राप्त हुन नसकेकोले यो वर्ष भुक्तानी प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरु सहि हुन भन्न सकिने अवस्था रहेन। वास्तविक आवास विहिनहरुले अनुदान प्राप्त गरेको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ।

९६ **जटिल कार्य उपभोक्ता समिति मार्फत**

सार्वजनिक खरिद नियमावलीको नियम ९७(१४) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट काम गराउँदा सार्वजनिक निकायले उक्त काम श्रम मुलक प्रकृतिको हुनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष उपभोक्ता समिति मार्फत काम गराउदा मेशीन उपकरण मार्फत गर्नु पर्ने र प्राविधिक दक्षता आवश्यक पर्ने जटिल प्रकृतिका काम समेत गराएको देखिन्छ। यसरी प्राविधिक दक्षता आवश्यक पर्ने काम उपभोक्ता समिति मार्फत गराउदा दिगो प्रभावकारी तथा उपयुक्त समेत हुदैन। उदाहरणका लागि सहकारी संस्था मार्फत जडान गरिएका वा विस्तार गरिएका विद्युत लाईनका सामाग्रीहरुको खरिद निर्माण व्यवसायीहरु मार्फत गरिएको छ। विद्युत प्रसारण लाईन जडान गर्ने जस्ता संवेदनशील कार्य गर्दा विद्युत प्राधिकरणबाट गुणस्तर परीक्षण तथा सोको मूल्याङ्कन गरेको समेत देखिन नआएकोले सम्पादित कार्य उपयुक्त र खतरामुक्त रहेको भन्न सकिने अवस्था छैन। साथै निम्नानुसार विद्युत प्रशारण कार्यको गुणस्तर परिक्षण हुनुका साथै खतरामुक्त भएको सुनिश्चतता प्रमाणित हुनु पर्दछ।

क्र स	उपभोक्ता समितिको नाम	कामको प्रकृति	भुक्तानी रकम	कैफियत
१	ग्रामिण विद्युत सहकारी संस्था	वडा न १ मा विद्युत विस्तारको काम	४९२४८०।००	गुणस्तर परिक्षण नभएको ।

९७ **उठन बाकी रकम**

कार्यलयले पेश गरेको बिवरण अनुसार आय ठेक्का वापत गत वर्ष आ व २०७९।८० को अन्त्य सम्म विभिन्न १० व्यक्तिहरुबाट असुल हुनुपर्ने भनि रू.२८०३९५६।०० बक्यौता कायम भएकोमा यो वर्षको अन्त्य सम्म पनि असुल नभई बक्यौता नै रहेको देखियो। वार्षिक १० प्रतिशत विलम्ब शुल्क सहित उक्त रकम असुल गर्न पालिकाबाट उचित कानूनी पहल भएको देखिएन। पालिकाले आय ठेक्का अनुसार प्राप्त हुन बाँकी रकमको सम्बन्धमा बैङ्क जमानत लिएर मात्र सम्झौता गर्नुपर्नेमा त्यसो नभएकोले उठ्न बाँकी रकम बक्यौता रहन

गएको अवस्था देखियो। यसरी सम्झौता गर्ने पदाधिकारी जिम्मेवार हुनुपर्दछ। साथै नियमानुसार लाग्ने ब्याज समेत असुल गर्न पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ।

९८ **राजश्व अभिलेख**

एकिकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ मा स्थानीय तहको लागि समेत लागु हुने गरी राजस्व शिर्षकहरुको बर्गिकरण र व्यख्या गरिएको छ। त्यसै गरी राजस्व लेखाको म ले प फा न १०६ दैनिक नगदी राजस्व आम्दानी खाता, म ले प फा न १०८ राजस्व प्राप्तिको बैक नगदी किताव, म ले प फा न १११ करदाताको लगत लगायतका फारम न. १०१ देखि ११८ सम्मका मलेप फारमहरु निर्धारण गरेको छ।पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार यस वर्ष जम्मा रू. २,१३,२८,७२२.१३ राजश्व आम्दानी गरेकोमा राजस्वको प्रकृति अनुसार शिर्षक मिलाएर राजस्व दाखिला हुने गरेको देखिएन। साथै करदाताको लगत नहुँदा प्राप्त हुनुपर्ने तथा प्राप्त भएको राजश्व सम्बन्धमा भिडान परीक्षण गर्न सकिएन।

९९ **माटोको रोयल्टी**

सुदूरपश्चिम प्रदेश आर्थिक ऐन, २०८० को दफा ८ मा प्राकृतिक स्रोत संकलन तथा बिक्री शुल्क अन्तर्गत तराईका जिल्लामा माटोको विक्री शुल्क प्रति घन फिट रू.४।०० अर्थात प्रति घन मिटर रू.१४१।१५(मुकअर बाहेक) तोकिएको र सम्बन्धित स्थानीय तहले संकलन गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिका अन्तर्गत संचालित विभिन्न माटो भरानका कार्य भएकोमा उक्त माटो खरिद तथा प्राप्तिमा उल्लिखित ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार रोयल्टी संकलन गरेको देखिएन।नमुना परीक्षणको क्रममा निम्नानुसार माटो भरानको कार्य भएकोमा रोयल्टी भुक्तानी तथा पालिकाले संकलन गरेको देखिएन। तसर्थ पालिकाले प्रदेश आर्थिक ऐनले निर्धारण गरेको दरमा माटोको रोयल्टी संकलन गर्न मापदण्ड तथा कार्यवधि बनाई माटोको रोयल्टी संकलन गर्नुपर्दछ।

क्र.स.	भौ न मिति	योजनाको नाम	निर्माण गर्ने व्यक्ति	माटो भरानको परिमाण घन मिटरमा	हुने रोयल्टी रकम
१	१४३।१।२४	सुन्दर चौधरीको घर देखि श्रीमान रावलको घर सम्म सडक	उपभोक्ता समिति	१८९.७३	३०२६१।००
२	२४४।३।२०	रामनगर उदयपुर सडक खण्ड माटो भरान	चन्द्र निर्माण सेवा	३५४.३२	५६५१७।००
३	२५४।३।२२	शान्ति स्कूल देखि होस्टेल सम्म सडक स्तरोन्नति	जगदम्बा बेताल कन्स्ट्रक्सन	३११.७७	४९७२७।००
४	२५८।३।२२	वडा न १ कृष्णराज चौधरीको घर देखि पुनाराम चौधरीको घर हुदै राना टोल सम्मको अधुरो बाटो	चाँडी विल्डर्स	४२७.३५	६८१६२।००
		जम्मा			२०४६६४।००

१०० **व्यवसाय कर**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय कर वापत रू.१५५८७२५ कर सङ्कलन गरेको छ। पालिका अन्तर्गत दर्ता भएका व्यवसायको संख्या ४९२ रहेकोमा २५४ ले कर तिरेको विवरण पेश भएको छ। पालिकाले व्यवसाय नविकरण गर्नेको संख्या अध्यावधिक नभएको जनाएको पाइयो। व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक नगरेको हुनाले पालिकाले सङ्कलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था छैन। तसर्थ पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ ।

१०१ **राजस्व बाँडफाट**

सुदूरपश्चिम प्रदेश आर्थिक ऐन, २०८० को दफा ३, ४, ५ र ८ मा क्रमस टाँगा अटो रिक्सा तथा ई रिक्सामा लगाईएको सवारी साधन कर, मनोरञ्जन कर, विज्ञापन कर र प्राकृतिक स्रोत संकलन तथा विक्री शुल्क स्थानीय तहले संकलन गर्ने र सोको ४० प्रतिशत रकम प्रदेश सञ्चित कोषमा मासिक रुपमा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यो वर्ष पालिकाले ३ वटा टाँगा, अटो रिक्सा तथा ई रिक्साको दर्ता कर रु. ५००।०० प्रति ईकाईमा हुन आउने रकम रू.१५००।०० असुल गरेकोमा प्रदेश आर्थिक ऐनको व्यवस्था अनुसार प्रदेश सञ्चित कोषमा नपठाई स्थानीय सञ्चित कोषमै राखिएको देखियो। प्रचलित कानूनी व्यवस्थाको पालना गरी संकलन भएको ४० प्रतिशतले हुने रकम सुदूरपश्चिम प्रदेश सञ्चित कोषमा दाखिला गरि नियमको पालना गर्नुपर्दछ।

१०२ **विज्ञापन कर**

नेपालको संविधानको अनुसूची ९ को बुदा न ४ मा विज्ञापन करको अधिकार क्षेत्र स्थानीय तहलाई तोकिएको छ। सुदूरपश्चिम प्रदेश आर्थिक ऐन, २०८० को दफा ५ मा विज्ञापन कर लगाउन र उठाउन पाइने अधिकार स्थानीय तहलाई दिइएको छ। पालिकाको आर्थिक ऐन, २०८० मा होर्डिङ् वोर्ड ब्यानर तथा माईकिङ् मार्फत गरिने विज्ञापनलाई मात्र कर लगाउने व्यख्या गरिएको भए पनि यो वर्ष विज्ञापन कर वापत रू.१२००।०० मात्र असुल गरेको देखियो। त्यसै गरी पालिकाले सामाजिक सञ्जाल फेसबुक, युट्युव, ईन्सग्राम जस्ता विद्युतीय संजाल मार्फत गरिने विज्ञापनलाई करको दायरामा ल्याउन सकिएको देखिएन। समाजिक सञ्जाल तथा विद्युतीय प्लाटफर्म मार्फत गरिने विज्ञापनहरुलाई समेतलाई आर्थिक ऐनले समेटी उपयुक्त प्रणालीको विकास गरी करको दायरा फराकिलो बनाउनु पर्दछ ।

१०३ **सामुदायिक वन क्षेत्रको वन पैदावर विक्री**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०४७ को दफा ६२(ख) मा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार विक्री तथा उपयोग सम्बन्धी आफ्नो वार्षिक कार्ययोजना बनाई गाउँपालिका तथा नगरपालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने र सोही बमोजिम वन पैदावार विक्री वापत प्राप्त हुने रकमको दश प्रतिशत रकम सम्बन्धित स्थानीय तहको संचित कोषमा जम्मा गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। त्यसै गरी वन ऐन २०७६ मा वन पैदावार भन्नाले काष्ठ तथा गैर काष्ठ वस्तु र ढुंगा माटो नदि जन्य र खनिज जन्य पदार्थ समेतलाई सम्झनु पर्ने व्यवस्था उल्लेख छ। पालिका अन्तर्गतका सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरुले वन पैदावार विक्री गरेको हुन सक्ने देखिएता पनि वन उपभोक्ता समितिहरुले पालिकाबाट कार्ययोजना स्वीकृत गरेको देखिएन। यस सम्बन्धमा अनुगमन गरी सामुदायिक वन उपभोक्ताहरुको वन पैदावार विक्रीको आय नियमानुसार पालिकाको संचित कोषमा दाखिला हुनु पर्दछ।

१०४ **ढिला राजस्व दाखिला गरेको**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २७(१) मा प्रचलित कानून बमोजिम सरकारलाई प्राप्त हुने राजस्व रकम कार्यालयमा प्राप्त भएपछि सोही दिन र सोही दिन सम्भव नभए सोको भोलिपल्ट जिम्मेवार व्यक्तिले राजस्वको लेखा राखी बैङ्क दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्यसै गरी दफा २८(२) बमोजिम आफ्नो जिम्मामा रहेको नगदी दाखिला गर्न बाँकि रहेकोमा कार्यालय प्रमुखले १० दिन सम्म ढिलो गरेकोमा दश प्रतिशत जरिवाना सहित दाखिला गर्न लगाउने र सो भन्दा ढिलो गरेमा दश प्रतिशतले जरिवाना गर्न लगाई कसुरको मात्रा अनुसार विभागीय कारवाही समेत गर्न, गराउन सक्ने व्यवस्था छ। नमुना परीक्षण क्रममा निम्नानुसार वडाका वडा सचिवहरुले राजस्व आम्दानी नगद बुझ्ने गरेको र औसतमा करिव ३ महिना सम्म ढिलो गरी राजस्व दाखिला गर्ने गरेको देखियो। कानुनको पालना नगर्ने सम्बन्धित वडा सचिवहरुलाई जिम्मेवार बनाई ढिलो गरी दाखिला गरेको देखियो। पालिकाबाट प्राप्त जानकारी अनुसार वडा सचिवहरु दुबै जनाको स्वास्थ्य समस्याले गर्दा समयमा राजस्व दाखिला गर्न नसकिएको देखियो। नियम भएको व्यवस्थाको पालना हुनुपर्दछ।

वडा नं	राजश्व उठेको महिना	बैंक दाखिला गरेको मिति	राजश्व रकम रु.	जिम्मेवार वडा सचिव
९	असोज	पुष ३	३७४३१	चेतराज जोशी
१०	श्रावन	कार्तिक ३	७१२९५	पार्वती बिष्ट

नियम अनुसार समयमै राजश्व रकम बैंक दाखिला गर्नुपर्छ।

१०५ **अग्रिम कर कट्टि**

आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८९(३) मा वासिन्दा व्यक्तिलाई कुनै गैर बासिन्दा व्यक्तिलाई ठेक्का वा करार अन्तर्गतको भुक्तानीमा पाँच प्रतिशतले अग्रिम कर कट्टि गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष एम्बुलेन्स खरिदका लागि अग्री इन्कर्पोरेट प्रा.लि.सँग खरिद सम्झौता भएको भएता पनि अग्रि ईन्कर्पोरेटले महिन्द्रा एण्ड महिन्द्रको भा.रू. १८५४०९९।००को भुक्तानीको विजक पेश भएको देखिएकोले सोमा लाग्ने कुनै कर कट्टि भएको देखिएन। तसर्थ नेपालमा दर्ता नभएको भारतीय व्यक्ति महिन्द्र एण्ड महिन्द्रलाई भुक्तानी भएको उक्त रकममा कट्टि हुनुपर्ने अग्रिम कर असुल हुनुपर्दछ।

असुल गर्नुपर्ने	९२,७०५

१०६ **आन्तरिक आय**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष नेपाल सरकारबाट प्राप्त समानिकरण अनुदान र राजस्व बाँडफाटबाट प्राप्त रकमको तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

केन्द्रीय अनुदान	आन्तरिक आय	आन्तरिक आय प्रतिशत
२६७०२३५२२.९१	२,१३,२८,७२२.१३	७.९९

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा ७.९९ प्रतिशत मात्र रहेको छ। स्थानीय वित्तीय आधारलाई फराकिलो बनाउदै आन्तरिक आय सङ्कलन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ।

१०७ **आय अनुमान**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा निम्नानुसार आन्तरिक आयतर्फ रू.२ करोड ६२ लाख ४ हजार आय प्राप्त गर्ने अनुमान गरेकोमा रू.२ करोड १३ लाख २९ हजार मात्र आय प्राप्त गरेको छ। आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ विशेष ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ। करदाता कार्यालयमा दाखिला गर्न आएको अवस्थामा मात्र असुल गर्ने तर अनुगमन गरी सोको लगत राख्ने अभ्यास नभएकोले करदाताको लगत राखी राजस्व असुल गर्ने प्रणालीको विकास हुनुपर्दछ।

क्र.सं.	राजस्व संकेत	आम्दानी शीर्षक	अनुमान	प्राप्ती
१	११३१३	सम्पती कर	१,४५,२०,०००.००	१,०१,७९,५५४.००
२	११३१४	भुमिकर/मालपोत	३,००,०००.००	२,१९,६१०.००
३	११३१७	वहाल कर	९,२०,०००.००	२०,८८,६३१.७५
४	११३१८	वहाल विटौरी कर	५०,०००.००	२४,९५०.००
५	११४५१	सवारी साधन कर (साना सवारी)	५०,०००.००	६,०००.००
६	११४७९	अन्य मनोरञ्जन कर	२,००,०००.००	०
७	११६११	व्यवसायले भुक्तानी गर्ने	०	६८,२९४.००
८	११६३२	अखेटोपहारमा लाग्ने कर	१०,००,०००.००	०
९	११६९१	अन्य कर	०	५,२०,७५८.४९
१०	१४१५१	सरकारी सम्पत्तीको वहालबाट प्राप्त आय	६,००,०००.००	८,००,५३५.००
११	१४२११	कृषि उत्पादनको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	०	१,५००.००
१२	१४२१२	सरकारी सम्पतीको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	८,०००.००	०
१३	१४२१९	अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	०	१,०००.००
१४	१४२२१	न्यायिक दस्तूर	२,०००.००	४,६००.००
१५	१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	७०,०००.००	१,८०,२५०.००
१६	१४२२४	परीक्षा शुल्क	२०,०००.००	५,५००.००
१७	१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	८,००,०००.००	९,१९,४२५.००
१८	१४२४२	नक्सापास दस्तुर	१,००,०००.००	१,०४,४६०.००
१९	१४२४३	सिफारिश दस्तुर	४५,००,०००.००	२९,५९,५१६.००
२०	१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	४,००,०००.००	५,८५,६०९.००
२१	१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	१,००,०००.००	१,००,७५०.००
२२	१४२४९	अन्य दस्तुर	१,००,०००.००	१,०१,७५४.००
२३	१४२५३	व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	०	१४,७३,९३१.००
२४	१४२६३	जलस्रोत सम्बन्धी अन्य दस्तुर	१,५४,०००.००	७,५००.००
२५	१४२६५	अन्य क्षेत्रको आय	२,००,०००.००	९,७४,५७३.८९
२६	१४३१२	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	१,१०,०००.००	२०.
२७	१४६११	व्यवसाय कर	१५,००,०००.००	०
२८	१५१११	बेरूजू	५,००,०००.००	०
जम्मा			२,६२,०४,०००.००	२,१३,२८,७२२.१३

१०८ मुअकर विजक

आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०७८।३।३१ को परिपत्रमा कर विजकको सिलसिलेवार नम्बर ब्रेक नहुने गरी बिजक छपाई गर्नुपर्ने र जति सुकै शाखाबाट कारोवार गरे पनि उक्त सिरियल नम्बर कायम हुने गरी विजक प्रयोग गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिका अन्तर्गत निर्माण भएको वडा न ८ को कभर्ड हल निर्माण कार्य बापत बाबा हुनैनाथ कन्स्ट्रक्सनलाई पालिकाले भौ.न. १२५।१८०।१२।१४ बाट रू.३६९०५६८।४६ भुक्तानी भएकोमा उक्त कन्स्ट्रक्सन कम्पनीबाट जारी गरेको विजकमा विजक नम्बर उल्लेख नभएकोले उक्त रकमको सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयबाट मुअकर समायोजन पत्र पेश हुनुपर्दछ।

प्रमाण पेश नगरेको	३६,९०,५६८

१०९ **अग्रिम कर कट्टि**

आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८९(१) मा वासिन्दा व्यक्तिले कुनै ठेक्का वा करार अन्तर्गत कुनै वासिन्दा व्यक्तिलाई पचास हजार रुपैया भन्दा बढीको भुक्तानीमा १.५ प्रतिशतले अग्रिम कर कट्टि गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष एम्बुलेन्स खरिदका लागि अग्री इन्कर्पोरेट प्रा.लि. लाई रू. १९९१४७०।०० पेश्की भुक्तानी गरेकोमा पुरै पेश्की फर्स्यौट भएता पनि कुनै कर कट्टि भएको देखिएन। पेश भएको स्रेस्ता साथ अग्रि ईनकर्पोरेट प्रा लि को रू.११३०००।०० को विजक पेश भएको देखिएकोले सोमा लाग्ने कर रू.१६९५।०० असुल हुनुपर्दछ।

असुल गर्नुपर्ने	१,६९५

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८०/८१

कार्यालय र स्थान : बेलौरी नगरपालिका, कंचनपुर , बेलौरी नगरपालिका , कञ्चनपुर

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	Tara Datt Awasthi	२०८०-२-२०	२०८१-९-१६
कार्यालय प्रमुख	Ganesh Singh Air	२०८१-९-१७	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	ओम प्रसाद उपाध्याय	२०७७-४-१	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
१८,२८१,४८५.३५	१३,४६७,०६९	६,२००,२६४.३६	०	०	२९,३९८,२५२
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	६७,३४७,०७०.७१
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	०
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	६७,३४७,०७०.७१

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		९५६२६६४७.३३	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	४३०६२३७४०	चालु खर्च	४२०८९९०२५.८४
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	१९६४७०९२	पूँजीगत खर्च	१८१२८२७७९.३५
राजश्व बाँडफाँट	११४९५४५२२.९१	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	४८६६०३१९.८२
आन्तरिक आय	२१३२८७२२.१३		
अन्य आय	२१७४९७५१.६३		
कुल आय	६०८३०३८२८.६७	कुल खर्च	६५०८४२१२५.०१
बाँकी मौज्दात		५३०८८३५०.९९	

अनुसूची - २

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा कतिपय प्रदेश र स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ।निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।

- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ। तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ।
- संघ र प्रदेशबाट प्राप्त अनुदानमध्ये खर्च नभई वर्षान्तमा बाँकी रहेको मौज्दात आर्थिक वर्ष समाप्तिपश्चात् समेत फिर्ता हुँदा खर्चमा यथार्थता नदेखिएकोले सोमा सुधार गर्नुपर्दछ।
- पालिकामा निर्माणाधीन आधारभूत अस्पताल भवन समयमै निर्माण सम्पन्न गर्नुपर्दछ। पालिकामा सञ्चालित आधारभूत अस्पतालको कारोबारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन सुत्र प्रणाली बमोजिम गरी पालिकाको वित्तीय विवरणमा खुलासा गर्नुपर्दछ।